

Móra Ferenc

A hatrongyosi kakasok

ÁLLATMESÉK

**Saját kutatási anyagának felhasználásával
válogatta MADÁCSY LÁSZLÓ**

TARTALOM

A CSOBÁNCI AGÁR

BODRI GULYÁS
A VIOLA MEG A GABÓ
A MITVISZ MEG A FIAI
ZSEMLYE DADA
TALPAS
GÁBORKA BARÁTAI
A CSOBÁNCI AGÁR
ZÖRGŐ ÉS GÖRGŐ
ÉNEK A RÉTESPÁSZTORRÓL
NAGYAPÓ ÁLLATAI
HÉKÁM
A JÉGMACSKA
MICÓKA LABDÁZIK
MIRE ANYUKA FÖLÉBRED...
ELADÓ A CIRMOS
PILLETÁNC
HUPPUJ, MÓRIC MEG A SÁNTA NYÚL
KECSKEBÁL
VOLT NEKEM
ARANYOS ÁGICA

A HATRONGYOSI KAKASOK

BÚBOS ÉS KENDERMAGOS
JÉRCIKE ÚTITÁRSAI
A PÁVA
A HATRONGYOSI KAKASOK

HOMOKORSZÁGBAN

A FÖLDVÁRI HERCEG
HÖRCSÖG GAZDA, ÜRGE MESTER
A NAGYHATALMÚ SÜNDISZNÓCSKA
SÜNDISZNÓCSKA LOVAGOL
HOMOKORSZÁGBAN
ÜRGE BABA
VERSENYFUTÁS

PANNIKA CSIGABIGÁJA
CSUPASZEM, A VILÁGJÁRÓ

A NYUGHATATLAN MÉHECSKE

A LÁTHATATLAN PRÍMÁS
A MÉHEK TROMBITÁSA
A NYUGHATATLAN MÉHECSKE
TAMÁS ÚR KOSZTOSAI
A MESEPILLANGÓK
A PÉCELI SZÚNYOGOK
A FÚZFAHEGYI EZERMESTER
MINDENFÉLE MESTEREK
A MI PÓKUNK

A GAVALLÉR ZSIRÁF

A KÉMÉNYSEPRŐ ZSIRÁFOK
A GAVALLÉR ZSIRÁF
A PATKÓ
VIRGONC
A MEDVE

A DARAZSAK PANDÚRJA

SÓLYOM VITÉZ
A CSÓKAI CSÓKA
HARKÁLY MESTER SZERENCSEJE
AZ EGYSZERI SZARKA
MADARAK ISKOLÁJA
A FECSKÉK
A RADNÓTI FECSKÉK
A GÓLYAFÉSZEK
CSÍKI SZŰR
BÚCSÚZIK A RIGÓ
A DARAZSAK PANDÚRJA
A CINEGEFÉSZEK
A CINEGE CIPŐJE

A CSOBÁNCI AGÁR

BODRI GULYÁS

Katlant se látni az ötömösi pusztán, nemhogy kéményt, mégis úgy füstöl a levegő, hogy szinte kéklík. Katlan ide, katlan oda: mégiscsak nagy tűznek kell ott égni valahol. Nemhiába mondja azt a példabeszéd, hogy minden füstnek tűz az anyja.

Van is ott tűz olyan, hogy akkor is észreveszed, ha nem akarod. Úgy fűt a nap az égen, hogy majd lángot vet bele a föld. Hiába mondja neki az ürge, hogy hagyjon egy kicsit télire is a tűzrevalójából, nem ér annak a szép szó semmit. Az is lehet, hogy nem hallatszik föl odáig az ürgeszó, más szó meg nem hallatszik így delente a pusztában. Még a tücsök is leteszi a hegedűjét az avarba. Azt mondja, bizony nem bolond ő, hogy ingyen muzsikáljon, mikor úgyse hallgatja senki.

Nem ám, csakugyan nincs a gulyának semmi kedve a muzsikaszóhoz. Nem valami táncos kedvű teremtés a marha amúgy se, most meg semmi mozoghatnékja sincs neki. Olyan lustán hever az egész gulya, hogy messziről azt gondolná az ember: nini, milyen sok fehér vásznat kiterítettek száradni ezek az ötömösi asszonyok!

No, azért se gondol az ember ilyent se messziről, se közlelől. Mégpedig azért nem gondol, mert nincs egy teremtett lélek az egész határban. Az is elkívánczik innen, aki volna: a Marci gulyás. Lobogó ingujjával nem győzi törölgetni a verejtékét, a feje is szédeleg, az álom is kerülgeti, ő bizony hever egyet a cserény hűvösiben, gondolja magában. A királynak sincs ilyen melege a márványpadlós szobájában, mégis bizonyosan szundít egyet ilyenkor az aranyos subáján. Márpedig Marci gulyás van akkora úr az ötömösi pusztán, mint a király a maga várában.

Az ám, Marci gulyás, de ki tartja szemmel a gulyát, ha te behunyod a magadét? Nem kezes bárány a szilaj gulya, könnyen nekibogárazik, egyet gondol, s úgy szalad szét a világba, hogy meg se áll a széléig.

Mind igaz ez, de az is igaz ám, hogy Bodri kutya is van a világon. Márpedig a Bodri kutya nem azért kapja a drága jó krumplis tarhonyát, hogy csak úgy hiába lógassa a nyelvét. Meg is kell azért szolgálni emberséggel.

- Héj, Bodri! - parancsolja elő hű szolgáját Marci gulyás.

Bodri nem is kéreti magát, tudja jól, mi a kutyakötelesség. Odaugrik a gazdájá elé, s le nem veszi ragyogó szemét annak mutatóujjáról, ahogy kiadja neki a parancsot.

- Ide fülelj, Bodri! Én bemegyek a cserénybe, te itt maradsz a gulyánál. Vigyázz, hogy hiba ne essék. A Kormos bikára különös gondod legyen, mert tudod, hogy az könnyen megvadul.

Ezzel Marci gulyás beballag a cserénybe, Bodri kutya pedig átveszi a kormányt. Olyan kevélyen sétálja körül a nyáját, mint aki tisztában van a hatalmával.

Ő most a számadó gulyás, ő most az öregbojtár: nem is történhetik most semmi galiba Ötömösön.

Ni, hogy utasítja rendre a kisborjút, amért olyan keservesen megrázta a kolompját! Bizonyosan böngöly bújt szegénykének a fülébe. Mindegy az, azért nem szabad mindjárt teleharangozni a pusztát.

- Eh, eh - mondja neki a Bodri szelíden. Elég az a kisborjúnak így is, szegény tán a nyelvét is lenyelte ijedtében. Bezzeg, ahogy a Kormos bika megrázza a fejét, annak egyszerre a fülébe ragad Bodri.

- O-hó, o-hó, o-ho-hó!

Kormos bika is egyszerre megadja magát a hatalmas Bodri gulyásnak. Nem is lehet azzal kötözködni, aki olyan könnyű helyen tartja a fogait.

Fönt a reszkető légben kiterjesztett szárnyal szitál a kánya. Egeret lesne a jámbor, de nem lát. Bezzeg meglátja őt a Bodri gulyás, s köszönti is illendően:

- Ham, ham, ha-mamamam!

Odább röppen a kánya, Bodri gulyás éberen néz utána, mikor aztán belevesz az ég peremébe, akkor ő is megnyugszik. Fölszalad az árvalányhajás homokbucka hegyibe, elnyújtózik az aranyszín homokon, okos fejét ráhajtja a két első lábára: mintha csak trónusból vigyázna a gulyára.

Néz, néz maga elé Bodri gulyás, addig-addig néz, hogy egyszer csak elhomályosodik a szeme. Mintha őszi ködben csavarogna a nyárfaerdő szélében, még a hulló levelek zörgését is hallja, még a nyulat is látja, ahogy kiugrik a bokorból. Utána, Bodri, utána!

Már éppen fogná is a fülit, mikor egyszerre csak tű szúródik a bundájába. Nem is egy, hanem száz, nem is száz, hanem ezer.

- Au-jau-au-u-u-u! - ugrik föl Bodri gulyás a darázsszombékról, amire vigyázatlanul rátelepedett. Rázná le magáról a tenger darazsat, de mentül jobban rázza, annál többen vannak azok.

- Bunda, bunda, bunda, Bodri, hogy a bunda? - dongják mérgesen a fullánkös darazsak.

- Nem adom, nem, nem, nem! - bömböli keservesen Bodri gulyás, s nagy ijedten leugrik a dombról a gulya kellős közepébe, ott is a Kormos bikára, annak is éppen a nyakára.

Nem is kellett egyéb a gulyának. Szaladt szét a jószág, ahány, annyifelé. Mire Marci gulyás rémülten odaugrott a cserényből, nem talált egyebet a Bodri gulyásnál. Az is bújt volna már a föld alá is nagy szégyenében - odavan a gulya, oda a becsület!

Föltetszett már a hold is, mire Marci gulyás három határból összeszedgeti a gulyát úgy-ahogy, felit feliből, felit harmadából. Éppen vacsorára járna az idő, de hiába mosolyog a bogrács Marci gulyásra a szolgafáról: nincs kedve tüzet rakni alája.

Szegény Bodri gulyás, attól félek, neked karikás ostorral főzik ma a vacsorát!

A VIOLA MEG A GABÓ

Olyan nagy ozsonna készült minálunk tegnap délután, hogy olyant még a mesében is csak ünnepnapon hallani. Csengett a mozsár, csikorgott a kávédaráló, harsogott a reszelő, csattogott a habverő, csörgöttek a kanalak, zörgöttek a csészék. Ahogy kiugrottam a konyhára, ijedtemben-siettemben úgy beleütöttem a fejem a szemöldökfába, hogy még most is sajog.

- Jaj, Panka lelkem - szólok oda a katlan mellé -, tán a tatárok jönnek?

Panka lelkem úgy bele volt melegedve a főzésbe-sütésbe, hogy se hallott, se látott. Lekvár-keverő nagy fakanalat szorongatott a csöpp markában, azzal keverte volna a rántást a gyűszűnyi cseréplábasban. De hogy az a gonosz kanál nem akart szót fogadni, megharagudott Panka lelkem, s akkorát koppantott vele a lábasra, hogy egyéb se maradt belőle, csak a három lába.

- Jaj - mondom -, oda van a rántás, nem eszünk lebbencslevest!

Erre már Panka is elnevette magát. Csípőjére rakta a kezét, ahogy gazdasszonyhoz illik, s megrázta a kötője pántlikáján a kulcsokat.

- Kis baj nem nagy baj. Lesz itt mit enni a vendégeknek, mert csak lé van hatvanféle.

- Mi rotyog abban a csorba fazékban?

- Tengeri herkentyű, parancsol belőle?

- Köszönöm alássan, inkább abból, ami abban a lyukas tepsiben sistereg.

- Pipiske-csipogás. Szolgálhatok vele?

- Nem élek én azzal, galambom, inkább azt kóstolnám meg, ami ebben a feneketlen tálban le van takarva.

- Szitakötő-zümmögés. Meg tetszik ízlelni?

- Nem vagyok én ilyen finom ételekhez szokva. Jó lesz nekem az a szelet sonka is azzal a vajás zsemlyécskével.

- Fügét adok akár egy zsákra valót - billegtettem felém Panka a rózsás hüvelykujját -, de más egyébbel nem szolgálhatok. Gazdája van már itt mindennek. Lesz vendég, csak ennivalóval győzzem.

- Kik lesznek a vendégek, ha szabad kérdezniem?

- Csupa híres levonték, csupa előkelő asszonyságok. Itt lesz a Paprika Jancsi, a porcelán kéményseprő, a bádoghuszár, a törött nyakú bábu, a bőrlábú Trézsi, az üvegszemű Kata.

- No, ez takaros kis társaság lesz. Jó étvágyat kívánok - búcsúztam el a kis gazdasszonytól. Hanem ahogy be akarom csukni magam után az ajtót, kiugrik ám a küszöbön a Gabó cica, egyenest odagurul a Panka lábához.

- Isten megáldjon, aranyos gazdasszonykám, engem vagy látsz többet, vagy se.

Panka összecsapta a két kacsóját.

- Hát téged mi lelt, te buksi? Tán meghúzták a farkad az egerek?

- Hiába csúfolódsz, úgylis csak elbujdosok én ettől a háztól.

- Hát aztán hová mennél, cica-mica?

- Nagy a világ, majd csak elleszek benne valahogy. De ennél a háznál nem maradok tovább, ahol még arra se tartanak érdemesnek, hogy meghívjanak egy kis ozsonnára.

- Sebaj, ha csak az a baj - nevetett Panka -, ne félj, Gabó, nem maradsz te el arról. Te leszel a kukta, te hordod be az ételeket a híres levettéknek, előkelő asszonyságoknak.

No, ebbe Gabó is megnyugodott, de bezzeg előugrott ám a Viola kutya a fáskosár mögül. Haragosan rántott egyet a Panka kötője szélén.

- Hát csak mindig a Gabó a kedves, ugye, kisasszonykám? Az öreg Viola mintha nem is volna. Ha nem tetszik, keress más gazdát, szegény pára! Föl is út, le is út - miért nem tudsz olyan szépen hízelegni, mint az egerek pandúrja?

Panka megsimogatta a Viola bozontos fejét.

- Csitt, öreg, van énnekem gondom terád is. Te leszel ma nékem az udvari inasom. Bent lesz a helyed a vendégek körül. Tányért váltani, kést, villát törölni: az lesz a te dolgod.

Összevicsorgott erre a Gabó meg a Viola. Haragjukban mutogatták-e a fogukat vagy örömben, nem ért rá megkérdezni tőlük Panka, mert éppen érkeztek a vendégek. Úgy siettek, mind letaposták egymásnak a sarkát, s alig győzte őket vidám köszöntéssel fogadni a Viola meg a Gabó.

- Hozta a jégeső az urakat!

- Hordja el a szél az asszonyságokat!

Csak az a szerencse, hogy az urak és az asszonyságok nemigen értenek a Viola meg a Gabó nyelvén. Nagy meredten bámultak maguk elé, hajlongtak jobbra-balra, de meg nem mukkantak volna semennyiért se. Ahogy betessékelték őket a szobába, úgy megilletődtek a terített asztal körül, hogy le se tudtak ülni, míg Panka bele nem igazította őket a bársonyszékekbe. Legtöbb baj volt a kéményseprővel, aki se a papucsát, se a létráját nem akarta odakint hagyni az előszobában. Végre is létrástul, papucsostul kellett az asztalhoz ültetni.

- Látszik a jámboron, hogy sohse járt még ilyen úri társaságban - morog a Viola.

Mikor aztán mindnyájan letelepedtek, Panka kevélyen kiáltott ki az asztalfőről a konyhába:

- Kukta! Első fogás: tengeri herkentyű!

Gabó behozta a csorba fazekat, Viola odatette az asztal közepére, Panka pedig nyájasan kínálgatózott:

- Lássanak hozzá. Tessék, egyék, nem lesz egyéb.

A vendégek azonban bizonyára jól körülnéztek a konyhán, mert az első fogásnak nemigen volt kelete.

- Kukta! Második fogás: pipiske-csipogás!

Gabó beadta a lyukas tepsit, Viola odaillesztette az asztal közepére, Panka pedig biztatta a kedves vendégeket:

- Tudom, ilyenbe még nem ütötték a nyelvüket!

Bizony most se igen ütötték, Panka újra kiadta a parancsot:

- Kukta! Harmadik fogás: szitakötő-zümmögés.

Gabó beadta, Viola föltette az asztalra a feneketlen tálat. Nemhiába volt feneketlen, ezt már üresen kellett visszavinni. Panka nem tudott hova lenni örömében.

- Kedves egészségükre kívánom az ebédet, örülök, hogy így eltaláltam a szájuk ízt. Most már majd magam is harapok valamit. Kukta, hozd be azt a sonkaszeletet azzal a vajás zsemlyécskével!

Viola elhajította a kezéből az asztalkendőket, amiket éppen össze akart hajtogatni.

- Majd én is segítek behozni a sonkát meg a zsemlyét - ajánlkozott nagy készségesen, s azzal kiugrott az ajtón.

- Hol vagy, kukta? - csaholta dühösen, ahogy körülnézett a konyhán.

A kukta bizony fönt ült a katlan tetején, s vígan nyalogatta a szája szélét, lekiáltott a Violára:

- Jó volt!

- Mi volt jó?

- A sonka meg a zsemlye.

- Hát nekem mit hagyta belőle?

- A helyét - mondta a Gabó nevetve.

Viola fölugrott a katlanra, megfogta Gabónak a fülét, a Gabó pedig pofon körmölte a Violát. A Gabó miákolt, a Viola vonított, a vendégek megrémültek, de úgy, hogy azt nem lehet kimondani. A babák úgy megcsóválták a fejüket, hogy máig sem lehetett őket megállítani, a Paprika Jancsi elkezdte a cintányért csattogtatni, a bádoghuszár kirántotta a kardját, csak az a szerencse, hogy a kard beleakadt a kéményseprő létrájába. Tudom, másképp lett volna olyan csetepaté, hogy olyat még nem látott a világ.

Panka pedig mit csinált volna egyebet, bejött hozzam sírva-ríva panaszkodni a Gabóra meg a Violára. Majd ellátom a bajukat mindjárt, hanem azt minden kis gazdasszonynak ajánlom, hogy kutyára, macskára ne bízsa a tálalást.

A MITVISZ MEG A FIAI

Mitvisz a mi öreg házőrző kutyáknak a neve. Ezt a nevet még kölyök korában kapta. Nagyon játékos kiskutya volt. Hol egy göröngyöt, hol egy csutkát kapott a szájába, és büszkén körülszaladozta vele az udvart.

Ilyenkor mindig azt kérdeztük:

- Ugyan mit visz már megint ez a bolondos kutya?

Így aztán mi is megszoktuk, ő is megszokta, hogy Mitvisznek hívják.

Mitvisznek a három kisleány is csakolyan játékos volt, mint ő. Ha jókedvük volt, majd fölfordították a házat. Azért túl is adtunk rajtuk. Egyiket az alsó szomszéd vitte el, másikat a felső, harmadikat kivitték a tanyára birkát őrizni. Szegény Mitvisz akkoriban nagyon búslakodott a leány után. Egy hétig se nem evett, se nem ivott, csak szűkölt, és ide-oda szaglálódzott az udvaron. Kereste a leányait.

Azóta azonban eltelt egy esztendő. Tegnap véletlenül találkozott a négy kutya a kapunkban.

No, az nagyon különös találkozás volt. Mitvisz szétvetette a négy lábát a küszöbön, felborzolta a szőrét, kivicsorította a fogát, és azt mondta:

- Brr, brr... kiflele, kiflele, kiflele!

- Ejnye, Mitvisz - szóltam oda neki -, hát nem ismered meg a leányaidat?

ZSEMLYE DADA

Panka éppen az Ili baba hosszú aranyhaját fésülgette, mikor feje fölött a kakukkos óra kis házikójából kiugrott a kakukkmadár, s elkiáltotta magát:

- Kakukk... kakukk... kakukk...

- Egy... kettő... sok - olvasta Panka a kakukkszót, s egyszerre eszébe jutott neki, hogy mindjárt itthon lesz anyu, anyunak pedig az lesz az első szava: „No, virágszálam, megöntöztetted-e már a kertben a többi virágokat?”

Pankának nagyot dobbant a kis szíve erre a gondolatra. Ez a haszontalan Ili baba egész délután nem eresztette ki a virágokhoz, s még most se akarja kiereszteni. Beszélni ugyan nem tud ez az Ili baba, de nagy, kék szemét olyan kerekre tudja mereszteni, hogy azt csupa szomorúság látni.

- Mármost ki vigyáz énrám, ha te itthagysz, Pankám? - Ezt kérdezi az Ili baba kimeresztett két szeme.

Bizony ezt Panka se tudja, s legjobban szeretné Ili babát levinni a kertbe, ha attól nem félne, hogy besározza odalent az apu nyakkendőjéből készült selyemtopánkát.

- Csak jobb lesz neked szépen lefeküdni - mondja neki utoljára, s elbontja a kis babaágyat, megigazítja a gyöngyvirágos kis párnát, s ráfekteti Ili babát.

- Így ni, baba - gügyög neki szeretettel -, hunyd be szépen a szemedet, s vigyázz, hogy le ne rúgd magadról a paplant.

No, attól nem kell félni. Ili babának nem szokása a rugdalódzás. Olyan szófogadó teremtés inkább, hogy ahogy lefektetik, mindjárt befogja a szemét, s egyszerre úgy alszik, mint az édes tej. Panka szinte el se hiszi ezt a nagy álmodóságot.

- Attól félek, Ili baba, te csak tetteted magadat - fenyegeti meg ujjacskájával -, s ahogy én kimegyek, mindjárt kiugrasz az ágyból. Ejnye, de csak jó volna, ha ez a kakukkmadár tudna rád vigyázni!

A kakukkmadár azonban a világért ki nem jönne most a házikójából, s Pankának már könnybe lábad a szeme kétségbeesésében, mikor begurul az ajtón a nagy fülű Zsemlye kutya.

- Ejnye, de jókor jössz, Zsemlye - ugrik elejbe Panka -, van-e kedved dajkálkodni?

A Zsemlye kutyának most nyilván nincs kedve dajkálkodni, mert nagyon kelletlenül morogja el magát:

- Brrr, brrr!

- Bér, bér? - érti el Panka a kérdést. - Minden csirkecsont a tied lesz estére, Zsemlye. A Mica cica egy harapást se kap belőle. De aztán jól gondját viseld ám az Ili babának!

Zsemlye kutya okos szemét rámereszti kis gazdasszonyára, s ahogy az kimegy a szobából, lehever a babaágy mellé, s elnézegeti nagy ásítózva az Ili babát. Takaros kis teremtés, az bizonyos, csak az a kár, hogy nem olyan szép hosszú az orra, mint az övé.

„Ejnye, megnézem, a füle van-e akkora, mint az enyém” - gondolja Zsemlye, s felemeli a lábával szép csendesen az Ili baba fejcskáját. Az ám, de Ili baba abban a pillanatban kinyitja szemét, s olyan hegyesen néz, akár a vasvilla.

- Eh, eh, Ili baba - dörmög rá Zsemlye -, hunyd be csak megint a szemedet!

Azzal visszanyomta a fejével a babát a párnáskára úgy, hogy az be is fogta a szemét, de a karja kicsúszott a csipkepaplan alól.

- Ejnye, de sokat izeg-mozog ez a kis ostoba! - mordult el Zsemlye bosszúsan, s visszaigazította a karcskákat a paplan alá, de abban a percben megint kipattant a baba szeme.

De most már igazából megharagudott ám a Zsemlye.

- Micsoda? - vicsorgatta a fogát a babára. - Te még csúfolódní mersz az öreg dadáddal? - Azzal úgy ütötte képen szegénykét a lábával, hogy menten lebukott az ágyról.

- Forgó, morgó, vigyorgó! - toporzékolt a Zsemlye, s fölkapta lábánál fogva Ili babát. Űrgette-forgatta, rázta, rázta szegénykét, míg csak bele nem vágta az ágy sarkába a fejét, de úgy ám, hogy menten kettérepedt.

No, erre böszült ám még föl igazán a Zsemlye!

- Micsoda? - sivalkodott mérgesen. - Most meg már akkorára tátod a szádat, hogy a füledig ér?! Megállj, majd megtanítalak én téged mindjárt!

Most meg a hajánál fogva kapta föl az istenadtát, s úgy rázta a foga közt, hogy csak úgy csattogott szegénykének a két lábacska, ahogy egymáshoz verődött.

- Lefogod-e már a szemedet? - visítózott javában, amikor Panka belépett nagy sikoltozva:

- Mit csináltál a babámnak, te gonosz jószág?

- Elaltattam - vigyorgott vissza Zsemlye kevélyen, hogy valahány foga van, mind kilátszott.

Panka azonban olyan haragosan kapta elő az apu kampós botját, hogy Zsemlye dada jobbnak látta kionsonni a szobából, de még az udvarról is. Kiült a ház végére, s lehajtotta a fejét a két első lábára.

- Úgy látom, itt már kitelt az esztendő - mondta szomorúan. - Pedig most már egész beletanultam a dajkaságba.

Aki valami ügyes dajkát keres a rossz babája mellé, fogadja meg a Zsemlye kutyát.

TALPAS

Talpas mindig azt tartotta, hogy ő a legnagyobb úr a tanyán. Tyúk, macska, kismalac, mind eltakarodott az útjából, ha neki sétálhatnékja támadt az udvaron. A verebek rá nem mertek szállni a kerítésre, ha az ő haragos morgását hallották. Még a kakasnak is torkán akadt a kukorékolás, ha Talpas kidugta a fejét az óljából. Pedig - tréfa ide, tréfa oda - annak már csakugyan valakinek kell lenni, akitől még a kakas is megijed. Hanem csuda történt valamelyik reggel, ahogy a Talpas körüljárta a birodalmát. Tyúk, macska, kismalac ügyet se vetett rá. A verebek olyan bátran csipogtak a sövényen, mintha Talpas nem is volna a világon. A tarajos kakas pedig nemhogy fölszállt volna a kerítés tetejére, hanem leugrott a szemétdomb tövébe, s akkorát kukorékolt, hogy csak úgy reszketett bele a szakálla:

- Kukorikú, híres Talpas, a te neved most már: hallgass!

Talpas a fogát vicsorgatta. Aligha meg nem szabta volna a kakasnak a gúnyáját, ha elő nem ugrik a ketrec mögül valami, amilyent ő még sose látott. Egy nagy fehér madár, földig ér a kékbe úszó haragos-vörös szakállá, piros a sapkája, mérges a nézése, goromba a köszöntője:

- Úr a pulyka, rudrudrud! Talpas kutya rút, rút, rút!

Még ilyet senki sem mert Talpasnak mondani. Még hogy ő rút volna? Akkora szeme van, mint egy kávéscsésze, olyan foga, hogy a vasat elharapná, a farka valóságos lobogó. A bundája úgy ki van cifrázva bogánccsal, hogy alig látszik a szőre. Nincs ilyen derék kutya az egész határban.

Se szó, se beszéd, nekiugrott Talpas a pulykának. Bizonyosan megrázta volna a szakállát, de a pulyka kinyújtotta hosszú nyakát. Mire Talpas úgy megijedt, hogy hármát is lépett egyszerre visszafelé.

Lett erre olyan kacagás az udvaron, hogy tán még most sincs vége. Még az öreg eperfa is olyanformán integetett leveletlen ágaival, mintha azt akarta volna mondani:

- Oda van a becsület, Talpas. Megijedtél a pulykától.

Szegény Talpas nagyon elszégyellte magát. A tanya végében folyik a Tisza, lekullogott annak a partjára, és ott tűnődött sokáig, mitévő legyen.

Ahogy ott töprenkedik, arra ment egy szénásszekér. Talpas gondolt egyet, fölkerelkedett, megindult a szekér után. Ahová az megy, oda megy ő is, ha a tanyán már nem lehet maradása.

Mivel pedig a szekér a városba ment, Talpas is ment a városba. Nagyon tetszett neki a sok kőház, a szép sima aszfalt, ahol nem sárosodik be a láb, a boltok nagy tükörtlái, amelyekben csupa Talpasok látszottak. Az egyikkel meg is akart barátkozni. De ahogy közel ment hozzá, a boltból kidugtak egy seprűnyelet, s úgy orron ütötték vele, hogy eljajdította magát:

- Brrr, de barátságtalan nép lakik ebben a városban!

Dél felé megéhezett. Elment a kedve, amikor arra gondolt, hogy otthon a kis gazda keresi már azóta a vízbe mártott jó kenyérhajával. De hirtelen nekidíamodott, mert valami henteskirakat elé ért. Olyan kolbászok mosolyogtak felé, amilyenről a tanyán még csak nem is álmodott.

- Hopp-hupp, egye meg a kenyérhaját a pulyka, nekem jó a kolbász is! - Azzal nekiugrott a kirakat üvegének.

Bele is ütötte a fejét, hogy csak úgy koccant. S még rá se ért gondolkodni, hogy mi történt, már akkor cirógatta a bundáját egy fehér kötényes ember egy hajló nádpálcával.

- Nézd, milyen tolakodók ezek a csavargó tanyai kutyák! - Talpas úgy elszaladt, hogy meg se állt a hetedik utcáig. Alig lihegett már, a nyelve lógott, a lába reszketett. Majd elepedt egy ital vízért, de a városban nincsenek olyan tócsák, mint odakint, azon az áldott tanyán.

Csak legalább pihenhetne egy kicsit. De valahány inasgyerek meglátja, mind megkergeti. Hej, micsoda heverés esnék most otthon a szalmás istállóban!

Estefelé kiért a Tiszához. Erre már nagy csend volt, házak nincsenek, hó borított mindent. Talpas szinte azt gondolta, kint van a tanyán. Kapta magát, elnyújtózott a hóban, ráfektette nagy buksi fejét a két első lábára. Elaludt, s álmában otthon járt a tanyán. Kergette a verebeket, sütkérezett a ház napos oldalán, s várta, hogy mikor szólítja vacsorához Janika, a kis gazdája.

- Talpas, Talpas, gyere ide, öreg kutyám! Talpas, kedves Talpas - csengett egy örvendező gyerekhang a holdfényes éjszakában.

Talpas fölneszelt a hívogatóra, körülnézett nagy álmosan. Most hitte még csak igazán, hogy álmodik. Egy nagy jégtáblán találta magát, amely közel a parthoz csendesen úszogatott lefelé a Tiszán. A parton pedig ott állt Janika, a kis gazda, a kezében meleg cipó, a száján hívogató szó:

- Ugorj ki, öreg Talpas! Hol bujdokoltál egész nap?

Talpas egyszerre tisztában volt vele, mi történt. Mikor kimenekült a városból, észre se vette, hogy a Tisza jegén vackolt meg magának a hóban. Addig, míg aludt, megindult vele a jég, s hazavitte a tanyára.

Jaj, csak hogy itthon van még egyszer! Álmában se megy többet a városba, inkább megosztozik a fehér pulykával az uraságban. Hanem az a fehér kötényes városi ember vigyázzon magára, hogy valahogy erre a tájékra ne kerüljön, mert bizonyosan megemlegeti a napot, mikor a Talpassal találkozik!

GÁBORKA BARÁTAI

Gáborka, az új mosóasszonyunknak a fia lehet olyan háromesztendős. Tegnap jött először a házunkhoz. Azaz nem is jött szegényke, mert az édesanyja hozta az öliben. Meg is pirongattam érte, ahogy megláttam,

- Nem való már az ilyen nagy legényt ölben hordozni - mondtam neki. - Eljár már ez a maga lábán is, igaz-e, kis huszárom?

Kis huszárom nem szólt semmit, csak nézett rám a búzavirág szemével, hanem az édesanyja azt mondta csendesen:

- Gáborkának nincsen lába.

- Gábojkának nincsen jába - mondta utána a gyerek is, de ő már nevetett is hozzá. Piros szájacskájából kivillantak rizskásafogai.

Megállt a szívem verése, ahogy a fiúcskát kibontotta az édesanyja a nagykendőből. A lábacskái csakugyan föl voltak zsugorodva.

Az asszony megijedt, hogy olyan egyszerre elszótlanodtam. Sietett szétteríteni a nagykendőt az akácfa hűvösében, s gyöngéden ráültette Gáborkát.

- Ne tessék félni - nézett rám félénken -, jó gyerek ez nagyon, nem aggat a munkámban. Felé se kell néznem délig, úgy eljátszogat itt egy ültő helyében.

Azzal már ment is a mosókonyhára, csak éppen megveregette még a gyerek gömbölyű képét, és a kezébe nyomott egy száraz zsemlét.

Majd én vigyázok inkább Gáborkára.

Befordultam a szobába székért. Ugyancsak siettem vele kifelé. Az ablakon keresztül láttam, ahogy a Talpas kutya odacammogott a kis nyomorékhoz. Megijedtem nagyon, mert barátság-talan teremtés ez a mi öreg Talpasunk. Még engem is megugat, ha rosszat álmodott.

- Talpas, ide gyere! - kiáltottam rá szigorúan.

- Tajpas, ide gyeje - kacagott a gyerek, s hozzáhajította a zsemlét a kutyához.

Talpas meghökkenett egy kicsit. Megállt, felém fordult, aztán megcsóválta bozontos fejét, és a szájába vette a zsemlét.

- Teszed le, Talpas! - parancsoltam neki.

Talpas haragosan rám mordult. Azt hiszem, azt mondhatta kutyául:

- Nem hallgatsz, te ember! Jobban tudom én, mint te, hogy mit kell csinálni.

Azzal odaballagott a gyerekhez, és az ölébe ejtette a zsemlét. De már akkor szaladt is visszafelé, s barátságosan rávihogott a fiúra.

- Vágd hozzám megint, Gáborka! - mutogatta nagy fehér fogait fekete ínye mögül.

A gyerek pedig megértette a vén jószág beszédét. Vígán tapsikolt két kis kacsójával, és megint elhajította a zsemlét. S ahányszor elhajította, a Talpas mindig visszavitte hűségesen.

Utoljára is a gyerek unt bele a játékba. Csöpp kezével megrántotta a Talpas két nagy fülét, és nagyot lökött rajta.

- Csúnya Tajpas!

A Talpas még ezért sem haragudott meg. Eltátotta a száját, és nagyot ásítva végighevert a kendő szélén.

- Jó, jó, Gáborka, azért én mégis csak melletted maradok - pislogott a gyerekre a félig lehunyott szemével.

Pörge bajuszú pille suhant el a gyerek szösze feje fölött. A szárnya tele volt virággal, látszott rajta, hogy a mézesboltban járt.

- Jepke! - tekintett föl rá Gáborka, s nekem megint elszorult a szívem.

- Istenkém, mért nem kergetheti ő is a pillét, mint más gyerek! - sóhajtottam el magam.

Abban a percben kinevetett egy elszabadult napsugár a felhők alól, s rátűzött a Gáborka aranyhajára. Nem tudom, azt nézte-e a pillangó árvalányhajnak, vagy a szemét nézte búzavirágnak, de egyszerre lecsapott, és körülropdöste a Gáborka fejét.

A napsugár egyszerre beragyogta az én szívem is.

- Ha Gáborka nem mehet a pillangó után, a pillangó keresi föl Gáborkát.

És aztán fölkereste a cserebogár is, a katicabogár is. Jöttek a hangyácskák is, és kértek tőle zsemlemorzsát. Nagy fejű tücsök kidugta a fejét a tücsökpálcából, s ahogy meglátta Gáborkát, mindjárt elővette a citeráját. Cinege szállt az akácfára, és ahogy Gáborkát meglátta, mindjárt megszólalt:

- Gyerre, gyerre, gyerre!

- Merre, merre, merre? - tudakozódott egy másik cinege a háztető szélén.

- Erre, erre, erre! - hívogatta az akácfás cinege. - Gyere, meséljünk valami szépet ennek a szegény Gáborkának.

És valami szépet mesélhettek neki, mert a Gáborka szeme úgy fénylett örömeiben, mint a csillag. És annyit tapsikolt a két kis madárnak, hogy utoljára belefáradt. Szösze fejét ráhajtotta a Talpas kócos bundájára, és nem telt bele három cinegeszó, már akkor aludt, mint a tej.

És akkor egyszerre elhallgattak a cinegék. A tücsök is letette a citerát, és még a hangyácskák is abbahagyták a morzsahordást, hogy föl ne ébresszék a kopogásukkal Gáborkát. És akkor az öreg akácfa sóhajtott egyet, és behavazta szép fehér virágjával a gyereket. Mintha csak azt akarta volna mondani:

- Látod, Gáborka, én is barátod vagyok!

A CSOBÁNCI AGÁR

Nagyon szép ebállat volt a csobánci agár. Hegyes a feje, hogy túbe lehetett volna húzni cérnának. Karcsú a dereka, mint a keszegé, hosszúk a lábai, hogy elfáradt, míg végignézett rajtuk. A szeme, igaz, hogy kisebb volt a kávéscsészénél, de bezzeg akkorára nyúlt a füle, hogy paplan helyett használhatta, ha fázott.

Ebből is láthatjátok, hogy milyen szép jószág lehetett a csobánci agár.

Szép a szépség, szép, de mégiscsak többet ér egy tarisznya szépségnél egy marék okosság. No, ne féltsétek a csobánci agarat, észért se ment az kölcsön a szomszédba. Igaz, hogy nem is volt több agár a faluban.

Ha nagyon melege volt a napon, akkor a tűzhelyre feküdt hűtőzni. Mikor a kéményből ráhullott a korom, a katlanba bújt tisztálkodni. Ha a kakas a hátára ugrott a kerítés tetejéről, mindjárt a macskához szaladt oltalomért, s midőn a macska összekarmolászta az ábrázatát, mindjárt a sündisznóhoz futott panaszkodni. Ha valami pákosztossága miatt sodrófával forgott körülötte a gazdasszony, meg se állt, míg a kisbéreshez nem ért, aki a karikás ostorral hajtotta róla a legyet, s mikor nyulászni ment, már a kapuban elkezdett csaholni:

- Szaladjatok, nyulak, mert jön a csobánci agár!

El is inaltak előle a nyulak úgy, hogy mire ő kiért a mezőre, azok már a hatodik határban tudakolták, hogy van-e jó káposztatermés. Ebből is láthatjátok, hogy milyen okos állat volt a csobánci agár.

Egyszer azt mondja a gazdája ennek a híres csobánci agárnak:

- No, Cicke, én most elmegyek hetedhét országra, meg se állok a túri vásárig. Vagy jövök vissza, vagy se, de mire a vacsoracsillag föltszik az égen, akkorra bizonyosan itthon leszek. Addig eredj a mezőre ürgét fogni.

Ezzel a gazda becsukta az ajtót, a kulcsot behajította a kapu tetején, azzal nekilódult a világnak. A csobánci agár fölcsapta a fülét a két vállára, hogy azzal is kevesebb legyen a vinnivalója, s kinyargalt a mezőre. Annyi ott az ürge, mint a hangya, olyan vígan sütkéreztek a déli verőfényben, hogy a csobánci agár elcsaholta magát örömeiben:

- Reszkessetek, ürgék, én vagyok a csobánci agár!

Szót fogadtak az ürgék, hanem előbb mindnyájan beosontak a lyukba, s csak odabent kezdtek el reszketni. Hiába ígért nekik mézeskalácsot a csobánci agár, még csak az orrukat se ütötték ki többet. Még akkor se jöttek elő jó napot kívánni, mikor azzal biztatta őket, hogy nem akar ő semmi rosszat, csak éppen egy kis ürgepecsenyét.

Addig-addig leste az ebédet a csobánci agár, míg utoljára észrevette, hogy nem is éhes ő, hanem szomjas. Nosza, szalad a patakra, hát ahogy belenéz, látja ám, hogy ugyancsak hunyorítgat rá a víz tükreéből egy másik agár. Szakasztott olyan, akár ő, még a nyelvét is úgy lógatja.

Elvicsorítja a Cicke nagy mérgesen a fogát, s ráfordul az idegen kutyára:

- Mit keresel te Csobáncon, mikor én vagyok a csobánci agár?!

Ki hallott ilyet, ugyancsak vicsorgatja ám a fogát a másik agár is! Nekibőszült a Cicke, főlemeli az első lábát: de bizony képen felejtí ő ezt a csavargó agarat! Az ám, ha az is föl nem emelte volna az első lábát, s nem nézett volna olyan haragosan, hogy a Cickének egyszerre elment a kedve a hadakozástól.

- Maradj magadnak, talállok én még vizet magamnak Csobáncon!

Szalad vagy öt lépést fölfelé, belenéz a vízbe: megint csak ott van az a se országa, se hazája agár! Ugrik megint vagy ötöt, belenéz a patakba, hát még csúfolódik is az a tolakodó teremtés. Éppen olyan ijedt ábrázatot vág, mint a csobánci agár.

„Azért se fogsz ki rajtam! - gondolja a csobánci agár. - Van a szomszéd faluban egy csurgókút, ott már, tudom, nem találsz meg.”

Ugyancsak a négy lába közé szedte ám az utat, mert már csak úgy szédelgett a nagy szomjúságtól, de tele is szedte ám magát a csurgó-kútnál vízzel, hogy egész felüdült bele. Megállj, te másik agár, majd megtanulod most, mi az agárbecsület!

Úgy szaladt visszafelé Csobáncra, mint akit ostorral hajtanak, el is fáradt úgy, hogy mire a csobánci patakhoz ért, alig lihegett.

- Így nem lehet viaskodni - szomorkodott a csobánci agár -, mégiscsak vissza kell még egyszer szaladnom a csurgókúthoz egy ital vízre. Hanem majd lesz aztán, ami lesz!

Az lett biz azzal, hogy mire haza-hazaért a csurgókútról, megint majd megölte a nagy szomjúság. Nosza, vissza a szomszédba, de gyorsan, ám, de sebesen ám! Vissza harmadszor, vissza negyedszer, vissza, míg csak a lába bírta.

Addig szaladozott egyik faluból a másikba egy ital vízért a csobánci agár, míg utoljára orra nem bukott az út közepén. Föl se kelt többet, még akkor se, mikor a vacsoracsillag föltetszett az égen. Vesztire vált neki a nagy esze.

Így pusztult el a csobánci agár, híre-neve azonban máig fönmaradt. Az olyan emberre, aki az eső elül a csurgásba menekül, ma is azt mondják: okos, mint a csobánci agár.

ZÖRGŐ ÉS GÖRGŐ

Zörgő is kutya volt, Görgő is kutya volt. Zörgő olyan, mint a neve: zörgött minden csontja, mint a dió a zsákban. Görgő is olyan volt, mint a neve: a nagy kövérségtől nem tudott szaladni, csak görögni.

Zörgő a nekeresdi bíró kutyája volt, Görgő meg a nevenincsi bíróa. A nekeresdi bíró olyan takarékos ember volt, hogy egész esztendőben nem evett kukoricakenyérnél egyebet, azt is csak napjában egyszer, akkor is csak egy karajt, annak is csak a belét. A haját odaadta Zörgőnek, amiért őrizte a házat. Bezzeg a nevenincsi bíró úgy élt, mint zsizsik a borsóban. Mindennap fácánpecsenyét evett, azt is napjában háromszor, akkor is csak a bőrét. A húsát odaadta Görgőnek, hogy ki ne ugassa a szeméből az álmot.

A két kutya mindig tisztelte-becsülte egymást, de csak messziről. Sose jártak még egymás portáján, csak a két falu határában. Görgő ott szokott sétálgatni, hogy jobban essék a vacsora, Zörgő meg ott szokott ürgepecsenyét fogni a kenyérhaj mellé.

Egyszer azonban hiába várta Görgő Zörgőt, sehol se mutatkozott az öreg cimbora, pedig már fönt fényeskedett az égen a vacsoracsillag.

„Eh, eh - tűnődött Görgő -, nyilván elrontotta délben a gyomrát ez a Zörgő. Eh, eh, elmegyek meglátogatni.”

Hát ahogy bedöcög a nekeresdi bíró kapuján, látja ám, hogy Zörgő odafönt zörög az ól tetején.

- Mit csinálsz ott, cimbora?

- Vacsorázok, cimbora.

- Jó hosszú az asztalod!

- De rövid a vacsorám!

- Mi jóban dúskálódsz, Zörgő?

- Kenyérhajban biz én, Görgő. De ez nem olyan hétköznapi kenyérhaj ám. Ma olyan jó kedve volt a gazdámnak, hogy hozzádörgölte a kenyérkét ahhoz a zacskóhoz, amelyikben a sajtocskát tartogatja.

- Ejha, de jól megy a sorod! - vigyorgott Görgő.

- Kutyául, pajtás - nyöszörgött Zörgő, s leugrott az utolsó falattal Görgőhöz -, nesze, részed legyen benne neked is.

Görgő tudta, mi az illendőség, bekapta nagy elszántan a falatot, azután hozzátörölgette a száját a pázsíthoz.

- Köszönöm a barátságot, cimborám, de most már én javallok egyet: gyerünk át vacsorázni énhozzám.

- Ham-ham-ham-mar, ham-ham-ham-mar - hányta a bukfencet örömében Zörgő, s úgy nekiiramodott, hogy ő már bent járt Nevenincsen, mikor Görgő még mindig Nekeresden görgött.

Sebaj, utolérte a vendéget a vacsoránál. Porcelán tányérban kapta Görgő a kosztot, mégis elvonyította magát, ahogy mellé telepedtek.

- Mi lelt, pajtikám? - kérdezte ijedten Zörgő, akinek már csattogott a foga az étvágytól.

- Haragszom, hogy kést-villát nem adtak, mikor látják, hogy vendég van a háznál.
- Sose bánts, nem élek vele - vigyorgott Zörgő, s úgy bekapott egy nagy fácáncombot, mint béka a legyet.

- Tessék, tessék - hunyorgatott Görgő -, én úgy belaktam nálatok, hogy holnap ilyenkorig sem éhezem meg.

Zörgőt nem nagyon kellett tessekелni. Nem is rágott, csak falt, nem is falt, csak nyelt.

- No, még egy kis sonkacsontot. Hát a hurka végét szereted-e? Jobb íze van ám ennek, mint a favégnek! De már csak ezt a tojásos galuskát itt nem hagyod!

Zörgő csak a fejét rázta. Nemhogy szólni, szuszogni se bírt a jámbor. Nagy időbe telt, míg el bírta nevetni magát.

- Minek örülsz olyan nagyon, szomszéd? - kérdezte Görgő ásítózva, mert a hosszú séta nagyon elálmosította.

- Annak, gazduram, hogy nem hallok már a csontjaim zörgését, akárhogy rázom magam.

Ebben a percben elkukorékolta magát a kakas a padlás szájában, s Zörgő talpra ugrott.

- Megyek haza ugatni, cimborám. Hanem előbb még szeretnék neked valamit sügni.

- Sűgjad no, cimborám - hegyezte a fülét Görgő.

- Azt tanácsolom neked - hunyorított ravaszul Zörgő -, vigyázz, meg ne tudja valahogy a gazdám, milyen jól megy sorod, mert egy fejem van, de fogadok a felébe, hogy ha megtudja, beáll helyetted kutyának.

Azzal úgy nekilódult, hogy még ma is szalad, ha haza nem ért. Holnap legyen a ti vendégeitek!

ÉNEK A RÉTESPÁSZTORRÓL

Jaj, de szomorú lesz
ez az ének!
Rétest kellett sütni
Erzsikének.
Ahogy illik, szépen
meg is gyúrja,
a babaasztalkán
ki is nyújtja.

A patyolat tészta
ringott, lengett.
Cirmos a padkáról
ráköhentett:
„Egerem javát már
rég megettem,
ilyent mégse láttam
életemben!”

Tipeg-topog Erzsi
fürgé lába,
kifut mákot törni
a konyhába.
Megkéri a Cirmost:
jól vigyázzon,
addig a rétesre
légy ne szálljon!

Amiatt ne légyen
semmi gondja! -
a bölcs rétespásztor
dorombolja.
S hogy ne szálljon légy a
közelébe:
befekszik a rétes
közepébe.

No, cica, ezt bölcsen
kitaláltad,
különb rétespásztor
nincsen nálad!
nagy öröme is lesz
Erzsikének -
szomorúbb is lesz még
ez az ének!

A kis gazdasszony már
jön is éppen,
sodrófát szorongat
a kezében.
A nótádat mindjárt
el is fűjja -
ez lesz csak az ének
szomorúja!

NAGYAPÓ ÁLLATAI

Nagyapó reggel óta tán már százszor is kiszaladt a kis ajtóba, s öreg kezével ernyőt csinálva a bozontos szemöldöke felett, türelmetlenül kémlelődött be a nagyvilágba.

- Nem jönnek, Bodri, nem jönnek - rázta meg aggodalmasan a szép öreg fejét, és megsimogatta a fogatlan házpásztort.

- Eh, eh - mondta erre a Bodri, s ezzel bizonyosan azt akarta mondani, hogy majd megjönnek azok, nem kell nagyanyót féltetni, különösen mikor a kis unokáját hozza! S hogy még jobban megvigasztalja a gazdát, szépen fölrakta a térdére a két első lábát, s úgy nézett a szemébe.

Mivel pedig Bodrinak mindig poros a csizmája, olyan lett tőle nagyapónak a szép ünneplő nadrágja, mintha csak a homokba térdeltette volna nagyanyó, amiért megint elszórta a pipahamut a szőnyegen.

Mindegy az, nem olyan ember ám nagyapó, hogy megharagudjon az öreg Bodrira, amiért olyan nagyon szereti. Most se szólt volna ő semmit, ha a bóbitás tyúkjá oda nem settenkedik, és föl nem sandít azzal a ravasz fél szemével a nagyapó poros nadrágjára.

- Kár, kár, kár...

Nem is tudta nézni, hogy mit csinált az a csúf Bodri. Inkább fölugrott a nagyapó vállára, és ott meresztgette nagy kevélyen a hosszú nyakát: ide nézzen, aki egy igazi szép bóbitás tyúkcát akar látni!

No, nem is kellett egyéb a cicamicának se! Eddig úgy nyalogatta a talpát a tisztaszoba ablakában, a muskátlis cserepek közt, mintha semmit se tudna a világról - kérem, most egy ugrással ott termett a nagyapó másik vállán. Halk duruzsolással törleszkedett hozzá a vastag fehér bajuszához.

- Mi-a-ó, mi-a-ó!

- Az lenne jó, ha hozná már nagyanyó Margitkát - felelt nagyapó, megszorítva a cicamicának a dagasztó lábacsáját.

Az lenne jó? Ugyan miért? Ezt már a barika se állhatta meg szó nélkül, aki eddig a kis kert mályvarózsáinak a leveleit olvasgatta.

- Me-e-e, me-e-e? - szalad oda a csengőjét rázogatva, s mivel Bodrival nem nagyon szeret barátkozni, ő meg a másik oldalán telepedett le nagyapónak. Odafeküdt a lábához, s már éppen valami szépet akart álmodni, mikor Bodri elvakkantotta magát:

- Hamma-ma mamamm, hamma-mamamamm!

Annyit tett ez, hogy: szaladj hamar elejbük, nagyapó, mert már zörög a kocsijuk.

De bizony mire nagyapó megindult volna, akkorra meg is állt a kocsi. De már ki is szállt belőle nagyanyó, ringatva a karján Margitkát, mint rózsabimbót az ág.

Nagyapó szólni se tudott az örömtől, látni se igen látott a szeme pillájára szivárgott könnytől. Annál vidámabban csapkodta össze a két kis kacsóját Margitka.

- Jaj, de ennivaló ez a nagyapó az állataival!

Ha Margitka olyan volt, mint a rózsabimbó, nagyanyó egyszerre olyan haragospiros lett, mint a legpirosabb mályvarózsa.

Még a főköthője bóbitája is úgy lengett, mint valami harci lobogó.

- Jaj, Márton, Márton, hogy szabadíthattad így magadra ezt a sok csúf állatot! Takarodjatok a helyetekre, haszontalan népei!

Ahogy a tenyerét összecsattantotta, akkorát szólt, mint valami fiók ágyú. S erre a nagy csattanásra iramodtak is szét a nagyapó állatai a helyükre.

Az ám, a helyükre! A Bodrinak az ólban lett volna a helye, a cicamicának az ól tetején, bóbitás tyúkicának a hátulsó udvarban, csengős barinak a ház előtt a gyepen. De ki tehet róla, hogy nagyanyó két hétig oda volt, s az alatt nagyapó jobb helyet keresett az állatainak?!

- Takarodjatok! - dobbantott nagyanyó a lábával, hogy csak úgy reszketett bele a föld.

No, be is ugrott erre cicamica a tisztaszobába, ott is a díványra, annak is a legsarkába! Bodri a hintaszékben húzta meg magát nagy szepegve, mert ennek a puha vánkósán szokott ő mostanában szundikálni. A csengős bari befeküdt a nagy asztal alá, a jó hűvösre, a bóbitás tyúkica pedig a muskátlis cserepek közé kvártélyozta be magát, a napsütéses jó melegre.

No, az semmit se látott, aki azt nem látta, hogy nagyanyó milyen vitézül hadakozott a poroló pálcikájával. Csak azt sajnálta, hogy alig suhintott egyet-kettőt, már elszelelt az ellenség. Nagyapó állatai egyszerre megtalálták a helyüket, s nem maradt más a harctéren, csak szegény nagyapó. Neki meg esze ágában sem volt katonáskodni. Megesett rajta az embernek a szíve, ahogy nagyanyót békítgette:

- Nono, anyó, nem olyan imilyen-amolyan ember ám azért nagyapó! Meg kell nézni, hogy milyen kávéfőzőt a tiszteletedre!

Erre már csakugyan megbékült nagyanyó. Margitka is segített neki benne, aki egyszerre ölelte át a két öreget.

- Jaj, de áldott ember ez a nagyapó! Egészen olyan, akárcsak nagyanyó.

- Az ám, csak hogy azért mégiscsak túlságosan meg van pörkölt ez a kávé - vélte nagyanyó, de azért le nem tette volna a csészét a szájától, ha valami furcsa csoszogást nem hall a konyhán.

Nagyapó ijedten fészkelődött a helyén, nagyanyó pedig gyanakodva kiáltott ki a konyhára:

- Jár ott valaki?!

- Ke-le-pe, ke-le-pe, be-fe-le, be-ve-le, kelep, kelep, kelep...

S még tán ma is kelepelne, ha nagyanyó ki nem ugrik nagyapó görbe botjával.

- Uram teremtmő, csak nem a Jancsi gólya jár idebent!

De az volt biz az, a Jancsi gólya, mégpedig másodmagával. Egy boldogtalan békát fektetett a konyhapadkára, annak mondta olyan nagyon, hogy befele, be vele! Itt szokott ő két hét óta délebédelni a szép, tiszta konyhán, ide hurcolja be a kosztját, mert Jancsi gólya igen szerette a tisztaságot.

- Kifele, ki vele! - suhintott nagyanyó a görbe bottal akkorát, hogy ha az orrát éri Jancsi gólyának, nem lesz neki többet mivel kelepelni. Szerencse, hogy a Jancsi nagyon szemfüles legény. Nemcsak az orrát tudta megmenteni, hanem a délebédet is.

Nagyanyó pedig fáradtan dőlt bele a nagy karosszékbe.

- Ó, Márton, Márton, soha többet nem bízom rád a házat!

- Nem-e? - csudálkozott nagyapó. - Hát akkor Margitkát ki viszi majd haza?

- Te viszed haza, Márton, te magad viszed haza!

Nagyapó nagyon, de nagyon boldogan mosolygott a bajusza alatt. S délután, mikor nagyanyó meg Margitka lepihentek egy kicsit, ellopódzott a mészárszékbe, s hozott Jancsi gólyának akkora borjómáját, hogy alig bírta.

- Ezt azért kapod, Jancsi, mert neked köszönhetem, hogy ezután én hozhatom-vihetem a kis unokámat.

HÉKÁM

Nemhiába, hogy minden kívánsága teljesedett idáig az én Panka lányomnak, mostanában ugyancsak el is bízta ám magát. Olyan kívánságokat talál ki néha, hogy majd elmén a hajam, ha hallom.

A minap is, ahogy sétálgatunk az utcán, egyszer csak beleakaszódik Panka a karomba.

- Apu, hajolj csak le hozzám, súgok valami szépet.

„Jaj teneked, szegény apu!” - gondoltam magamban, hanem azért csak odatartottam a fülemet rózsabimbó-szájacska elé.

- No, mi szépet eszeltél ki már megint, drágaságom?

Lábujjhegyre ágaskodva súgta a fülembe:

- Apu, szeretnék királyné lenni!

- Szép kívánság, csakugyan nagyon szép - bólogattam a fejemmel nagy komolyan. Hanem ő ezzel nem érte be. Haragosan toppantott a lábacskaival.

- Nem érted, apu? Királyné akarok lenni! Olyan, mint a mesében van.

Bezzeg nem suttogott már, hanem kiáltott akkorát, hogy még a verebek is mind abbahagyták a tanácskozást a platánfákon. Én meg ijedten kaptam a zsebemhez: hátha találnék benne valami gazdátlan országot, amit Pankának adhatnék, hogy legyen benne királyné. Nem volt biz abban egy fillérnél egyéb, az is lyukas volt.

- Lelkem - mondom neki -, ezért nem adnak egy országot.

- Akkor végy rajta cukros mandulát! - egyezett ki Panka nagy hamarán.

- Isten neki fakereszt! - Elszántam magam szerencsét próbálni. Nekiindultunk boltost keresni. De bizony el se indultunk még, mikor valaki ránk köszöntötte a jó napot. Az árokparton búslakodott valami odvas, öreg fűzfa, annak a tetejéből miákolt ránk rettentő keservesen egy fehér macska:

- Mi-a-ú, mi-a-ú!

Panka egyszerre elfelejtette a mandulát, s olyan sebesen ott termett a fa alatt, mintha nem is ő kíváncszott volna királynői méltóságra. Mire én is odaértem, már akkorára ott ült a deres fűben, az ölében a macska. Zörgős csontú, borzas szőrű, elárvult jószág volt szegény, látszott rajta, hogy senki se viseli gondját. De a Panka szeme ragyogott, mint a csillag, ahogy ölelgette, cirógatta az istenadtát.

- Ide nézz, apu, milyen cicát találtam!

- Nem cica az fiam, csak macska - ellenkeztem vele -, látod, hogy csupa mosdatlan.

- Ej, ej, apu - szögezte rám Panka haragosan a tekintetét -, hát tehet ő arról, hogy nem találta reggel a szappant? Igaz-e, hékám?

A cica háládatosan hozzátörleszkedett nagy buksi fejével, ő meg vígan tapsikolt a két tenyerével, mint mikor a liliomszirmok összeverődnek.

- Hallod, apu, megértette! Bizonyosan Hékámnak hívják. Ugye, Hékám?

- Mi-a-u, mi-a-u - felelte a cica.

Egyebet nem tudott mondani a jámbor, de értett Panka ennyiből is.

- Hallod, apu, azt kérdi, mi a jó. Majd megtudod, Hékám, csak hazaérjünk.

Mit volt mit tennem, egyik karomra vettem Pankát, másik karomra vettem a Hékámat, s így ballagtam haza harmadmagammal. Eszembe se jutott, hogy én most egy királynét cipelek országostul. Csak akkor okosított föl Panka, mikor már mind a hárman a meleg szobában hemperegtünk a szőnyegen:

- Látod, apu, most már mégiscsak királyné vagyok. Hékám meg az országom. Én parancsolok, Hékám pedig szót fogad. Hékám, idd meg ezt a tejecskét!

Hékám csakugyan szót fogadott. Sose láttam olyan engedelmes országot. Csupa engedelmes-ségből megitta a Panka tejét, az anyuka kávéját, az apuka csokoládéját, s megette mind-háromunknak a friss kalácsát. Sőt annyira ment az alattvalói hűsége, hogy még a vacsorára való kolbászkát is megkereste az almáriomban, pedig senki sem parancsolta neki.

Kigömbölyödött, mint a duda, s kerekedett olyan kedve, hogy még az én bajuszomat is egér-nek nézte. Mikor aztán jól kijátszotta magát, megtelepedett a kályha mögött a sarokban, s olyan dagasztásnak esett, hogy mind fölkörmölte a padlót.

- Hohó, Hékám - ugratta ki Panka a sarokból -, majd rendre szoktatlak én téged! Vetek én neked babadunnából olyan ágyat, hogy olyanban még álmodban se feküdtél.

Hékám azonban bizonyosan megijedt a vetett ágytól. Mert mire az elkészült, akkorra neki nyoma veszett. Úgy kiszökött az ajtón, hogy észre se vettük. Akárhogy jajgatott Panka, bizony országa nélkül kellett lefeküdnie a királynénak.

Még tán álmában is hullott a könnye szegénynek, hanem azért másnap reggel mégis ő hallotta meg legelőbb a szobaajtón a csendes kaparászt.

- Mi-a-u, mi-a-u!

- Jaj, apu, hallod, visszajött a Hékám!

Csakugyan a Hékám volt, de úgy elgyalázódva, hogy rossz volt ránézni. Sáros, lucskos, mocskos, mintha csak havas esővel takaródzott volna az éjszaka. Sebaj, gyorsan megszáradt, lesimult a kócos bundája, alig lehetett ráösmerni - mikorra megint eltűnt. Mert aznap este megint odébbállott. Másnap is, harmadnap is. Egész nap vendégeskedett, játszadozott, törlesz-kedett, de vacsora után mindig megszökött, s csak reggel került haza reszketve, fázva. Panka már majd belebetegedett a nagy bánatába, hogy neki háládatlan alattvalója van.

- Megállj, lelkem - vigasztaltam a kesergő királynét -, majd kivallatja a Burkus kutya a te csavargó népedet.

Behívtam a Burkust, és bemutattam neki a Hékámat, aki nagyon kapálódzott ez ellen a megtiszteltetés ellen.

- Ide fülelj, Burkus! Te most utána mégy ennek a cicának árkon-bokron keresztül, s nem nyugszol, míg ki nem tudod, hova jár.

Burkus olyan biztatóan vigyorgott rám, hogy minden foga kilátszott, és megcsóválta nagy lompos farkát. A Burkus nyelvéen annyit jelent ez: meglesz, gazdám! Én pedig kinyitottam az ajtót: a Hékám kiugrott rajta, a Burkus meg utána.

Én meg a Burkus után ballagtam a harmadik utcáig, hanem ott úgy eltűntek, mintha a föld nyelte volna el őket. Már majd nem tudtam mitévő lenni, mikor egyszer csak elém gurul ám a Burkus, a foga közé veszi a kabátom szélit, s húzza ám, de ugyancsak.

- Gyerünk no, öreg - mondom neki -, de azért örömdben ne szedd le rólam a gúnyát.

Nem is kellett sokáig menni, csak éppen addig az öreg fűzfáig, amelyikről a Hékám ránk miákolt. Ahogy odaérünk, Burkus bedugja a nagy fejét a faodúba, s uramfia, kihúzza belőle a Hékámot. De nem az öreg Hékámot ám, hanem egy kis Hékámot. De nem is egyet ám, hanem négyet. Az ötödik, az öreg, magától előjött, odakuporodott a lábamhoz, s úgy nézett rám csillogó szemével, hogy majd megszólalt.

- Hát tudnál te énrám haragudni, amért estente hazajártam a kicsinyeimhez?

Jaj, dehogy haragudtam, dehogy! Inkább fölszedtem a kis porontyokat, kit az egyik, kit a másik zsebembe. A negyediket már nem tudtam hová tenni, azt a Burkus vette a szájába, úgy szaladt vele előre. Az öreg Hékám meg fölugrott a vállamra, s egész úton sugdosott a fülembe valamit. Én bizony meg nem mondom, mit, mert én már régen nem értek a Hékámok nyelvén.

Panka meg ért, mert ő még kicsike, s azt mondja, hogy a cica bizonyosan hálálkodott. Pedig nem én tettem jót övele, hanem ő mivelünk: mert most már Pankának igazán egész országa van. Ha meglátogatjátok a kis királynét, talán meg is engedi, hogy az alattvalóit megsimogassátok.

A JÉGMACSKA

Én ugyan még sose láttam királyt új ruhában, de el tudom képzelni, milyen kényesen sétálgat olyankor, úgy napszállat felé a háza előtt. Körülbelül úgy, mint Piros Palkó a körösi nagyutcában, ahogy a cudar téli időben igyekszik kifelé a vasúthoz.

Fején vidrabőr sapka, selyembélésű, lábán bélelt csizma, csupa muzsika-csikorgású, rajta prémes bunda, de olyan ám, hogy a prémjét tavaly ilyenkor még farkas hordta bundának. No, de ez még nem nagy sor. Meleg sapkája, bélelt csizmája, prémes bundája akárki fiának lehet. De kinek van olyan levele, amilyent Piros Palkó szorongat a prémes bunda zsebében?

„Gyere ki, Palkó pajtás, szombaton estére az irtási majorba. Csengős szánkóval várunk az állomásnál mind a hárman: Marci, Muki, Misike. Lesz olyan dárídó, hogy még a Bodri is mákos rétest eszik. Csapunk olyan varjúvadászatot a nyárfásban, hogy belesüketül hét falu.”

Ha nekem ilyen levelet küldene valaki, ott is szaladnék, ahol nem kergetnének, csak hogy minél előbb odaérjek. Bizony Piros Palkó szaporázta ám a lépést, nem is állt volna meg egy vak lóért. Esze-lelke ott járt már az irtási majorban, szinte lőtte is már a varjút, mikor egyszerre csak hangot hall a feje fölött:

- Miau, miau, miau!

Föltekint Piros Palkó, hát egy istenadta szegény kis cica gubbaszkodik a feje fölött a háztető szélén, az esőfogó csatornában. Ő tudta, a jámbor, hogy került oda, hanem azt már ő sem tudta, merre van a gyere le. Leugrani nem mert, fölfelé menni nem tudott a süppedős hóban. Didergett az árva, borzas szőrinek minden szála reszketett, ahogy keservesen miákol. Nyilván az édesanyját hívta. Az is lehet, hogy Palkóhoz folyamodott a maga nyelvéen:

- Az Isten is megáld, kedves pajtikám, ha megszabadítasz!

Föl is villant a Palkó gyerekek a szeme, ahogy a cirmost megpillantotta. Ezért már érdemes megállni, ha még olyan siethetnékje van is. Leguggolt az útfélre, belemarkolt a hóba, és sebtiben olyan kemény hógolyót gyúrt össze, hogy akár Bécset meg lehetett volna vele ostromolni.

- Sicc te! - süvöltött a szegény cicusra, s úgy fültövön találta bombázni a megriadt kis jószágot, hogy annak egyszerre elment a kedve a miákolástól. Lekapta a fejét a csatorna mögé, tán föl se emeli, míg az eső ki nem önti onnan.

- Ezt látták volna az irtási varjúvadászok! - kevélykedett Palkó, hanem egyben nekiiramodott az útnak is, mert a vasparipa már nagyon nyerttetett odabent az állomás udvarán. El is indult mindjárt, ahogy Palkó beugrott a vonatba, bizonyosan csak őrá várakozott.

Mert mit is mondanának az irtási varjak, ha Palkó nélkül esnék meg holnap a nagy vadászat!

Egymaga volt Palkó a vasúti kocsiban, nagy kényelmesen végigheveredett a bőrdíványon. Azazhogy volt még ott egy igen hatalmas úr is: a hideg. Mikor Palkó ki akart bújni a prémes bundából, a hideg nem engedte levetközni.

Inkább még a gallérját is fölgyűrette vele, csak a közül nézett volna ki Palkó a havas világba, ha az ablak be nem lett volna fagyva. De bizony szőtt arra a tél olyan gyönyörű virágos függönyt, hogy a körösi takácsok álmukban se csinálnak olyant.

Hanem itt-ott le volt kapargatva a jég az ablakból. Valami unatkozó utas mulathatta magát vele, hogy körme hegyével olyan macskaformát rajzolt a befagyott ablakra. Még bajusza is volt neki, öt szál az egyik felől, három szál az ábrázata másik oldalán. A farka akkorát kunkorodott, mint egy sós kifli. Az egyik szeme már befagyott, hanem a másik még éppen elegendő nagy volt arra, hogy ki lehessen rajta látni a fehér mezőkre, a nyargaló sürgönykarókra, a világos ablakú őrházakra.

Egy darabig ezzel töltötte az időt Palkó, hanem aztán elunta a mulatságot, hátradült a sarokban.

- Miau, miau, miau! - hallatszik egyszerre a nagy csendességben. Palkó összerezzent, s körültekintett a kocsiban. Nyoma se volt ott macskának sehol se. Éppen csak a jégmacska hunyorgatott a fél szemével az ablakon.

- Miau, miau - hallatszott megint -, én beszélek, a jégmacska.

- Hát élsz te? - kérdezte Palkó csodálkozva.

- Majd mindjárt meglátod, mennyire élek! - nevetett a macska, s abban a percben akkorára felágaskodott, mint az oroszlán. Csillogott-villogott minden szőre szála, csattogott-pattogott a farka, akár a karikás ostor.

- Ejnye, cicuskám - hízelgett neki Palkó -, ha tudtam volna, hogy összekerülsz veled, hoztam volna neked a zsebemben egy kis déli maradékot. Nagyon szeretem ám én az ilyen takaros kis jószágot, amilyen te vagy!

- Láttam az elébb, mennyire szereted! Úgy szereted, hogy hógolyóval traktálsz! - prüsszkölt a jégmacska, s a csészényi szeme akkorát villámlott, hogy Palkó az ajtónak szaladt ijedtében. De sehogy se találta a kilincset, pedig a jégmacska már a körmét mutogatta. Hirtelen lebukott a pad alá, de a macska ott is rátalált, s csúfolódva vicsorgatta rá a fogát.

- Sose bántom többet a macskákat! - nyöszörgött Palkó.

- Azt jól teszed, fiacskám - nevetett valaki a háta mögött -, hanem azért mégiscsak ébredj fel, mert mindjárt ott leszünk az irtási majornál. Csengős szánkóval várnak a pajtásaid, idehallik a csengése.

Palkó fölnyitotta a szemét; a kalauz állt mögötte, keltegette nehéz álmából. Az ablakra nézett: csupa harmat volt az. Leolvadt róla a jégmacska régen, nyoma se volt már neki.

Mire kidörzsölte a szeméből az álmod, megállt a gőzös. Ahogy leugrott róla, a kalauz nevetve kiáltott utána:

- Sok szerencsét a varjúvadászathoz!

Én bizony meg nem tudom mondani, hogy esett Piros Palkónak másnap a varjúvadászat. Hanem hogy világéletében sohase bántja többet a macskákat, arra akármelyiketekkel fogadok egy lyukas krajcárban!

MICÓKA LABDÁZIK

Micókának a Boriska kendermagos cicáját hívják. Olyan szép kendermagos cica nincs több a világon, se olyan lusta. Egész délután úgy tüzelt a nap, hogy még tán a tücsököknek is melege volt, pedig az már csak vékonypénzű legény. Ember, állat hűvösre húzódott a forróság elől, de Micóka oda se nézett neki. Ebéd után felballagott a háztetőre, ott elvetette magát nagy kényelmesen, s egész estig szundikált a napon. Alkonyat felé nagyot huzakodott, ugrott egyet, s egyszerre bent termett a konyhában.

- Boriska, nagyon nagy játszhatnékom van, gyere ki az udvarra - dörgölődött hízelkedve kis gazdasszonyához.

- Jaj, Micóka, most már nincs időm a játékokra! Anyukának kell segítenem a vacsora főzésben. Eredj magad játszogatni.

Micóka egy kicsit elbúsulta magát, de hogy széttekintett a konyhában, egyszerre megvidámodott. Meglátta az asztalon a tejfölös köcsögöt, s ki akarta próbálni, hogy belefér-e a feje. Boriska azonban megneszelte a szándékát, s jót koppintott az orrára a főzőkanállal.

- Hohó, pajtikám, hagyj békét a tejfölös köcsögnek! Az udvaron keress magadnak játékos cimborát.

Micóka kisuhant az udvarra, és pajtást keresett volna, de nem talált. Játsszogatott aztán egyesegymagában. Lehempередett a fűre, csavargatta a farkát jobbra-balra, nagyon szerette volna megfogni a hegyét, de sehogy se bírta. Fölzaladt sebesen a kútgémre, s nagyon óvatosan lejött az ostorfán, de megcsúszott az ügyetlen. Majd beleesett a kútba.

El is szaladt onnan olyan ijedten, hogy tán sohase megy többet arra. Leült az eperfa tövébe, s onnan leskelődött szerteszét. Lengedezni kezdett a szellő, ringatta a leveleket, s a levelek árnyéka mozogni kezdett a földön. Micóka odaugrott, mint a villám, kieresztette éles körmeit, és nagyot csapott velük. Persze az árnyékot nem bírta megfogni.

Elszégyellte magát, és búsan ballagott a kerítés felé. Ahogy ballag, egyszer csak látja ám, hogy valami gömbölyű mozog a fal tövében. Odaugrik, hát egy nagy labda gurulgat ott szép csendesen. Úgy megörült Micóka, hogy minden bánatát elfelejtette. Lesz-e nagy játék? De lesz ám olyan, hogy Boriska még álmában se lát olyant. Fölállt a két hátulsó lábára, a két elsővel pedig megkapta a guruló labdát. De el is jaidította magát olyan keservesen, hogy olyat igazán még álmában se hallott Boriska.

- Mia-u-u, ez a labda jár!

Csakugyan mind tele lett a talpacskája tüskével, alig győzte kirázni őket. A labda pedig megállt, mintha odaragadt volna a földhöz. Micóka gondolkozóba esett, hátha nem is jól kezdte ő a játékot. Most már a vállával taszított egyet a gombolyagon. De csak azt nyerte vele, hogy a válla is mind összeszurkálódott, mintha csak egy gombostűpárnába heveredett volna bele.

Nem is mert tovább labdázni. Leült a ribizkebokor tövébe, s hol a talpát, hol a vállát nyalogatva onnan leste a labdát. Hát egyszer csak megint elkezd ám gurulni a labda az út mentén, de olyan sebesen, hogy Micóka alig bírta szemmel tartani. Fölkerekedett, és utána lopódzott nagy óvatosan. Fúrta a kíváncsiság, miféle szerzet lehet ez a furcsa labda.

Ha már játszani nem hagy magával, legalább megszagolja, gondolta Micóka. S rózsás kis orrát hirtelen hozzáütötte a labdához, de el is kapta még hirtelenebbül. Mintha csak égő parázsba ütötte volna!

Olyan nyávogást még nem hallott a világ, aminőt Micóka véghezvitt. Följedt az egész ház, a kakas elkukorította magát, a verebek csiripeltek a tető aljában, a Bodri ugatott, még az öreg eperfa is megrázkódott. Boriska ijedten szaladt ki a konyhából, gyertyával a kezében.

- Mi lelt, cicuskám, ki bántott, Micókám?

Micóka nem tudott szólni, csak vérző orrocskáját nyomogatta a földhöz. Mellette pedig ott gömbölyödött a labda, amelynek, uramfia, négy lábacska is volt meg takaros kis orrocskája, a fölött meg barátságosan ragyogó két fekete szemecskéje.

Boriska olyan jóízűt nevetett, hogy majd elejtette a gyertyát.

- Ó, te ostoba Micóka, bizonyosan a sündisznóval akartál labdázni, az szúrta meg az orrocskádat, te kis ügyetlen!

Most már az egész ház kacagott, a kakas, a veréb, a Bodri, még az öreg eperfa is megrázkódott jókedvében. Még a sündisznócskának is olyan nevetőformán mozgott az arcocskája. Micóka pedig szégyenében beugrott a szalmás istállóba, s elő nem jött még a rántott csirkére se, amivel Boriska vacsorázni csalogatta. Jaj lesz az éjszaka az egereknek a szalmás istállóban!

MIRE ANYUKA FÖLÉBRED...

Az öreg templom mögött, amelyre a Mariskáék hálósobájának az ablakai néztek, piros orcáját fölütötte az őszi napocska. Sugarával rávillantott a Mariska fehér arcára, s erre a cirógatásra a kislány kinyitotta a szemét.

- Ejnye, napocska, de korán felébredtél ma! Hiszen tán még a kakas se kukorékolt.

- Nagyon visított a szél, kiverte a szememből az álmot - hunyorgott a napocska. - Magam is korállom még az időt. Mit szólsz hozzá, Mariska, nem szundítanánk még egyet?

Azzal magára rántotta felhőpaplanát a napocska, s úgy alábújt egyszerre, hogy még csak egy szála se látszott ki az aranyhajának. Mariska azonban megdörzsölte a szemét, s úgy kiugrott az ágyból, mint a labda.

- Jaj, de csak lusta teremtés ez a napocska! Nem elég neki az egész éjszaka, hanem még a nappalból is elvesz egy álomra valót. Tudom, nem is szereti úgy az anyuskája, mint engem az enyém.

Mire felöltözködött, a kanárimadár is kinyitotta fekete szemecskéjét, s az volt az első dolga, hogy megveregette a kalitkája drótyját.

- Kedves egészségedre az éjszakai nyugodalmat, gazdasszonykám! Üres, üres, üres, üres a kendermagos csésze!

- Hallgatsz, kis haszontalan! - szaladt hozzá Mariska. - Ne füttyöréssz föl anyukát, apukát. Mire anyuka felébred, akkorára meg akarom főzni a reggeli kávé. Ha jól viseled magad, te is kapsz abból a cukorból, ami a csésze fenekén marad.

A kanári csúfolódva pittyentette el magát:

- Köszönöm alássan, Marika kisasszony! Nem kérek a főztjéből! Egye meg maga, kisasszony! Az lesz csak a híres kávé! Tudom, olyant a kanárikirály se evett még.

Mariska leborította a lármás kis madarat egy törülközőkendővel, hadd gondolja, hogy éjszaka van - maga meg kisuhant a konyhára. Hát a küszöbön csak hozzátörleszkedik ám a lábához a Kormos cica.

- Szép jó reggelt, aranyos gazdasszonykám! Hogy aludtál, mit álmodtál, tündérszép Mariska? Hát az a kulcs minek abban a patyolat kezében? Tán egy kis tejcskét akarsz hozni az éléskamrából a szegény Kormos cicának?

- Várj a sorodra, Kormos cica! Mire anyuka felébred, akkorára meg akarom főzni a reggeli kávé. A tied lesz, ami a csésze fenekén marad.

Kormos cica olyan mérges lett, mintha hetvenhét egeret szalajtott volna el egyszerre. Hegyes körmével haragosan karmizsálta az ajtófélfát.

- Miá, miá, miá! Alássan köszönöm szíves ígéretét a kisasszonynak, tartsa meg magának a kávéját. Ha ezután a kisasszony főzi a kávé, akkor én elbujdosom a háztól.

Hanem, úgy látszik, mégis meggondolta a dolgot Kormos cica. Elvetette magát a küszöbön, s onnan nézte a nagy készülődést.

- Tüzet se tudsz gyújtani, te hamupipőke! - kiáltott rá Mariskára, ahogy ez a tűzrevalót vékonyította. Mikor aztán vígan lobogott a tűz, akkor azt miákolta:

- Azt se tudod, híres, melyik a tejeslábas!

Ekkorára a Bogár kutya is besompolygott a konyhába, s mindjárt ráfordult a cicára:

- Csend legyen ott a sarokban, te egerek pandúrja! Hát már hogyan tudná a mi kis gazdasszonyunk, hogy hol a tejeslábas! Még azt is tudja, hogy hol a Bogár kutya reggeli karaj kenyere. Igaz-e, aranyos kis gazdasszonyom?

- Igaz, Bogárkám, igaz - simogatta Mariska az öreg kutyát -, te is megkapod a kenyeredet, ha tudsz szépen várakozni. Mire anyuka fölébred, akkorára meg akarom főzni a reggeli kávé. Abba mártogatjuk bele a te kenyeredet is.

A Bogár úgy elvicsorította a száját, hogy minden foga kilátszott.

- Köszönöm szépen, én már nem vagyok éhes. Nem akarok megbetegedni a kisasszony kávéjától. Mit is mondtál csak az előbb, Kormos komám?

- Azt, hogy ez a híres gazdasszony föl se tudja forralni a kávé - kötözködött a cica.

- Nini, elfutott a tej! - morgott a Bodri.

- Pü, még a szaga sem olyan jó ennek a kávénak, mint mikor a Mariska édesanyja főzi!

- A tejet is lekozmásította!

- Nem is a rózsás csészét kellene elővenni!

- Nem is azzal a kanállal szokták merni a tejet!

- Micsoda? Hát ez is kávé, Bogár bátyám?

- Egye meg, aki főzte, Kormos pajtás. Rá se szeretek nézni.

- Ahol ni, még sót tesz bele porcukor helyett!

Mariska most már elvesztette a türelmét, s nagyot dobantott volna a lábcskájával, ha tudott volna.

- Elhallgassatok, haszontalan éhenkórászok, mert mindjárt jóllakatlak a porolópálcával! - kiáltotta nekiropulva, s otthagya a két gonosz jószágot. Beterítette az ebédlőasztalt a szép csíkos abrosszal, bevitte a párolgó kávé, s dobogó szívvel leste, mit szól majd anyuka, apuka az ő szakácskodásához.

Istenkém, hát mit szölkak volna, úgy összevissza csókölták szorgalmas kislányukat, hogy csupa csuda. Igaz, hogy apuka, mikor belekóstolt a kávéjába, elfintorította egy kicsit a száját, és azt akarta mondani: ejnye, de keserű ez a kávé - hanem ehelyett azt mondta:

- No, ilyen jó kávé még nem ittam életemben!

- Jaj, hát még az enyim milyen édes! A csöppentett méz ehhez képest csupa savanyúság! - bizonyította anyuka. - Ami nem is csuda, mert Mariska az apuka kávéjába való cukrot is az anyukáéba hintette bele. A két gonosz állat volt az oka: annyit csúfolódkak összevissza, hogy egészen belezavarodott a kis gazdasszony.

De meg is lakoltak ám a csínytevésért. Nem kaptak a maradékból, mert nem maradt maradék a csészék fenekén. Se egy cseppecske kávé, se egy morzsácska cukor.

ELADÓ A CIRMOS

Cudar, goromba téli idő volt. Bömbölt a szél, mint a veszett vad, szaggatva fejünk fölött a nádtetőt, s úgy rázta a jégvirágos ablakunkat, hogy ijedelem volt hallani.

- Nadanó, Tejitének fázitja van - panaszkodott a húgom, és dideregve bújt oda nagymamához, aki a padkán ülve melengette a hideg kemencét. Másik oldalról én húzódtam hozzá, kócos fejemet odahajtván öreg szívére. Az ölében pedig ott dorombolt a Cirmos. Hármunk közül neki volt a legjobb, mert őt mind a hárman melegítettük.

- Nadanó, setétet látot. Nadanó félet - szepegett Terike. Leugrottam a padkáról, megkerestem az asztalon a méceszt: nem volt benne egy csöpp olaj se.

- Nem baj, lelkem - vigasztalt bennünket nagymama -, világít már a holdacska. Az a szegény emberek lámpása.

A holdacska csakugyan bekukucskált az ablakon, s elnézelődött rajtunk, ahogy ott gubbaszkodtunk a kemence körül beteg madarak módjára. A szél egyre hangosabban üvöltözött, s mi egyre jobban elcsendesedtünk. Terike már a kis markába szorította az egyik fülét a Cirmosnak. Mindig úgy szokott tenni, ha alvófélben volt. Én magam is álmosan bóbiskoltam, mikor egyszerre megszólalt nagymama. Reszketett a hangja, s a szava háromszor is elakadt:

- Gyerekeim... lelkecskéim... szívecskéim... holnap eladom a cirmost.

Egyszerre kiment a szememből az álom, s elállt a szívem verése. Ijedten szorítottam magamhoz a cicát.

- A Cirmost, nagymama? Ugye, csak tréfálsz, édes, jó nagymama?

Mióta nagyapó meghalt, azóta minden héten eladtunk valamit. A tarka bocit, a búbos kakast, a kendermagos tyúkot, a kakukkos órát, a diófa almáriumot. S mentül üresebb lett a házuk, annál jobban szerettük a Cirmos cicánkat, az egyetlen jó pajtásunkat a kerek világon.

- Se kenyérünk, lelkem, se tűzrevalónk - törülgette nagymama a szemét. - Egy-két garaskát majd csak adnak érte a jó emberek. Aztán, látjátok, ha szerzünk is valahonnét kenyeret, mindig a Cirmos eszi el előletek a bélesét.

Csendes zokogással lehajtottam a fejemet, és nem szóltam többet semmit. Beláttam, hogy nagymamának igaza van: nem tarthatunk a háznál olyan ingyenélőt, mint a Cirmos, aki még egeret se tud fogni. Terike azonban, a kis esztelen, félálomában is haragosan mormogott:

- Jössz nadanót nem szejeti Tejite.

Ó, nem tudom én még ma se kimondani, micsoda szomorúság ereszkedett azon az estén a mi szegény házukra. Még a holdvilág se tudta tovább nézni a nyomorúságunkat: eltakarta orcáját nagy fekete felhővel. A sötétben aztán egyéb se világított, csak a Cirmos villogó szeme. Mintha csak azt akarta volna mondani:

- Ohó, nagymama, én is ott leszek akkor, mikor te engemet el akarsz adni!

Bizony pedig, istenadta jószág, nem nagyon kérdezett téged másnap reggel nagymama, mikor belebújtatott a nagy füles kosárba. Majd meghasadt pedig szegénynek a szíve, mikor kihúzott közülünk a szalmavacokról. Terike akkor is ezt szepegte:

- Cijmos, hová méd, öjed Cijmos?

Hát bizony ezt nem tudta az öreg Cirmos. Nem tudta szegény nagyanyó se. Ahogy ott ácsorgott a piacon, a nagy sokadalomban egyik helyről a másikra taszigálták, de bizony senki meg nem kérdezte tőle: hogy a macska, nénike? Akit megkínált is vele, mind kinevette. Piacon árulni macskát: ugyan ki hallott már ilyet?

S nagyanyó, szegény jó nagyanyó maga se tudta, miért: de szinte örült már neki, hogy nem akad gazdája a Cirmosnak. Mentől jobban haladt az idő, annál jobban nekidámódott, s egész belesápadt, mikor nagy sokára megszólította szép nyájasan egy öregúr:

- Eladó-e az a szép cica, anyóka?

- Hát... már... ízé... hogyha éppen hát - motyogta szegény nagyanyó zavarodottan.

Az öregúr elmosolyodott, s a markába nyomott nagyanyónak egy nagy ezüstpénzt.

- Itt lakunk a harmadik házban, hozza el odáig a cicát, anyókám.

Most már nagyanyó is mosolygott, de olyanformán, mint akinek sírhatnékja van. Boldog isten, hogy jóllakik majd a két árva abból a nagy pénzből! Nagyanyó már szinte érezte, hogy süt a meleg kemence, hogy párázik az asztalon a forró kalácscipő. Piros felső haja a Janikáé, fehér alsó haja a Terikéé, foszlós fehér bele a Cirmos cicáé.

Az ám, ebben a percben megszólalt az öregúr:

- No, lelkem, itthon vagyunk, adja ide a cicát.

Nagyanyó arcáról elszállt a mosoly.

- Alásem kérem az urat - hebegett szegény -, de aztán ha meg nem sértem, lesz-e maguknál jó helye ennek a Cirmosnak?

- Amilyen macskát illet - nevetett az öregúr.

- Mert tejfölön nevelkedett ám ez a boldogabb világban.

- Azt minálunk is megtalálja.

- Aztán nincs ám ez egérkoszthoz szokva.

- Az az ő baja.

- De tollas ágyban szokta ám az éjszakát tölteni. Aztán nem tűri ám, hogy haragosan kiáltsanak rá.

De erre meg már az öregurat hagyta el a béketűrés. Bosszúsan mordult rá a nagyanyóra:

- Ejnye, de sok baja van magának, jó asszony, nem érdemes az a haszontalan macska ennyi szóbeszédre!

Egyéb se kellett nagyanyónak. Szinte megfiatalodott, olyan sebesen tette le a földre a kosarát, s kereste elő a kötője zsebéből az ezüstpénzt.

- Vegye vissza az úr a pénzét. Aki a Cirmosra azt mondja, hogy haszontalan macska, annak a Cirmos nem eladó. Nem ám, nem eladó a Cirmos. Ilyen macska nincs több a világban. Ez a Janika cicája, ez a Terike cicája, ez a mi utolsó jószágunk. Érti-e az úr?

Kigyulladt nagyanyó orcája, s utoljára már olyan hangosra fogta a szót, hogy nemcsak az öregúr ámult-bámult, de még a Cirmos is megrettent tőle. Kiütötte gömbölyű fejét a kosárból, széttekintett a világban, aztán hirtelen kiugrott, s úgy elszaladt a búzásszekerek alatt, hogy tán a világból is kiszaladt. Nagyanyó fehér lett, mint a viasz, s bizony végigvágódik az utca porában, ha az öregúr meg nem kapja.

- Sose bánja, anyókám - vigasztalgatta szelíden -, azt ugyan meg nem fogja többet senki se. Legalább a pénzt tegye el most már, jó lesz egyre-másra a kis unokáknak.

Értette is, nem is nagyanyó a vigasztaló beszédet. Ő csak annyit tudott, hogy oda van a Cirmos. A legszebb macska, a legjátékosabb macska, a Janika meg a Terike macskája.

Mikor összeszedte magát egy kicsit, odaballagott, ahol a kenyeresek árulnak, s vett meleg cipőt, piros hajút, mint a rózsza, fehér bélűt, mint a kalács. De ezzel is csak sírva tipegett haza szegény, s elszorult a szíve, mikor a kis ajtón belépett.

Terike belegubózott egy rongyos szűrbe, úgy leste nagyanyót, s vígan szaladt eléje.

- Jó nadanó vad. Nem adtad el a Cijmost. Szeretjet, jó nadanó.

Nagyanyó ámult-bámult, hát még mikor én odaálltam eléje - vállamon a Cirmos cicával. Úgy dorombolt, úgy fogott a haszontalan, hogy a ködmönkémen keresztül is mind föltépte az ingecskémet.

- Nagyanyó, nagyanyó, a Cirmos egeret fogott!

Úgy bizony, mert nem ment ám a Cirmos világgá, ahogy a kosárból kiugrott. Dehogy ment, dehogy: egyenest hazaszaladt, s ahogy a küszöbön beugrott, mindjárt egeret fogott. Életében az elsőt.

S ahogy nagyanyót meglátta, fölpúposította a hátát, s ráhunyorgott alamuszi szemével.

- Ne búsulj, nagyanyó, nem leszek többet ingyenélő. Megkeresem már én nemcsak a kenyerem, hanem a pecsenyém is!

PILLETÁNC

A múltkoriban, ahogy az íróasztalnál ülök, egyszer csak hallok ám hogy a papírkosár elkezd sétálgatni a sarokban, s zörgeti magában a sok papirost.

- Nini - mondom -, ez bizonyosan a Panka udvari postása lesz!

Az volt csakugyan, a Muszi-nyuszi. Mert minálunk az a törvény, hogy mikor én leülök írni, akkor énhozzám csak a Muszi-nyuszinak szabad bejönni. Annak is csak akkor, ha levél van behúzva a kék pántlikájába. Az is csak ha olyan levél, amit Panka szántott tele szarkalábbal.

No, ez olyan volt, messziről megismertem a sok szép fekete malackáról, amik szerteszét lege-lészgettek benne. De annyian ám, hogy alig találtam köztük az írást. Az pedig nevezetes írás volt. Azt jelentette be, hogy ma este lesz a híres bababál. Az pedig arról híres, hogy Panka járja benne a pilletáncot.

„Ott leszünk, megnézzük - írtam meg a választ. - Mindig hallottam, hogy a pillék tél derekán báloznak.”

Hát alig csoszog ki a Muszi-nyuszi, már megint zörgeti a papírkosarat. De olyan ijedten pislogott a rubinszemével, hogy magam is félve vettem el tőle az új levelet.

- Jaj, Muszi-nyuszi, mi lehet ebben, hogy ilyen szépen össze van hajtogatva?!

Nagy fát mozsogtatott biz abban Panka. Azt írja, magamtól is fölrhetném ésszel, hogy a pille nem táncolhat szárny nélkül. Jó lenne, ha szólnék a tündéreknek, hogy hozzanak szárnyat Pankának. Égszín selyemből legyen, aranycsillaggal behintve, ezüstrojttal beszegve.

„Majd szót értek a tündérkirálynővel - írtam vissza. - Ami igaz, igaz: nincs pille szárny nélkül.”

Az ám, csak hogy mire én a királynőnek kiszóltam az ablakon, akkorra megint ott motozott a Muszi-nyuszi. De most már mind a két fülét rásunyta a szemére szégyenletében.

„Egy füst alatt azt is mondd meg a tündérkirálynőnek, apu, hogy azt a csipkeruhát is hozza el, amit a múltkor ígértél a bababálra.”

„Nem ígértem, tagadom, hanem azért megadom - küldtem ki az üzenetet a nagy fülű postástól.

- Csak attól félek, hogy már elsuhogott a tündérkirálynő.”

„Nem baj, lehet annak telefonálni is - somfordált be a Muszi-nyuszi a jó tanáccsal. - Legalább nyakba való piros klárist is lehet vele hozatni.”

De már erre semmit se üzentem, csak a légycsapóval fizettem ki a postást. Hordta is kifelé a fehér bundát esze nélkül.

Hát ahogy visszateszem a légycsapót a helyére, már megint ott szöszmötél a kanálfülű. Nem is kérést hozott már most, hanem parancsot.

„Cipellőt parancsolj a tündéreknél, apu, patyolatfehéret, bojtosat, gombosat, mert más formában nem eresztenek be a bababálba.”

Az ám, magam is mindig úgy láttam, hogy a pillangók gombos cipőben járkák a csárdást a galagonyabokron. Mindegy no, kérdezzük meg a tündért, terem-e bojtos, gombos fehér cipő Tündérországbán.

Nyilván terem ott minden, mert utoljára azt az üzenetet hozta a Muszi-nyuszi:

„Gyere ki, apu, ha szépet akarsz látni!”

De akartam ám, de láttam is ám! Ott volt már az asztalon a két pilleszárny, égszínű selyemből, aranycsillaggal behintve, ezüstbojttal beszegve. Szinte repülhetnékje támadt az embernek a ránézéstől is. Hát még az a szép csipkeruha! Könnyű, mint a hab, lenge, mint a felhő. Ott piroslott rajta a nyakba való kláris is, mint havon a rózsza. Pankának pedig szebben ragyogott a szeme, mint a tündérmkirálynő koronájában a legszebb gyémánt.

- De ezt a cipellőcskét nézzed, apu, milyen édes! Nézd, hogy illik még a babám lábára is!

A nagy baba csakugyan ott meresztgette a szemét a sarokban a sok drágaságra - hanem mezítláb volt szegényke.

- Hova tetted a cipőmet? - rázta meg Panka rémulten.

A babácska nem szólt egy szót se, csak a földre bukott ijedtében, és betörte az orrocskáját. Panka pedig jajgatva csapta össze a kezét:

- Hátha visszavitte a tündérmkirálynő!

- Hm - mondom -, én nem láttam, hogy itt járt volna. Anyu se látta. Hát a Muszi-nyuszi látta-e?

Nem, inkább a Muszi-nyuszi se lehetett látni sehol. Csak a csörtögése hallatszott az ágy alól.

- Gyere csak, Muszi-nyuszi - húztam elő a tapsifülénél fogva -, nem tudod, merre lakik az új cipellőnk?

Az olyan komoly postás, mint a Muszi-nyuszi, mindent tud. Elégedetten simogatta végig a bajuszát, és újra beosont az ágy alá. Olyan büszkén billegtette a fülét, mintha csak azt akarta volna mondani:

- Ne féljete, tudom én, mi a becsület!

Hát tudta is. Mert a cipőcskéket tisztára megette ugyan, de a gombokat mind meghagyta belőlük.

Pedig már akkor nagyon cincogott a bababálon a cirokhegedű. Csúfolódó szellő be-behordta hozzánk a hangját, szívünk fájdtani, könnyünk hullajtani. Mit ér a bababál, ha Panka nem járhatja a pilletáncot?

Márpedig addig nem járhatja, míg a gombokhoz új cipellőt nem varnak a tündérek.

HUPPUJ, MÓRIC MEG A SÁNTA NYÚL

A kutyánkat Huppujnak hítták, a cicánkat meg Móricnak. A kutya kicsi volt kutyának, a cica nagy volt cicának, így aztán majd egyformák voltak. Huppuj a szénatartóban lakott, Móric a padláson, a kémény mögött, de napközben együtt voltak mindig. Kettős kis vályúból ettek-ittak, soha étel-ital fölött össze nem marakodtak.

Egyszer a minap, szép vasárnapi hajnalon, ahogy kibújik a Huppuj a szénatartóból, szalad ám föl egyenest a széles garádicson egész a padlásajtóig, avval becsahint:

- Hej, Móric, gyere, mondok valamit!

Móric azt álmodta éppen, hogy egy kis fehér egérnek már az egész feje ki volt a lyukból, csak még egy kicsit jött volna kijebb, mindjárt lecsapta volna - mondom, ezt álmodta éppen, mikor a Huppuj hívása fölzavarta. Nagyon haragosan mordult ki a pajtására:

- Mit háborgatsz, vigyen innen a lábad, hiszen még éjszaka van!

De Huppuj csak nem hagyta elaludni többet.

- Meghiszem, hogy a kémény mögött éjszaka van, hanem ideki már süt a nap.

- No, hát csak hadd süssön.

- Nem úgy van az hallod-e, hanem ha ki nem bújsz, engem nem látsz többet.

- Nem tudsz úgy elbújni, hogy meg ne találjalak.

- De nem is elbújok én, pajtás, hanem elmék a kecskeméti vásárra. Azért keltettelek föl, hogy gyere te is.

Erre aztán csakugyan előjött Móric úr.

- Aztán, te Huppuj, igazán mondod?

- Nem is tréfából. Nézd ezt a friss kocsinyomot. A Bogár is elment, a Szellő is elment, a Misa kocsis is elment, a nagymamát meg vitték.

Móric nagyot sóhajtott.

- Ki ad nekünk ma tejet?

- Ki ad? Azt nem tudom már, mert a Riska meg oda volt kötve a kocsisaraglyához, az is elment. Hát csak mosakodj meg hamarost, oszt gyere te is.

- De csak így éhgyomorral?

- Ojjé, lesz egér az úton, ne félj! A vásáron meg veszünk cigánypecsenyét.

- Hát még mit veszünk?

- Én egy kis sárga szíjas ezüstpergőt a nyakamra.

- Én meg akkor kék selyempántlikát az enyimre.

Avval elindultak, keresztül a káposztás kerten, hogy azzal is rövidebb legyen az útjuk.

Alighogy az országútra kiértek: ihol ballag előttük egy kis hajításra egy suta, sánta kis nyúl. Egy, kettő, három, akkorra utolérték. Egyszerre szólították meg kétfelül:

- Hát te, te kis bicebóca, hova igyekszel?

- A kecskeméti vásárra.
- Evvel a sánta lábaddal?
- Evvel a sánta lábammal.
- Honnan sántikálsz?
- Kerekegyházáról.
- Mit akarsz venni?
- Mézeskalács olvasót.

Huppuj meg nem állta nevetés nélkül. Oda is vetette a kis mankósnak:

- De hallod-e, cimbora, hetedhét ország ellen jár akkorra az a mézeskalács, mire te fele útját se éred a vásárnak.

Móric meg elköszönt tőle:

- No, szervusz, kis nyúl, majd ha visszafelé jövünk, találkozunk.

A kis sánta meg azt mondta nagy nyugodtan:

- Alás' szolgálja!

Nem telt abba csak egy kis-kis idő, úgy elhagyták, hogy mikor egyszer Huppuj visszanézett, már látni se lehetett.

Jobbra az úttól, jó bent feketéllett egy kerek erdő.

- Micsoda ott az a sok fa, te Huppuj? - kérdezte Móric.
- Erdő.
- Mi terem ott, te Huppuj?
- Makk.
- Jó-e az, te Huppuj?
- Jó, de az egérnek.
- Hisz akkor ott egér is van, te Huppuj.
- Biz ott az is lehet.
- Én nagyon ehethném, hallod-e! Nézzünk szét abban az erdőben.
- Hátha elkészünk a vásárról?
- Dehogy készünk, csak odaérünk akkorra, mire az a sánta nyúl.

Avval letértek az útról, neki az erdőnek. Hanem ugyan jó darabig kellett menniök, míg odaértek. Az útról úgy tetszett, mintha csak itt volna, most meg mintha beljebb-beljebb húzódnék előlük az erdő. Hát mikor odaértek, az volt ám csak a nagy csalatkozás! Nem volt abban az egész erdőben egyéb tusketermő akácfánál, az alja meg csupa szűrös, bozontos kökénybokr.

Jó reménység fejében, hogy hátha beljebb, hátha beljebb - addig kódorogtak az erdőben, hogy eltévedtek.

- Erre gyere, itt lesz a széle.

Nem lett biz az.

- Emerre gyere, mondtam, hogy erre van a széle.

De csak ott se találtak ki.

Egyszerre aztán kocsizörgést hallottak nagy messzünnen, annak az irányában aztán kivergődtek valahogyan az országútra megint.

- Hej, hallod-e, Huppuj, azóta nyilván előttünk jár a sánta nyúl.

- Dehogyis jár, csak igyekezzünk. Azóta ott volnánk, ha te nem jajgatsz az éhségeddel.

Pedig nagyon rosszul volt Huppuj is szegény. Csak úgy lihegett a szomjúságtól. Végképp nem haladtak. Utoljára is kitört belőle a keserűség:

- A holnapi tejemet odaadnám egy ital vízért!

- Én is - ütötte rá Móric. - Tudod-e, hogy már dél van?

- A napról gondolod?

- Nem én, de érzem...

Megálltak, tanakodtak, hallgatóztak, néztek egymásra nagy szomorúan. Egyszerre csak Huppuj fölugrott az árokpartra, és nagyot vakkantott:

- Kutyabaj! Hé, vizünk lesz mindjárt!

- Hogyhogy?

- Gyere ide, fülelj. Nem hallod? Egész regement béka kuruttyol valahol.

- De hol?

- Erre ni, balra. Ott pedig víz is van, ott iszunk. Majd meglásd, milyen könnyen megyünk mindjárt, ha ittunk. Gyere.

Mentek, mentek, mendegéltek gyámoltalanul, nagy reménykedve, neki a békakuruttyolásnak. De olyan csalóka volt az is: hol errül hallatszott, hol amarrul.

No, hogy aztán odaértek az érhez, bezzeg egyik se fogta föl az ünneplő nadrágját, se avval nem törődött, hogy biz ez a víz egy kicsit állott is, békalencsés is, hanem lapátolták befelé nagy gyönyörűséggel. Olyanok lettek, mint a duda.

- Na - azt mondja Huppuj -, most már kiállom Kecskemétig, arra fogadok.

- Én is - tódította Móric. - Csak azt szeretném tudni, merre lesz legközelebb az út.

- Majd csak ráakadunk, gyere.

Az ám, de most meg az történt velük, hogy akár erre, akár arra - mindenütt víz, víz, víz. Háromszor is oda jutottak vissza, ahol ittak volt. Úgyhogy mire kivergődtek, fáhegybe hajlott a nap, s csak olyan szomszások voltak, mint azelőtt. Éhesnek meg még éhesebbek.

- De hallod-e, Huppuj - mormogta Móric, mikor az országúton voltak megint -, ha így, ha úgy, de én visszafordulok, elmék haza. Nézd, este lesz, oszt még a torony se látszik.

Huppuj nem szólt semmit, csak lesütötte a fejét - avval visszafordult ő is.

A napnak a fele már belebújt a Nyakavágó halomba, mikor a káposztás kertjük sarkához értek.

Hát ahogy ott befordulnak az útról, ott ül ám az árokparton a kis sánta nyúl.

- Nene, a nyúl!

- Nene, a sánta nyúl!

- Nene, a nyakában a mézeskalács olvasó.

- Az ám.

A kis nyúl nagyot köszönt nekik:

- Adjon isten! No, megérkeztetek? Volt-e jó vásár?

Huppuj is, Móric is szégyenkezve intett, hogy: meg ám, volt ám.

Nem tudták kiállani szó nélkül, hogy olyan jó kedve van a kis nyúlnak, hogy el sincs fáradva, megkérdezték:

- Ejnye, de jó kedved van, te kis nyúl. Pedig elfáradtál, ugye?

- Dehogysis fáradtam. Nem mentem ám én mindenütt gyalog, se nem jöttem.

- Megszánt valaki, ugye, oszt fölvelt a kocsijára?

- Föl bizony, menőben: Akarom János, visszafelé meg Tűröm János, innen meg már gyalog is könnyen hazamék...

Mikor az udvarra beértek, akkor már otthon volt mindenki. Miska kocsis itatta a lovakat, a szolgáló az új tehenet kötötte jászolhoz, a nagymama meg a tejet szűrte. Azonközben megszólalt:

- Huppuj, Móric! Cicicic!

KECSKEBÁL

A kécskei kecskének
- mek-mek-mek -
baja esett szegénynek
- mek-mek-mek -
belehágott a villába,
beledagadt a bal lába
- mek-mek-mek.

A békához elfutott
- mek-mek-mek -
varrjon néki papucsot,
- mek-mek-mek -
abban nem fáj majd a lába,
elmehet a kecskebálba
- mek-mek-mek.

A béka szót fogadott
- mek-mek-mek -
varrt papucsot, jó nagyot
- mek-mek-mek -
kövér lapu leveléből,
onnan szedte a tószélről
- mek-mek-mek.

Örült neki a kecske
- mek-mek-mek -
szakállát rezegtette:
„Mek-mek-mek -
a kécskei kecskebálon
fogadom, hogy nem lesz párom
- mek-mek-mek!”

VOLT NEKEM

Csalimese

Volt nekem egy fakó lovam,
haja-hajdinárom,
mikor az a nagy hó esett,
ráültem a nyáron.

Gyí, pej lovam! Repült is a
Deres, mint a sárkány,
fél araszttal sebesebben
az ólommadárnál.

Gyí, te hóka, meg se álljunk
hetedhét országig,
kerítetlen kerítésig,
kerek tó sarkáig.

Ott azután szürke lovam
fejem alá kaptam,
legeltetni legelőre
nyergemet kicsaptam.

Nem volt egy csöpp alhatnékom,
mégis fölédtem:
egér ette meg a lovam,
farkas meg a nyergem.

Odajött egy juhászlegény,
eltátotta száját,
szedte, vette szűrűjából
fűzfa furulyáját.

Furulya a juhászlegényt
fújja, fújja, fújja.
Mese, mese - mondja tovább,
aki jobban tudja!

ARANYOS ÁGICA

„Mi van a kezében,
aranyos Ágica?”
„Ábécés könyv biz ez,
kendermagos cica!”

„Mi jó lehet abban,
aranyos Ágica?”
„Van ebben egér is,
kendermagos cica!”

„Beállok deáknak,
aranyos Ágica!”
„Meddig leszel deák,
kendermagos cica?”

„Csak míg az egeret
kifogom, Ágica!”
„Le is vizsgáztál már,
kendermagos cica!”

A HATRONGYOSI KAKASOK

BÚBOS ÉS KENDERMAGOS

Viráglankasztó nyári délután Tyúkanyónak dolga akadt a veteményeskertjében. Meg kellett neki nézni, érik-e már a papsajt, fodorodik-e a zsályalevél, tejesedik-e a vadmák. Féreg nem túrja-e ki a muhart, rossz szomszéd nem csipegeti-e el a porcfüvecskét? Egy lépés a hossza, egy lépés a széle a Tyúkanyó árokparti veteményeskertjének: bizony nagy gond azt rendben tartani egy szegény tyúkocskának, elhihetitek.

Szerencsére Tyúkanyónak mindig pontosan járt a hajnalicskavirág órája, s mindig tudja, hova, mikor kell indulni. Ahol ni, most is felkészülődött már az útra, s a napernyőjét is felnyitotta volna, ha lett volna neki! Csakhogy nem telik ám annak napernyőre, akinek olyan két kiscsirkéje van, mint Tyúkanyónak! A Búbos meg a Kendermagos! Jaj, örölk meg majd elfeledkezett Tyúkanyó a nagy készülődésben! Ejnye, de jó, hogy eszébe jutottak, örömeiben egészen nekiperült a taréja.

- Sárgarépa, kalaráb, gyertek elő legalább! - kotkodácsolt be a tormalevelek közé, mert tormaerdőben szoktak hűsölni a kicsikék. Onnan is gurult elő Búboska nagy lármával:

- Mit-adsz, mit-adsz, mit-adsz?

- Mit-mit-mit? - segített kérdezősködni Kendermagoska is. Az öreg tyúk kiterjesztette a két szárnyát, és szeretettel cirógatta meg kis cselédjeit.

- Minden szépet, minden jót, gyöngé búzát, zöldborsót, ha jók lesztek, míg én odajárok. Kút felé ne menjete, kányától őrizzedjete, macska elől meneküljete, egymással ne veszekedjete. Búboska, neked nagyobb fejecskéd van, több ész fér bele: te legyél az okosabb. Kendermagoska, neked kisebb fejecskéd van, nem szaladgál benne szét az eszed: te is okosabb legyél. Amelyiktek veszekszik a másikkal, annak hátrakötöm a sarkát.

Tyúkanyó azzal kicsusszant a kapu alatt, a két kiscsirke pedig úgy megijedt, hogy azt se tudták, melyikük a Kendermagos, melyikük a Búbos.

- Testvérkém - pihegte Búbos -, ugye, rossz lehet az, amikor a csirkének hátrakötik a sarkát?

Kendermagoska szólni se tudott először, csak a szájacskáját tátogatta, de aztán eszébe jutott, hogy ő az öregebb, s neki kell bátorítani a kisebbet.

- De ha nem veszünk össze, nem kötik ám hátra a sarkunkat - így bátorította.

A bodzabokor levelei közt nagy fejű veréb illegette magát, ezt már nem állhatta meg szó nélkül.

- Hogy ti össze nem vesznétek? - csiripelte le csúfolódva. - Az lenne már a nagy csuda, nem látott még olyat Buda: minden csirke méregduda!

Egyszerre elfelejtette a két kiscsirke, hogy ők meg vannak ijedve. Fölborzolták a tollukat, s visszasípítottak a nagy fejű verébre:

- Ti-zen-ket-tő egy tu-cat-ba, ti-zen-ket-tő egy tu-cat-ba!

- Ej, ezek nagyon okos kiscsirkék - szégyellte el magát a nagy fejű veréb erre a csúfolódásra, s úgy elrepült, a bodzabokortól meg se állt az eperfáig, onnan töltötte rajtuk a mérgét:

- Csirke csipog, csipi-csipi: ha egyéb nincs, egymást csípi!

- Tőlem csipoghat - rázta meg Búbos a bóbítáját. - Én tudom, hogy össze nem veszek veled.

- Inkább én nem veszek össze - meresztgette kopasz nyakát a Kendermagos.

- De én nem veszek össze, mert én kisebb vagyok - bizonygatta Búbos.

- Azért is én nem veszek össze, mert én nagyobb vagyok - kötözködött a kis Kendermagos.

Búbos fölágaskodott, hogy nagyobbnak lássék, és elsipította magát.

- Elhallgass, te sövénykaparó, mert mindjárt megtaposlak! Én nem veszek össze, tudod?

Kendermagos akkorát ugrott, hogy szinte puffant, mikor visszaesett.

- Azért se hallgatók! Hallgass te, te szemétkapirgáló, mert mindjárt megtépem a búbodat! Én sem veszek össze, érted?

- Ohó - villogtatta Cica-mica alamuszi szemét az istálló küszöbén -, ebből még lehet valami!

- Hihi! - hagyta abba a szítálást Kánya vitéz a napsugaras levegőben. - Kész már az ebéd, teríteni se kell!

Hát Búbost csakugyan elfutotta a méreg, s akkorát koppantott a Kendermagos kopasz nyakára, hogy belepirosodott.

- Nesze, te csupa nyak! Látod, hogy nem én veszek össze!

- Nesze, te csupa búb! - kapott bele Kendermagos a Búbos kontyába, hogy csak itt-ott maradt belőle. - Mondtam, ugye, hogy én nem veszek össze!

Hopp! - Cica-mica odaugrott a küszöbről, s egyszeribe elcsendesítette volna a kiscsirkéket, ha Kánya vitéz is éppen akkor nem csap le közéjük békebírónak.

Így aztán Kánya vitéz Cica-micának a hátára ugrott. Cica-mica meg Kánya vitézt körmölte képen úgy, hogy még akkor is jajgatott szegény feje, mikor már a harmadik határban leste az egeret. A kiscsirkék meg ijedtükben belefordultak az itató vályúba, s még tán most is benne fürödnének, ha Tyúkanyó haza nem toppan.

- Kotty, kotty, kotty, kotty, kotty, kotty, csirkéim, hol vagytok? - nézett körül ijedten az udvaron.

- Itt, itt, itt, itt, itt - csipogott ijedten a két kis szófogadatlan. Tyúkanyó ijedten futott a vályúhoz.

- Hát ti hogy kerültetek a vízbe, haszontalanok? - kérdezte szaporán, s már bontogatta a kosarából a kaszanyügvirág hosszú szárát, hogy hátrakösse vele a kiscsirkék sarkát, mikor hirtelen megszólaltak:

- Fürdöttünk, anyuka - füllentette Búbos.

- Melegünk volt, anyuka - tódította Kendermagos.

- No, jól van - szedte őket a szárnya alá Tyúkanyó. - Már azt hittem, összevesztetek. De azért nem értem ám, mit kerestetek a vízben! Jóra való csirke a porban fürdik, nem a vízben. Libának való az ilyen ostoba multság.

JÉRCIKE ÚTITÁRSAI

Jércike reggel óta ott kapargálgatott a kerítés tövében, aztán megfürdött a homokban, körülnézett a szalmás istállóban, háromszor megkerülte a szénaboglyát, de utoljára mindenbe beleunt. Fölrepült a kerítés tetejére, és elsőhajtotta magát:

- Kár, kár, kár, kár, kár, kár, eluntam magamat már. Dara, búza, köleskása: nincs mulatság a tanyába.

- Miau, Jércike, gyere le, szállj ide! - kiáltott át a macska a kerítés másik oldaláról. - Gyere világot látni, ha unod magad!

Jércike egyből ott termett.

- Hát hova menjünk?

- Jártál-e már a kölesföldön? Ott van csak jó világ, szép világ, víg világ. Ennivaló, mint a csuda. Kigömbölyödsz, mint a duda.

Megindultak, mentek, mendegéltek. Találtak paprikaföldet, dinnyeföldet, patakot, malmot, de a kölesföld csak nem akart előkerülni.

Jércike már csak úgy szédelgett az éhségtől.

- Cica, én már nem sétálok, a lábamon alig állok, gyerünk vissza mielőbb, kész már otthon az ebéd.

Cica-mica megvigasztalta:

- Minek az a lárifári? Nem kell, csak egy kicsit várni; ehhez a kukoricaföldhöz már csak egy ugrás a kölesföld.

A nagy kukoricabokrok levele haragosan zörgött, ahogy közéjük értek. Jércike ijedten állt meg, s észre se vette, mikor a Cica-mica elszaladt mellőle. Csak azt hallotta, ahogy futtában visszakiabált neki:

- Jó mulatást, Jércike! Tessék világot látni! Én hazaszaladok, mert elhűl a leveske. Te csak mulasd magad a nagyvilágban, te ostoba csirke! Kakasuccse, sose láttam szebb kirándulást!

Szegény Jércike majd meghalt ijedtében. Egy darabig azt gondolta, csak tréfálkozik vele az a gonosz macska. De biz az nem ment vissza alkonyatig se. Már sötétedett, hullani kezdett a harmat. Jércike éhiben, féltiben, fáztában még mindig ott didergett. Kereste az utat, de még tán ma se találta volna meg, ha a Morzsa kutya arra nem vetődik.

- Mi a szösz, Jércike, hát tebelőled kukoricacsősz lett?

- Jaj, Morzsa bácsi, csúffá tett az a gonosz Cica-mica! Ugyan rángassa meg a farkát, ha hazaérünk.

Morzsa megígérte a jóakarátát, hanem azért Jércikének is volt mit hallgatni egész úton.

- Sose higgy a macskának, Jércike, mert az akkor leghamisabb, mikor legjobban hízeleg!

Jércikén fogott a tanács, mert azóta se barátkozik a macskával. Hanem azért harmadnapra, hogy megint elunta magát, megint csak fölrepült a kerítés tetejére.

- Kár, kár, kár, kár, kár, kár, eluntam magamat már. Kipirgálni, kapargálni, mást se lehet itt csinálni.

- Me-e-e, Jércike, gyere le, szállj ide! - kiáltott föl hozzá a csengettyűs bárány. - Gyere világot látni, ha unod magad.

Jércike leugrott, de óvatosan megkérdezte a bárányt:

- De ugye, barikám, te nem hagysz magamra, mint a Cica-mica?

- E-e-én? - méltatlankodott a bárány. - Ne-e-em.

Nem is kívánt magának a Jércike soha jobb útitársat, mint a bárány. Ez nem futkározott ide-oda, mint a macska, hanem szép lassan ballagott, s lépten-nyomon megállt, hogy a Jércike jól szemügyre vehessen mindent. Megnézték a legelőt, a szélalmot, a csordakutat, a haranglábat; utoljára azt kérdezte a bárány:

- Hát az erdőben voltál-e, már, Jércike?

- Hírét se hallottam.

- Jaj, Jércike, az pedig csak a szép! Árnyékos nagy fák alatt csörög a patak, s a patakparton olyan porcfű terem, hogy ránézni is gyönyörűség. Gyere, kukkantsunk be egy kicsit!

Bementek az erdőbe, a bárány lehevert a fűbe. Jércike pedig szaladozott ide-oda, de egyszer csak úgy érezte a gyomrocskájában, mintha rég elharangozták volna a delet.

- Bárányka, itt nagyon szép minden, de a néznivalóval nem lehet jóllakni. Gyerünk már haza.

- Gyerünk! - ugrott föl a bárány, de egy lépést se mozdult.

- Vezess hát, barika - kérte a Jércike.

- E-e-én? - bégte panaszosán a bárány. - Ne-e-em. Én bevezettelek, de visszafelé már te vezess, mert én nem tudom az utat.

Jércike nem tudta, nevesse-e vagy haragudjon. Járt föl-alá, nézelődött jobbra-balra, de egyre jobban bekeveredtek a fák közé. Pedig már megnőtt az árnyék, ereszkedett az este, huhogni kezdett a kuvik.

- Kár, kár, kár, kár, kár, kár, nagyon megbántam már, hogy a tanyáról eljöttem - búsult a Jércike.

A bárány is egyre hangosabbra vette a panaszt, s mindjobban rázta a csengőjét. Még ő tett szemrehányást a pajtásának:

- Jércike, Jércike, minek csaltál ide?

A két gyámoltalan már összekapott volna, mikor nagy lihegve közéjük ugrott a Morzsa kutya. Jól megrázta Jércikének a szárnya végét.

- Ó, te kis ostoba, hát mindig ilyen útitársakat kerítesz magadnak? Hol a macskát, hol a bárányt. Az egyik ravasz, a másik együgyű. Kotródjatok hazafelé!

Jércike nagyon megszégyellte magát, s megfogadta, hogy többet nem megy világot látni. De nem is mehetne, ha akarna se, mert azóta mindig szemmel tartja a Morzsa. S mikor Jércike fölszáll a kerítés tetejére, és belekezd a mondókájába, hogy mennyire unja már magát a tanyán, a Morzsa mindjárt elejbe ugrik.

- Ham, ham, ham, Jércike, le onnan ízibe, mert mindjárt ellátlak útravalóval!

A PÁVA

Szegény kenyérsütögető asszony volt az édesanyám, s bizony sokszor már hajnalban fölkelte legédesebb álmomból:

- Talpra, legény! Fűtsd be a kemencét, mire kiszakajtom a kenyereket.

De a kemencefűtés csak egyik fele volt a mesterségemnek. Tudtam én segíteni az édesanyámnak másképpen is. Mikor kisültek a fehér cipők, piros kenyerek, édesanyám elővett egy tiszta fehér abroszt. Annak az egyik végébe is bekötött egy kenyeret meg a másikba is, s azzal a nyakamba akasztotta a terhet. Én vittem el a kenyeret minden házhoz, ahol mitőlünk vásároltak.

Sokszor meleg volt még a kenyér, szinte süttött. De télen jó volt, mert bizony szellős volt a gúnyácskám, s csípett a hideg, ahol a friss kenyér nem melegített. Mentem is sebesen, az öreg nénik sokszor rám kiabáltak az utcán:

- Nini, hogy viszik azok a kenyerek ezt a kisgyereket!

Volt egy ház, ahova különösen nagyon szerettem kenyeret hordani. Nagy úr volt a gazdája, méltóságos úrnak kellett szólítani, de azért nagyon barátságos ember volt. Mindig krajcárt adott, ha otthon volt, s azt is megengedte, hogy az aranyozott rácson keresztül benézhessenek a kertbe.

Olyan kert nincs több a világon, mint az volt. Nem is hittem, hogy nem a tündérek kertészkednek benne. Aranyhalas tó közepében, amelyikbe szökőkút öntötte a vizet, csudálatos nagy kelyhű virágok mindenfelé, márványszobrok a sudár fenyőfák között.

Egyszer azt mondja nekem a méltóságos úr:

- Láttál-e már szép madarat, Ferkó?

- Láttam. Gólyát, fecskét, sármányt, cinegét.

- Nem olyant kérdezek én, fiam. Hanem olyan szelíd madarat, amelyik a ház körül él.

- Olyan is van nekünk: az édesanyám kendermagos tyúkjá. Nincs olyan jó tojó tyúk a világon, se olyan szelíd. A kezemből elszedi a szemet.

- Ejnye, ejnye, Ferkó, hát nagyon szereted a kendermagos tyúkot?

- Oda nem adnám semennyiért!

A méltóságos úr elnevette magát, kinyitotta a kertajtót, s kimutatott a kertbe.

- Hát ezért ideadnád-e?

Egy nagy madár ült egy kőoszlop hegyiben, de olyan szép madár, hogy nem lehet azt szóval kimondani. A fején ragyogó tollkorona, a nyaka, mint a kék bársony. Csillogott-villogott minden tolla, alig lehetett ránézni, ahogy ott ült nagy méltóságosan. Hát még mikor kerekbe szedett farkát kiterjesztette, s megláttam, hogy szivárványszín szeme van minden tollának! Nem tudtam egy szót se szólani bámulatomban.

- Pávának hívják ezt a szép madarat - mondta -, jól megnézd, mert ilyent nem mindennap látsz.

De láttam én attól fogva a pávát minden percben, még álmomban is. Se étel, se játék nem kellett többet, mindig a páván járt az eszem. Mikor a kendermagos tyúk hízelgő kárálással szaladt felém, akkorát rúgtam rajta, hogy a kerítésig gurult. S még akkor se sajnáltam meg az istenadtát, hanem haragosan rákiáltottam:

- Mért nem vagy te olyan szép, mint a páva?!

Édesanyám meghallotta, amit mondtam, s kivallatta velem, hogy mi lelt. Sírva-ríva könyörögtem neki:

- Édesanyám, vegyen nekem pávát!

Anyám szomorúan simogatta meg a fejemet.

- Ó, fiacskám, nincsen nekünk arra való pénzünk. Nem szegény emberek multságára teremtetted azt az Isten. Különben a kendermagos tyúkért elcserélheted - tette hozzá mosolyogva.

Egy szempillantás alatt fölkaptam a tyúkot. Szegény azt se tudta örömében, hogy simuljon hozzám. Bizonyosan azt gondolta, kiviszem az árokpartra füvet csipegetni. Az anyám meg szemrehányóan nézett rám.

- Hát elviszed a legkedvesebb jószágomat? Hát van lelked odaadni ezt a hűséges teremtet?

Volt lelkem elvinni és odaadni. Máig se tudom, hol vettem annyi bátorságot, hogy szegény zsellérgyerek létemre odaálljak a nagy úr elé követelő szóval:

- Az ígéret szép szó. Itt a tyúk, viszem a pávát!

A méltóságos úr elnevette magát.

- Én nem bánom, Ferkó, csak te meg ne bánd. Tedd le a tyúkot. Majd elküldöm a pávát, mert te nem bírsz vele.

Ledobtam a kendermagost, s ujjongva nyargaltam haza.

- Anyám, hozzák a pávát!

Hozta is egy szolga, nagy fűdeles kosárban. A gyönyörű madárnak az volt az első dolga, hogy fölrepült a szalmás ól tetejére, s mind leverte onnan az uborkás üvegeket, amik ki voltak rakva a napra.

Anyám megharagudott a vendégre, de én leguggoltam az ól tövébe, s elgyönyörködtem a csudálatos madárban. Csalogattam, hívogattam le, de ügyet se vetett rám. Ha néha rám nézett, olyan haragosan nézett, hogy szinte megijedtem tőle. Bizonyosan a márvány-szobros, szökőkutas kertet sajnálta.

Meg akartam vigasztalni. Teleszedtem a tenyerem tiszta búzával, aztán fölálltam a köszörűkőre, s fölnyújtottam neki a kezemet.

- Egyél, pávácskám, és ne búsulj. A királyi udvarban se viselnék jobban a gondodat.

Mire ezt kimondtam, a páva úgy a kezemhez vágott éles csőrével, hogy fölhasította az ujjam. Nehéz szárnyával pedig úgy fejbe ütött, hogy leestem a köszörűkőről, s még a követ is magamra rántottam.

Ez így nem jól megy, gondoltam magamban, s most már csak messziről gyönyörködtem a cseremadárban. Az meg leszállt a tetőről, s nagy gőgösen körülsétálta az udvart. Csak most vettem észre, hogy csupa rongy a csizmája. Rút lábára szinte rossz volt nézni. De még rosszabb volt azt látni, hogy milyen csúful lenézi a páva a mi szegénységünket.

A kerítés aljában hűsöltek a tyúkok. Nagy csendességben voltak, bizonyosan az elajándékozott társukat sajnálták. Az én pávám odament hozzájuk. Bizonyosan megbarátkozik velük, gondoltam magamban. Az ám, nekik ugrott, s úgy meggázolta őket, hogy alig lihegtek az ártatlanok. Ezt már nem állhattam én se, odahajítottam a kalapomat. Attól megijedt a páva, s hirtelen elugrott a kamraajtó elé.

A küszöbön hevert az én legjobb játszópajtásom, Pilliké, a fehér cica. Jókedvűen kanyargatta a levegőben hosszú farkát. Egyéb se kellett a pávának. Lecsapott a cica farkára, s akkorát rántott rajta, hogy fölkapta volna Pillikét, ha meg nem kapaszkodik a küszöbben. Nyávogott szegény, hogy majd belesüketültem. Szerencse, hogy a nagy sivalkodásra előugrott az öreg Bundás kutya, ő meg a páva farkát kapta meg, s aligha ki nem szedi belőle a szivárványszínű tollakat, ha a páva el nem rikoltja magát:

- Ju-u-u-új, ju-u-új, juj-júj!

Ilyen rettenetes rikoltás a mi házunknál még nem hallatszott. A Bundás úgy megijedt, hogy kiszaladt az utcára, s én magam is azt néztem, hogy merre bújjak. A páva meg egyre jajgatott, de úgy ám, hogy az egész utca népe a kapuhoz szaladt.

Nagyon elszégyelltem magam, s még azon az estén visszavittük édesanyámmal a pávát. A kendermagos tyúkot, csakhogy még egyszer visszakaphattam, oda nem adtam volna többet száz páváért. S most is valahányszor látok olyan házsártos, veszekedő, irigy madarat, mindig arra gondolok, hogy de sokkal többet ér nála egy szelíden pityegő, jámbor, kezes tyúkocska.

A HATRONGYOSI KAKASOK

Egyszer a hatrongyosi bíró kakasa, ahogy a szemétdombon kipirgél-kapargál, talál egy fületlen gombot. Nosza, fölugrik vele az ól tetejére, s elrikkantja magát hét határ hallatára:

Kukurikú, Kelemen!
Mit leltem a szemeten!

Hatrongyosi bíró fia, Kelemen, kis kakashoz odaugrik sebesen.

- Mutasd csak, kis kakas, mid van neked?

- Nem tudom én, hogy micsoda, de mégse adom oda - felelt a hatrongyosi bíró kakasa, s beugrott a sövény közé. Utána Kelemen, s a hatrongyosi bíró fia úgy megbúbozta a hatrongyosi bíró kakasát, hogy egyszeribe eleresztette szegény feje a fületlen gombot.

- Kukurikú, Kelemen: ezt már el nem szenvedem. Megbántottad a kakast, majd megbánod még te azt! - sivalkodott a kis kakas, s egyszeribe összetrombitálta a kakasülőről a falu kakasait:

Hatrongyosi kakasok,
gyorsan ide szálljatok!

Nem telt bele egy kukurintásnyi idő, már akkor ott voltak a hatrongyosi kakasok, öregbíró kakasa, kisbíró kakasa, kántorék kakasa, harangozó kakasa - több kakas nem volt Hatrongyoson.

Mit tanácskoztak, mit nem, azt a sárga cserebogár, amelyik arra repült, jobban meg tudná mondani, ha a hatrongyosi bíró kakasa nagy elkeseredésében be nem kapta volna a sárga cserebogarat. Elég az hozzá, hogy arra repült egy cinege, s odaszólt a kakasgyűléshez:

Hatrongyosi kakasok,
Mi az újság nálatok?

- Kicsi falu, nagy a torony, bosszút állunk Hatrongyoson - felelték a kakasok.

- Majd ha fagy, hó lesz nagy, répa terem vastag, nagy - csúfolódott a cinege.

- A fele se tréfa ennek - meresztgették a tarójukat a hatrongyosi kakasok. - Nem kel föl többet a nap Hatrongyoson, mert nem kukorékolnak neki a hatrongyosi kakasok.

- Hatrongyosi kakasok, jaj de nagyon okosok! - nevetett a cinege továbbrepülve. A hatrongyosi kakasok pedig elmentek aludni, hanem előbb keményen megrázták egymásnak a taróját. „Kakas tesz feladást, huncut, ki nem állja” - annyit jelent ez kakasnyelven.

Bizony még javában húzták a bőrt a fagyon a hatrongyosiak, mikor a kántorék kakasa már elrikkantotta magát:

Kukurikú, virradóra,
éjfél után három óra!

Egyszerre talpon volt egész Hatrongyos, s mérgében majd lenyelte a fejét a hatrongyosi bíró kakasa.

- Ez a kakasbecsület? Ki a faluból a kántorék kakásával!

Három kis kakas úgy kimarta maga közül a negyediket, hogy az meg se állt addig, ameddig a hatrongyosi torony ellátszott. Akik pedig otthon maradtak, azok még jobban megfogadták, hogy nem hallatszik több kakasszó Hatrongyoson. Ne tudja a hajnal, mikor kell neki hasadni.

Hát, uramfia, a fél szemét még ki se nyitja másnap a harangozó kakasa, mikor már rágyújtott a nótára:

Kukurikú, emberek,
hajnallik már, keljetek!

Bizony az lett a vége, hogy a harangozó kakasát is elüldözték Hatrongyosról, mint az igaz ügy árulóját. Majd azok mutatják meg, hogy ki az igazi kakas, akik otthon maradtak: kisbíró kakasa, öregbíró kakasa.

Kisbíró kakasa állta is a fogadást másnap hajnalig, hanem akkor már nem bírt magával:

Kukurikú, kelj, kelj,
piros hajnal, serkenj!

Nem is kellett egyéb a hajnalnak, egyszerre feltolta piros ábrázatát az ég alján.

- Jaj, mit tettem, jaj, mit tettem! - sipított a kisbíró kakasa, s úgy világnak ment bújában, hogy még tán ma sem állt meg.

Nem maradt már egyéb kakas Hatrongyoson, csak az öregbíró kakasa. Le se merte hunyni a szemét egész éjszaka, nehogy álmában elkukurítsa magát valahogy. Jaj neked, Kelemen, megfizetsz a fületlen gombért! Jaj neked, Hatrongyos, sose látod többet a szép piros hajnalt, nincs, aki felköltse!

Néz, néz a sötétségbe a hatrongyosi bíró kakasa: hát egyszer csak megpirul ám az ég alja, s fölmosolyog rajta a szép piros hajnal. Mosolyog, mosolyog, egyre jobban mosolyog, szinte csúfolódik:

- Tudom én az időt kakasszó nélkül is!

- Kukurikú, ilyen szégyen többet engem sose érjen! - rikkantotta el magát az utolsó hatrongyosi kakas, s úgy ugrott le a padlás szájából, hogy menten kitörte a nyakát.

Azóta Hatrongyoson nincsen kakas, s a hatrongyosi gyerekek nem ehetnek kakastejes kenyeret.

HOMOKORSZÁGBAN

A FÖLDVÁRI HERCEG

Csendes, holdvilágos estén, mikor a tücsök is leteszi már a szépen szóló hegedűt, felébred álmából Vakondok úr, a földvári herceg. Neki ilyenkor nappalodik, mikor más istenteremtése elteszi magát éjszakai nyugovóra. Nagy úr a herceg, ha csupán vakondoknak hívják is.

Nagyot nyújtózik a vackán, s keresi a feje fölött a csengettyűzsinórt, mert mosdóvizet akar hozatni az inasával. Szereti a tisztát, mert azt hallotta kiskorában, a vakondokiskolában, hogy úgy szép a herceg, ha tiszta.

Az ám, de hasztalan kapargál, nem találja azt a vékony fűgyökerecskét, amelyik csengettyűzsinór gyanánt szolgált le a földvári kastélyba. Elfonnyadt-e, kiszáradt-e, más egyéb veszedelem érte-e, majd kitudódik az a maga idején. Elég az hozzá, hogy nincs csengő, nincs inas: ki öltözteti most már sétáló gúnyába a földvári herceget?

- Magad uram, ha szolgád nincs - morog haragosan a kegyelmes úr, s nagy ásítózva nekilát az öltözködésnek.

Hanem azért nem kell ám sajnálni a földvári herceget. Utóvégre még a hercegnek se esik le az aranygyűrű az ujjáról, ha a maga kezével fésülködik meg, aztán meg nem is szakad ám bele a fáradságba a földvári herceg. Nem sokból áll az öltözködése. Megrázza fekete bársonybundáját, kipödrí busa bajuszát, s egyszerre olyan nyalka legény lesz belőle, hogy hanyatt vágódik a szőrén a holdsugár.

Tudja ő azt, ha tükörbe nem néz is. Tükörbe pedig azért nem néz, mert ilyent nem tart a házában. Mégpedig azért nem tart, mert úgyse látná meg benne magát. Éppen csak azért van neki szeme, hogy legyen, de hasznát nemigen veszi az örökös sötétségben. Azért csúfolják vakondoknak a rosszakarói. Kesztyűje sincs, csizmája sincs szegény jámbornak, ősidőktől fogva az a szokásuk a földvári hercegeknek, hogy mezítláb járnak.

Hanem azért mezítláb is herceg a herceg. Egyes-egymaga lakik akkora palotában, hogy elég volna három falu egerének. Van abban kis szoba, nagy szoba, hálószoza, vendégszoza, élestár, pince. Hát még a titkos folyosói! Nincs az a generális, aki azoknál különbeket tudna kieszelni. Mesterség azokban eligazodni annak, aki nem földvári herceg. Igaz, hogy az egyebet se tanul gyerekkorától fogva, mint a palotájában való járás-kelést.

De nini, mi történt hát azzal a csengettyűzsinórral? A földvári herceg fölkapaszkodott a padlásra, és kinyújtotta az orrát, mint ahogy mások a szemüket nyitják ki. Ő az orrával lát a szeme helyett. Megérzi vele azt, amit szemmel meg se lehetne látni.

- Ejnye, a vakondok csípje meg, idegen szagot érzek! Ki csavarog itt a váramban éjszakának idején?

Nagy, kövér cserebogárhernyó lapult meg a sarokban. Gonosz szerzet az nagyon, elrágja a fűvek, virágok, vetemények gyökereit. Most is ott majszolta még a csengettyűhúzó gyökeret. Nagyon tudakolta volna már az utat a haszontalan férge, de elkésett vele. A földvári herceg kitátotta a száját, s volt hernyó, nincs hernyó. Abból ugyan nem lesz már cserebogár.

Száját nyalogatva most már megindult sétájára a hatalmas úr. Minden éjszaka bejárja birodalma minden zegét-zugát, hogy nem tolakodott-e be valaki. S jaj annak, akit ott talál! Hernyót, bogarat, földi férget százszámra temet telhetetlen gyomrába.

Hajnal felé aztán, mikor már kedves egészségére kívánják egymásnak az éjszakai nyugodalmat a kakasok, álmosan ballag hálóterme felé a földvári herceg. De bezzeg kimegy az álom a szemiből, ahogy a kastély előcsarnokába ér. Nagy, pohos mezeieger szalad vele szembe vidám cincogással.

- Megálljunk, atyafi! - ugrik elejbe a házigazda. - Kik vagyunk, mik vagyunk, mi járatban vagyunk?

- Csend abban a rossz gúnyában - mondja kevélyen az eger -, én Búzaviszi báró vagyok. Most néztem körül a földjeimen, s nem találom az utat hazafelé. Hát te miféle szerzet vagy, hékás?

- Én meg a földvári herceg vagyok, s majd megmutatom az utat uraságodnak, ha rossz néven nem veszi.

S úgy vágta képen az egeret, hogy a szeme is szikrázott bele.

- Hitvány, majd megtanítlak én tisztességre! - süvöltötte, s fülinél fogva úgy megrázta az egeret, mint a molnárinas a zsákot. Csakhogy a zsák zsák marad, akárhogy megrázzák, de az egerből csak a farka hegye maradt meg, mire a birkózásnak vége lett.

Hanem most már csakugyan elfáradt a fekete bundás vitéz. Föl akart szaladni a föld színére egy kis friss levegőt szívni. Hát ahogy kiüti az ormányát a háza kéményén, két tüzes szem mered rá a hajnali szürkületben, s haragos morgás fogadja:

- Brr, ki turkál, botorkál kora virradatkor?

- Én a földvári herceg vagyok.

- Én meg a Maros kutya vagyok.

Több se kellett a földvári hercegnek. Visszaugrott, s olyan sebesen elvitte a fekete bundát, hogy még most is szalad, ha meg nem állt. A Maros kutya meg nekiállt a két első lábával a friss túrásnak, s bizonyára mind széthányta volna a földvárat, ha rá nem szól a korán ébredt gazda:

- Nyughass, Maros! Ne bántsd a vakondokat. Derék kis szolgája ő a gazdálkodó embernek. Annyi férget elpusztít, hogy azért el lehet neki nézni, ha egy kicsit felturkálja a földet.

HÖRCSÖG GAZDA, ÜRGE MESTER

Hörcsög gazda a bajuszát rácsálva, kint fűtyörészgetett a tanyája kapujában. Nagy szeméit kimeresztve, dőlyfösen nézett végig a rónán, a ringó vetéseken. Azt számolgatta, mennyi idő múlva érik meg a búza, amiből ő hamarabb tele szokta takarítani a csűrét, mint a szántóvető ember.

- Soká lesz még aratás - mormogta magában -, de se baj, van a Hörcsög-tanyán annyi eleség, hogy még rám is pusztul. Könnyen várom az újat.

Nagy mancsaival büszkén simogatta fekete mellényét, s már éppen be akart fordulni ozsonnára, mikor nagyot köszönt neki Üрге, az építőmester:

- Jó napot kívánok, gazduram!

- Edd meg, ha jó! - mordult rá haragosan Hörcsög gazda, aki rá se szeretett nézni a szegény emberre.

Üрге mester szomorúan horgasztotta le a fejét.

- Könnyű csúfolódni az ilyen dúsgazdag úrnak, akit majd fölvet a vagyon, de mit csináljon a magamforma szegény mesterember?

Hörcsög gazdának jólesett a hízélgés, mindjárt barátságosabb képet vágott.

- Hát miért ereszted olyan nagyon búnak a fejedet? Tán nem mén a mesterség?

- Annyi munkám van, alig győzöm. Kezem-lábam majd elkopik már a sok lyukfaragásban. De mit ér ez, ha nincs mit enni!

- Lusta gazdának fölkopik az álla. Ha kevesebbet ugrándoztál volna, többet gyűjtöttél volna a múlt nyáron. Terített asztal volt a mező, csak a szád kellett volna kitátani.

- Gyűjtöttem én, Hörcsög gazda, rogyásig, de mindenemet fölélte a sok apró cselédem. Egy-két fonnyadt gyökér volna még a kamrámban, de annak már se íze, se színe. Istenadta gyermekeimnek csak úgy kopog a szemük az éhségtől. Majd elvesznek egy kis tiszta búzáért.

- Az pedig odább lesz az időbnél, míg a búza megéri. Hiszen még a fejét se hánnya a kalász.

- Éhen halnak a lelkeim gyermekeim. Meghasad értük a szívem.

- Nem kár a fajtáért.

Erre a szívtelen beszédre teleszaladt a szeme könnyel Üрге mesternek. Hörcsög gazda pedig még jobban fölfújta a tokáját.

- No, tán bogár esett a szemedbe? Kerüljünk beljebb, nagyon csípős idekint a szél.

A legkisebb szellő se lebbent. Csak azért tessékelt be Üрге mestert, hogy eldicsekedjék neki a gazdagságával, hadd egye az irigység a máját. Ez meg, a jámbor, abban reménykedett, hogy tán megesett a Hörcsög gazda szíve a nyomorúságán. Alázatosan ballagott be a Hörcsög-tanyába.

Szeme-szája elállt bámultában azon, amit ott látott. Pince, padlás, kis kamra, nagy kamra, csűr, hombár telis-teli eleséggel. Búza, árpa, rozs, lenmag, borsó külön-külön raktározva, de annyi, hogy Üрге mester még álmában se látott annyit. Összecapta a kezét, és bizonyosan lekapta volna a sapkát a fejről, ha sapkája lett volna. Szólni se tudott, csak tipegett egyik rakástól a másikhoz, nagy sopánkodással.

- Vigyázz, a körmöd közé ne ragadjon egy-két szem búza - csúfolódott vele Hörcsög gazda -, mert a magadfajta népnek enyves a keze.

Ürge mester megszégyellte magát, s kifordult a tanyából.

- Szegény az egész atyafiságom, de semmi ivadékomból se volt rossz. Nem bántom a másét, ha éhen halok is. Ha becsületes nem volnék, nekem is lehetne ilyen gazdag tanyám.

Egyéb se kellett Hörcsög gazdának. Nagyot rikoltott, nekiugrott Ürge mesternek, s úgy vágta pofon, hogy a szeme majd kiugrott. Lökte, taszította ki a tanyából, s egyre püfölte a kis tehetetlent.

- Nesze becsület! Nesze, nesze, nesze! Sértegetni mersz a saját házamban, te éhenkórász, te csavargó, te koldus! Mindjárt leszedem a füled! Kell-e még becsület?

Sivalkodott Ürge mester, s örült, hogy elvihette megszaggatott irháját. Meghúzódott egy krumplibokor töviben, ott nyalogatta a sebeit. Hörcsög gazda pedig kiállt az ajtajába, s ott toporzékolt nagy dühösen:

- Hiszen csak egyszer kerülj a szemem elé!

Addig visított, addig dühösködött, míg meg nem hallotta a kiabálást a kukoricacsősz Bodri kutyája. Éppen akkor kerülte körül a határt, hogy rendben van-e minden. Egy kicsit neszelt, aztán egy ugrással ott termett a hörcsöglyuknál. Nyakon kapta a gazdát, mikor legjobban rikoltozott, s úgy kettéroppantotta a nyaka csigáját, mint a sósperecet.

- Régen kereslek már, te gonosz - mormolta a Bodri, s megrázta a foga között a Hörcsög gazdát úgy, hogy egy szikra élet nem maradt benne.

Bodri aztán továbbment a határt kerülni, Ürge mester pedig még azon az éjszakán áttelepítette a családját a Hörcsög-tanyára. Lesz mit enni őszi a kis Ürge fiúknak.

A NAGYHATALMÚ SÜNDISZNÓCSKA

Kerek erdő közepében, jegenyefa tetejében vidoran munkálkodott a piros sapkás Harkály mester. Kis baltáscskájával sorra megkopogtatta a hernyóházacska ajtaját.

- Gyertek ki egy kicsit a friss levegőre, hernyócskák. Fogadom, vissza sem mentek többet, ha egyszer az orrocskákat kidugjátok.

S amilyen jóakarójuk Harkály mester a hernyócskáknak, még most is költögetné őket, ha föl nem dörög hozzá valaki a fa tövéből:

- Hallod-e, te erdei ács, ki az úr az erdőben?

Harkály mester máskor erre a kérdésre mindig leugrott a legalsó ágra, szárnya alá dugta a piros sapkáját, s azt felelte alázatosan: „Tányértalpú, lompos farkú, tipe-topa Mackó!”

Most azonban meg se billentette a sapkát. Csak úgy félvállról vetette oda a fahegyről:

- Hogy ki az úr az erdőben? Hát a nagyhatalmú Sündisznócska!

Mackó úr akkorát ütött a fára tányértalpával, hogy a hernyócskák egyszerre begubódtak ijedtükben.

- Darázdárda, méhszurony! Kitől hallottad ezt az újságot?

- Magától a nagyhatalmú Sündisznócskától - hunyorgott le az erdei ácsmester a bozontos fejű nagy úrra.

De akkorát horkantott az haragjában, hogy Harkály mester leejtette ijedtében a kisbaltáját. Nem is találta meg azóta se, azért keresi máig is nagy panaszkodva:

- Hová lett, hová lett?

Mackó úr pedig dülva-fülva vágott neki az erdőnek, törve-zúzva a bokrokat, amik eléje kerültek. S a bokrok azt recsegték, a szellő azt dudorászta, még a saját tipe-topa lépései is azt csoszogták a harmatos fűben:

- Nagy-ha-tal-mú Sün-disz-nócska!

- No, majd kipróbáljuk a hatalmát annak a híres Sündisznócskának! - morogta Mackó úr, s egyenesen annak a tölgyfának tartott, amelyiknek a tövében a Sündisznócska nyaralni szokott. Éppen a küszöbön sütkérezett az ártatlan, s egy boglárkavirágot tartott a körmei között. Annak a tükréből pedergette hegyesre a bajuszát friss nyírfabalzsammal. De ahogy Mackó urat meglátta, úgy elfogta a reszketés, hogy menten lekonyult a bajusza.

- Alázatos szolga! - nyöszörögte ijedten, s nagy zavarodottan Mackó urat kínálta meg nyírfabalzsammal.

- Parancsoljon, urambátyám, egy kis bajuszpedrőt!

No hiszen, egyéb se kellett Mackó úrnak! Világéletében mindig azt szégyenlette legjobban, hogy neki még vénségére se nőtt ki a bajusza. Még a foga is csattogott, ahogy ráförmedt Sündisznócskára:

- Ohó, kis öcsém, a nagy hatalmadat mutogasd inkább! De sebesen ám, mert mindjárt befelé fordítom tüskéivel a bundádat!

Sündisznócska ravaszul hunyorított a ragyogó fekete szemével.

- Ami igaz, igaz! Énelőlem mindenki elszalad ijedtében erdőn-mezőn.

- No, azt magam is szeretném látni! - kacagott Mackó úr akkorát, hogy Sündisznócskának összeütődtek tőle a szuronyai.

- Állom a szavam - mosolygott Sündisznócska a bajusza alatt. - Mindenkit megszalajtok, akivel találkozunk. Ha nem hiszed, gyere utánam.

Azzal elkezdett gurulni Sündisznócska, mint a gombolyag, a sarkában nagy dérrrel-durral Mackó úr, recsegtetve a gallyakat jobbra-balra.

- Fusson, akinek az élete kedves! - sikított Sündisznócska, ahogy a torkán kifért, s lett olyan futás az erdőben, hogy szem nem látta mását! A sok erdei egér mind elhagyta ijedtében a csizmáját.

- Ez semmi - fűjt nagyokat dühében Mackó úr -, azt a szarvast ijeszd meg, amelyik a patakban nézegeti magát.

- Fusson, akinek az élete kedves! - visított Sündisznócska, s a szarvas ijedten kapta föl a fejét a vízből, s úgy eliramodott, mint a nyúl, ahogy Mackó urat meglátta.

„Ej, de derék fickó ez a Sündisznócska - mondogatta magában. - Ha föl nem riaszt, bizony csúffá tesz Mackó úr.”

Mackó úr pedig csudálkozva csóválta meg a kócos üstökét.

- Ez már valami volt, Sündisznócska. De azért akkora hatalmad még sincs, hogy az erdőkerülőt meg tudnád ijeszteni.

Az erdőkerülő pedig éppen szembejött velük: Ordas mester, a farkas. Úgy látszik, hiába került az erdőt, mert úgy villogott a szeme az éhségtől, mint a parázs.

- Fusson, akinek az élete kedves! - fütttyentett Sündisznócska, s Ordas mester már kitátotta rá a száját, mikor Mackó urat megpillantotta. De el is szelelt onnan, mint a nap elől a köd.

„Ejnye, most megszabta volna Mackó úr a bundám, ha Sündisznócska nem figyelmeztet - gondolta magában. - No, de meg is hálálom neki. Nem eszem sündisznópecsenyét egy hétig.”

Mackó úr pedig úgy rázta a fejét bámultában, mint szél a mákot.

- No, ilyet még álmomban se értem - motyogta kelletlenül. - Hanem ha csakugyan te vagy az úr az erdőben, ijeszd meg azt a pásztort, aki az erdőszélben legeltet.

Azzal Mackó úr kidugta ormótlan nagy fejét a bokrok közül, Sündisznócska pedig olyat sikoltott, hogy majd beleszakadt a tüdeje:

- Fusson, akinek az élete kedves!

No, de lett is foganatja, mert odatekintett a pásztor, s ahogy a Mackó úr fejét meglátta, úgy elszaladt, hogy még ma se állt meg.

Sündisznócska pedig büszkén tekintett hátra.

- No, urambátyám, hiszi-e már a nagy hatalmam?

Hát híre-hamva se volt már ott Mackó úrnak. Úgy elkullogott onnan, mint akit orron vertek. Megijedt a Sündisznócska nagy hatalmától, és sose kérdezte többet senkitől, ki az úr az erdőben.

Sündisznócska pedig azóta még kétszer olyan hegyesre pödri a bajuszát, mint azelőtt.

SÜNDISZNÓCSKA LOVAGOL

Mackó bácsi alig törölte meg a száját a délebed után, kifeküdt a napra szundítani egy kicsit. Már éppen lecsukódott a szeme, mikor hallja, hogy két cinegemadár beszélget a feje fölött a bükkfaágon.

Azt kérdi az egyik cinege:

- Csin-csin-csin-csincsere, mi az újság erre?

Azt mondja rá a másik:

- Nincs erre, nincs erre, nincs erre. Ami van is, kicsit ér, kicsit ér, kicsit ér: medvén lovagol a sündisznócska.

Mackó úgy felugrott erre az újságra, mintha egy kaptár méhecske csípte volna meg.

- Hej, mordézm adta, mit locsogsz, cinege húgom? Mindjárt hátrakötöm a sarkadat!

Cinege húgom nem ijedt meg:

- Szörnyű szél, míg el nem áll, Mackó bácsi, hanem én nem ijedek ám meg tőle. Sündisznócskától hallottam, hogy ő medvén szokott lovagolni. Vele vessen számot, Mackó bácsi.

- No, majd beszélek én a fejével, csak várjatok vissza. Idehozom azt a rossz portékát, előttemek vallja be, hogy nem mondott igazat.

Nagy dörögve ballagott el az erdőszélre, ott lakott a sündisznócska, föld alatt a kastélyában. Most éppen kint ült a küszöbön, a tuskéit fésülgette egy nagy fenyőtobozzal. Ahogy meglátta a medvét, már messziről hujjanganatott elébe:

- Isten hozta, bátyámuram, jaj, de örülök, hogy látom! Hogy-mint szolgál drága egészsége?

- No, csak hagyd el azt az édeskés beszédet - dörögött a medve -, egy kis számadásom volna veled.

- Ráérünk még, Mackó bácsi, arra is. Tessék előbb falatozni valamit. Van egy kis békabecsínáltam, maradék egérpecsenyém.

- Hiába pergeted úgy a nyelved, te szeleverdi! Azt mondd meg inkább: mióta szoktál te medvén lovagolni?

Jaj, milyen jól nevetett erre a sündisznócska! Hármat is hemperedett kacagtában.

- Ejhaj, de tréfás kedve van urambátyámnak! Hát már hogy lovagolnék én medvén, amikor azt se tudom, hogy mi az a lovaglás!

Megint erőt vett rajta a nevetés, hogy csak úgy reszketett bele a tuskéje, de a mackó mérge csak nem engedett.

- Nagy kópé vagy te, öccse! Te mesélted a cinegének, hogy énrajtam szoktál lovagolni!

Sündisznócska elvisította magát:

- É-é-én? Azt se tudom, micsoda isten teremtese az a cinege! Isszák azt, vagy eszik?

- Ne bomolj, lánchordta, mert mindjárt megrázom a füled!

- Jaj, Mackó bácsi!

- Gyere velem a cinegéhez, a szemébe mondjad neki, hogy nem mondott igazat, mert te nem mondtad, hogy medvéknél szoktál lovagolni.

- Megyek már, Mackó bácsi, megyek, ahová parancsolja, csak a fülemnek hagyjon békét!

Elöl baktatott a medve, mellette gurult a sündisznócska. Nem mert szólni szegényke egy mukkot se, csak a szeme villogott, merre lehet elinalni. Kapta magát, egyszer csak elmaradt, begurult a bozótba.

De a medve, hogy nem hallotta a csörtetést maga mögött, mindjárt visszafordult.

- Hol bujkálsz már megint, te kis gombolyag?

- Jaj, jaj, Mackó bácsi - könnyörgött a sündisznócska -, nem győzőm én már a menést! Vegyen föl egy kicsit a hátára!

A medve gondolkozóba esett. Ha a sündisznócska nem bír továbbmenni, akkor ő szégyenben marad a cinege előtt. Hát inkább a hátára vette.

Hát ahogy tovább mennek, mendegélnek, egyszer csak megint eljajdítja magát sündisznócska a medve hátán:

- Jaj, jaj, Mackó bácsi, ez így nem jó lesz, mert én innen legurulok, kitörök a nyakam! Pedig kár lesz érte, mert csak ez az egy van. Engedje meg, hogy ide erősíthessem magam.

- Szaporán, hékás, mert várnak a cinegék!

Az erdőben a fák tele voltak növe iszalaggal. Az iszalag olyan futónövény, mint a borostyán. Erős, szívós a szára, mint a zsineg. Erről szakajtott le sündisznócska egy hosszú ágat, azt a medve szájába tette, mint ló szájába a zabolát. A két végit meg a kezébe vette, mint a kantárt.

- Mehetünk már, Mackó bácsi!

Kisvártatva megint megszólal sündisznócska:

- De sajnálom én magát, lelkem Mackó bácsi, hogy úgy csípi a legyek. Mit szólna hozzá, ha elhajtogatnám őket egy mogyorófa vesszővel?

- Jól tennéd, öcsikém!

Sündisznócskának se kellett több biztatás, letört egy mogyorófa suhogót, és olyanokat húzott vele az urabátyja füle tövére, hogy csak úgy sajgott.

- Hagyd abba, öcsém, itthon vagyunk már! No, híres cinegék, merre vagytok? Most válik meg, ki mondott igazat!

Jöttek a cinegék, nem is ketten, hanem tizenketten, hogy hírért hallották, mi készül Mackóéknál. De olyan csúfolódást még nem hallott az erdő, mint most.

- Nini, jön a sündisznócska medveháton!

- Hogy adod a lovad, sündisznócska?

- Medvelónak párja nincs!

- Gyí hő, gyí hő, medve koma, sündisznócska hátslova!

A rászédett mackó lehajította Sündisznócskát a hátáról, s nagy maga szégyenletében úgy bebújt a barlangjába, hogy tavaszig hír se jött felőle. Sündisznócskának pedig soha életében nem esett még olyan jól a békabecsínált meg az egérpecsenye, mint akkor.

HOMOKORSZÁGBAN

Homokország nem az Óperenciás-tengeren túl van, hetedhét ország ellen, hanem innen a várostól egy ugrásnyira van, hetedhét akácfa ellen. Nincs is benne aranyerdő, ezüsterdő, hanem van száz út szőlő. Száz út közepén nincsen kakaslábon forgó vár, hanem van egy hajnalicska-virágos kis gunyhó, abban lakik nagyapó, nagyanyó meg Panka. Nagyapó Homokországnak a királya, nagyanyó a királynéja, Panka meg éppen a királykisasszonya.

Királykisasszony udvari nép nélkül csakúgy meg nem élhet, mint liliom harmat nélkül. No, Pankát nem kell féltetni, van annak mindene! Mitvisz kutyának hívják az ajtónállóját, Bogár cicának a szobalányát, Szuszi-nyuszinak az udvari mulattatóját. Vannak udvari koldusai is: egy fészekalja kiscsirke. Az udvari postása pedig senki más, mint a sárgarigó. Attól szokott ő üzenetet küldeni a városba apukának, anyukának, akik csak vasárnaponként járnak ki látogatóba Homokországba.

Ahol ni, éppen most adja ki a királykisasszony a parancsot az udvari postásnak:

- Hallod-e, te sárgarigó, mondd meg az én apukámnak, anyukámnak, hogy küldjenek nekem egy angyalos labdát.

- Jó, jó - ígéri a sárgarigó, s azzal berepül a fészkébe, mert az alkonyat szárnya sötétedik már az ég alján, s gyújtogatni kezdi zöld mécsét a fűben a szentjánosbogár.

Hol járt a rigó, hol se, az akácvirágszagú éjszakában, azt én meg nem mondhatom, de reggelre már a Panka kis ágyában dagadozott az angyalos labda. A sárgarigó meg ott rikoltzott az ablak alatt a sípjával, ahogy egy homokországi postáshoz illik.

- Hallod, Panka, mit mond a sárgarigó? - kérdezte nagyanyó - Azt üzeni apuka, anyuka, hogy szófogadó, jó kislány légy ám!

Jaj, azt látni kellett volna, hogy elfogta a pulykaméreg egyszerre a homokországi királykisasszonyt! Még őneki ilyen üzenetet mer hozni az a haszontalan sárgarigó! Úgy megfenyegette egy szőlőkaróval a postást, hogy az menten otthagyt a hivatalát. Kibujdosott Homokországból a nyárfaszigetre.

- Bánom is én - kiabált utána Panka -, találok én tenálad különb hírhordót is! Tudom, hogy a szarka nem tud mit csinálni örömeiben, ha megteszem udvari postásnak.

Csakugyan, a szarka már akkor ott illegette magát egy száraz ágon. De olyan fürgén billegette a farkát, mintha csak azt akarta volna mondani:

- Miben lehetek szolgálatodra, homokországi királykisasszony?

- Üzenetet akarok küldeni apukának, anyukának, hogy vegyenek nekem egy bodor bárányt. Fehér legyen a szőre, mint a hó, kék pántlika legyen a nyakában, ezüstcsengő a kék pántlikán.

A szarka jó postás volt, mert másnap reggel a bodor bárány már ott döfölte a Panka ágyacskáját, a postás meg ott csörgött az ablak alatt.

- Ej, de szeretném tudni, mit csacsog ez a szarka! - sóhajtott Panka. - Bizonyosan azt meséli, hogy milyen nehéz volt neki ez a bárány.

Nagyapó éppen ott öntözgette a rózsafákat, s egyszerre letette a locsolókannát.

- No, majd én meghallgatom, mit csörög a szarka - azt mondja. - Mert én megtanultam ám katonakoromban szarkanyelven is. Hát azt mondja a szarka, Panka lelkem, hogy a jó gyerek nem parancsot küld a szüleinek, hanem szépen megkéri őket.

Máig is örülök, hogy ott nem voltam, mikor Panka a cirokseprűt hozzávágta a szarkához.

- Eredj innen, te rossznyelvű madár! Majd keresek én magamnak másik postást.

Igen ám, de hol? A galambok szóba se álltak Pankával, a verebek pedig kereken kimondták, hogy ők nem vállalnak olyan szolgálatot, amelyikért szőlőkaró meg seprűnyél a fizetség.

Utoljára bizony a csigabigához ereszkedett le Panka, aki ott meresztgette a szarvát a ribizlibokrok alatt.

- Kis csigabiga, leszel-e a postásom?

Kis csigabiga hol bekapta, hol kiöltötte a szarvát. Bizonyosan ez jelentette csigabiga-nyelven az igent, tapsolt Panka örömében.

- Kis csigabiga, szaladj haza apukához, anyukához, mondd meg nekik, hogy küldjenek nekem egy szép zöld selyem napernyőt. De tüstént, de sebesen ám, mert mind fölsüti a nap az orcácskámat.

- Vége lesz a tavasznak, mire a te postásod odaér! - nevette el magát nagyanyó.

- Hát még mire visszaér! - kacagott nagyapó. - Akkorra úgy megnő a szakállam, hogy háromszor csavarhatom a derekamra.

„Beszélhetek nekem” - gondolta Panka, s tenyerébe véve a csigabigát, még fodormentacukorral is megkínálta, hogy jobb kedve legyen az úton. Az új postás azonban köszönte szépen a vendégséget, de azt mondta, hogy ő nem él cukorral, mert kihull tőle a foga.

- Nem bánom én, csak a lábad ki ne hulljon - tette le Panka az új postást, azzal megmutatta neki az országutat, és bement lefeküdni.

Egész éjszaka a zöld selyem napernyővel álmodott, mert csak nem volt az reggel az ágyához támasztva. Nem ám, még másnap se, de még harmadnap se. Bizonyosan eltévedt az úton az az ügyetlen csigapostás.

Jön azonban egy hét múlva apuka kifelé, szalad is elejbe Panka, mint a nyúl.

- Hát a napernyő hol van?

- Micsoda napernyő?

- Amit a postásomtól üzentem.

- Micsoda postástól?

- Hát a csigabigától.

- Színét se láttam én annak - csóválta apu a fejét. - Hanem azért ne búsulj ám, szívecském: lesz itt napernyő annyi, hogy akár a Mitvisz is napernyő alatt kergetheti az ürgéket.

- De zöld selyem?

- Éppen zöld selyem. Ahol van ni, a gunyhó ajtajában.

- Nem látom - meresztgette Panka a virág szemét.

- Nem látod azokat a szép nagy torma leveleket? Torma levél napernyő illik a homokországi királykisasszony kezébe!

Azzal letép egyet a nagy zöld levelekből - hát, uramfia, ott gubbaszkodik a hegyében a csigabiga. Éppen egy tormalevélnyt haladt egy hét alatt.

Azóta nem bízzák Homokországban csigára a postát, mert még megenné maga alatt az országutat.

ÜRGE BABA

Valamelyik nap, ahogy kint őgyelgek a határban, egyszer csak rám szól valaki a Basahalom tetejéről:

- Au, vau, vavau!

„Nini - mondom magamban -, ez mégse valaki, hanem az öreg Hattyú kutya!”

Csakugyan az öreg Hattyú fehérlett ott a dombon. Olyan serényen kaparta a földet a két első lábával, mintha napszámot kapna érte. Nagy lompos farka lengett, lebegett a ködben, mint valami fehér zászló.

- Mi az, öreg, tán kincset találtál? - ballagtam oda hozzá.

A Hattyú azonban nem volt tréfálós kedvében. Kedvetlenül vicsorította rám nagy fehér fogát, és azt felelte:

- Eh, eh!

„Már mindegy, szolgám, ha tetszik, ha nem: mégiscsak meglessük, mi lesz ebből” - gondoltam magamban, s odatelepedtem a Hattyú mellé.

De ezt meg már annyira rossz néven vette, hogy nemcsak a két lábát, hanem a hegyes orrát is beledugta a gödörbe. S vissza se húzta addig, míg valami barna holmit nem kaparított a foga közé. Azzal aztán diadalmasan rázta meg nagy fejét, s a barna jószágot szép engedelmesen odatette a lábamhoz.

- Buff-buff, balu buff - csak ennyit mondott mellé. Kutyanyelven bizonyosan annyit tesz az, hogy: legyen a tiéd, csinálj vele, amit akarsz. Az ám, de mitévő legyen az ember egy ürgefiókkal? Különösen amelyik alszik, s úgy meg van dermedve, hogy se kezét, se lábát nem bírja.

Mert azt ásott ki a Hattyú: ürgét. Az a jó szokása van ennek az istenadta állatnak, hogy keresztülalussza ezt a gonosz telet, így legalább semmi gondja neki ételre-italra. Kár, hogy a szegény ember is úgy nem cselekedhetik.

No, az igaz, hogy most a szegény ürge se sokra ment a téli nyugodalmával. Kihúzta a vackából a Hattyú, s még most se hagyta békében. Megint csak a foga közé vette, s indult vele hazafelé.

- Ham, ham, hamamamama - hívogatott engem is hazafelé.

De mégiscsak derék állat ez a Hattyú! Egyszerre megértettem, mit jelent ez magyarul, amit ő kutyául beszél. Azt, hogy: vigyük haza az ürgét Rózsikának.

Nem is kellett hazáig vinni, mert Rózsika már a kisajtóból ugrott a karomba.

- Jaj, jaj, apukám, jaj a te kislányodnak!

- No? Tán rád nézett a kakas?

- Jaj, jaj, apukám, a bodor babám legurult a lépcsőn, kitört neki az a szép nyaka.

- Hát az őneki jaj - mondtam én. - Azt nézd meg inkább, mit hozott neked a Hattyú.

De sikoltott annak Rózsika akkorát, hogy a Hattyú egyszerre elejtette ijedtében az ürgét. Hanem az valami mélyen alhatott, mert még erre a sikoltásra sem mozgatta a fülét. Pedig én magam is akkorát ugrottam tőle, hogy meg se álltam a harmadik szobáig.

Kerülök-fordulok egyet - hát mikor visszajövök, ül Rózsika a sarokban, fogja az ölében az ürget, és gügyög neki a csöpp szájával, de olyan édesen, hogy ürgeszív legyen, aki arra meg nem indul.

- Úgy bizony, ürge baba, most már tied lesz a szép piros selyemszoknya! De még a fehér bársonycipellő is ám! Hát még az aranyszélű csipke főkötő! Csak aztán szófogadó légy ám, ürge babácska, hogy te is ki ne törd a nyakadat a lépcsőn!

No, ettől az egytől igazán nem kellett féltetni ürge babát! Meg se moccant, akárhogy forgatta, cirógatta Rózsika. Bizonyosan azt álmodta, hogy bársony fűben heverészik, tücsök muzsikál a fejénél.

Oda se nézett neki, mikor Rózsika belebújtatta a piros selyemszoknyába. Csoda, amilyen jól festett rajta. A csipke főkötő meg úgy állt neki, mint valami hercegisasszonynak. Hanem a bársonycipellő nem állt meg a lábán. Ha egyszer fölment, kétszer lecsúszott róla.

Rózsika meg is legyintette a lábacskaát.

- Ejnye, ürge baba, nem szégyelled magad! Mezítláb akarsz járni csipke főkötőben? Mit szól majd az anyukád, ha meglát?

Ürge baba azt mondta, hogy nem akar ő járni sehogy se. Erre aztán kapta magát Rózsika: belefektette ürge babát a rózsaszínű babaágyba. Tett a feje alá jószagú párnácskát, be is takarta selyempaplankával.

- Aludj szépen, ürge baba! Én kimegyek a konyhába, főzök neked kávé. De az ajtót nyitva hagyom, hogy ne félj egyedül a szobában.

Esze ágában se volt ürge babának a félelem. Aludt a babaágyban, mint a bunda. Az altatót a jó meleg kályha duruzsolta neki. S a jó meleg kályha addig-addig duruzsolt, hogy ürge baba egyszer csak lerúgta magáról a habos selyempaplant.

„Ej, de melegen süt ma a napocska!” - gondolta magában.

Hirtelen kinyitotta a szemét, ahogy a meleg kiverte belőle az álmot.

- Nini, de megnőtt azóta a palotám, mióta elaludtam. Megnézem, hátha a búza is érik azóta.

Azzal fölugrott ürge baba a piros selyemszoknyában, aranyszélű csipke főkötőben, s úgy kisuttant a nyitott ajtón, hogy azóta se láttuk. Lám, milyen jó, hogy mezítláb volt, így nem csúszhatott meg a lépcsőn.

Ha találkoztok vele, mondjátok meg neki, hogy hozza vissza a szoknyánkat meg a főkötőnket. Mert a bodor babánk nem tud miben járni, pedig a nyaka is beforrt már neki.

VERSENYFUTÁS

Két csigabiga aludt a mocsár széliben a lapulevél alatt. Nagyon szeretném megmondani, hogy melyiket minek hívták, de bíz én nem tudom magam se, mert sose voltam velük barátságban. Hanem a bibictől azt hallottam, hogy az egyiknek Csiga volt a neve, a másiknak meg Biga. Ezt a bibic legjobban tudhatja, mert ő böjti napon csigabiga-rántottat eszik. Már olyanformán, hogy kirántja a csigabigát a házából.

Azt is nagyon szeretném elmesélni, hogy a Csiga szarva nagyobb-e, mint a Bigaé, vagy a Bigaé kisebb-e, mint a Csigaé, de ezzel már igazán nem szolgálhatok. Úgy behúzódtak a házukba, hogy még a szarvuk hegye se látszik ki. De még a házajtót is behúzták maguk után, hogy hűvösebb legyen odabent, s ez a legokosabb, amit ilyen nagy melegben tehetnek, így legalább azt se hallják, hogy a szúnyog-prímás a hegedűjét hangolja a nádlevélen:

Zini, zini, zene, zene,
csak legszebb a szúnyogzene!

Bezzeg meghallják, mikor a nádiveréb elcserregi magát a fejük fölött:

- Csiri, csere, Gyuri gyere! Merre gyere? Erre gyere!

Biga hirtelen fölébred, kipattantja az ajtót, s megkocogtatja a szarvacskájával a Csiga pajtás ajtaját.

- Kelj föl, te álomszuszék, mert a hasadra süt a nap!

Én ugyan nemigen értek a csigabigák nyelvén, de bizonyosan ez lehetett az értelme a kopogtatásnak, mert Csiga pajtás egyszerre odább gungorodott házastul, így már nem a hasára süt a nap, hanem a hátára.

„Hadd aludjon szegényke!” - gondolta Biga, és nem keltegette tovább. Majd fölébred, ha egyéb dolga nem lesz. Jobb nem bántani, mert olyan természete van a csigának, hogy durcás és kötözködő, ha nem alussza ki magát. Inkább sétált egyet a sáslevelek árnyékában, mert nem árt egy kis séta a csigabiganak se.

Mire Biga visszaérkezett, Csiga is kinyitotta akkorra a szemét. (Könnyű neki, mert a szarva hegyin hordja.) Javában tornázott egy nagy tormalevélen, de bizony nehezen ment neki a nyújtózás. Hiába, minden jóra való csigabiganak edzenie kell magát. Másképp nem tudna olyan hosszú sétákat tenni, mint ehol a Biga is.

- Éppen egy arasztot sétáltam - dicsekedett vele Csiganak.

- Hiszi a pici - hitetlenkedik Csiga, s úgy bukik le a tormalevélről, hogy szinte nyekken. Sebaj, nem töri csontját, mert puha fűre esik. Különben se olyan helyen tartják a csigabigák az orrukat, hogy mindjárt eleredjen a vére.

- Nem nekem való mesterség ez - mondja Csiga -, nem volt nekem kötél táncos semmi nemzetségem. Tudok én ennél jobbat is, fussunk versenyt!

Biga három bukfencet vetett örömében.

- Látod, ez már beszéd. Nemhiába talpában az esze a csigabiganak. No, hát rajta!

- Ohó, pajtikám, csak ne olyan szelesen! Hol lesz a versenypálya?

- Ehol van egy fűzfalevél, fussunk rajta, mint a szél. Aki előbb a hegyihez érkezik, megeheti a versenypályát.

- Itt a kezem, nem disznóláb! - rikkantotta el magát Csiga, s csak akkor jutott eszébe, hogy a csigabigák nem tartanak maguknak kezet, hogy ne kelljen kesztyűre költeni. Ahelyett rázták egymásnak a szarvát, hogy csak úgy recsegett bele a házuk teteje.

- In-dulj! - kiáltotta Biga, s úgy nekilódult, hogy meg se állt, csak egy körömfeketényire. Onnan nem állhatta meg, hogy vissza ne nézzon. Hát Csiga még akkor is ott toporzékolt állító helyében.

- Ez nem igazság! Ezt nem tűröm! Induljunk egyszerre!

Biga bosszúsan visszamászott, s most Csiga vette át a vezetést, hármat billentvén a szarvacskájával.

- Egy, kettő, há-rom!

Most meg Biga késett meg egy hajszálnyival, s csapta össze haragosan a szarvait.

- Tudod mit, testvér? Keressünk versenybíró!

Nem kellett keresni se. A tudós levelibéka megszólalt a fejük fölött, egy leveles vesszőn:

- Nemhiába jártam én annyi iskolát, leszok én bíró. Tanult mesterségem nékem az. Csak éppen fölteszem a pápaszememet.

Bíró uram fölrette a pápaszemét, a csigabigák szépen egymás mellé álltak. Bíró uram összeütötte a két tenyerét: krek-re, krek-re, krek-re, csigabigák gyepre - s a kis csigabigák úgy megindultak, mintha a világból ki akarnának szaladni.

Tán ki is szaladtak volna, ha a versenybíró egyszerre el nem jajdítja magát:

- Jaj!

Hátranéz Csiga, megfordul Biga: volt versenybíró, nincs versenybíró. Úgy lenyelte azt egy éhes gólya pápaszemestül, mintha nem is ő járt volna annyi iskolát.

- Jaj! - rezzent össze a Biga, s olyan gyorsan magára kapta a házat, hogy még csak jó éjszakát se kívánt Csiganak.

- Jaj! - verődtek össze Csiganak a szarvacskái ijedtében, s úgy magára csapta az ajtót, hogy tán ki se nyitja jövő ilyenkorig.

Ha éhes gólya a versenybíró le nem nyelte volna, az én mesém is tovább tartott volna.

PANNIKA CSIGABIGÁJA

Miklós bácsi, az öreg koldus kántálni kezdett a kapu alatt, s anyuka mindjárt szalajtott a Rozit a krajcárkával, ami mindennap kijárt az öreg Miklósnak. Rozi siettében nyitva felejtette a konyhaajtót. Pannikának se kellett egyéb: úgy kiosont a kertbe, mint a szél.

- Jó reggelt, csacska szökökút, jó reggelt, kedves rózsabokor, jó reggelt, aranyszájú fülemüléim! Nem látjátok, hogy Pannika jött hozzátok? Merre vagytok?

Senki se szólt, csak a hideg szél veregette haragosan a fenyőgallyakat.

- Szaladj vissza, Pannika, mert megfagysz!

A szökökút sem szólt: befagyott az éjszaka. A kedves rózsabokor leveletlenül lapult a földhöz deres koronájával. A fülemülefészek üres volt. Senkit se talált Pannika a nyári jó barátjai közül.

De nini, mi feketéllik a sövény alján, a fehér dérszőnyegen? Gömbölyű, mint a golyó, csak hogy nem gurul, ha megrúgja Pannika. De még a kezével is alig bírja felfeszíteni, úgy oda van fagyva a földhöz.

- Jaj, hiszen ez egy csigabiga! Megfagyott idekint szegényke - sajnálkozott Pannika.

Neki is zsibogni kezdett már a fülecskéje, különösen hogy a szél gorombáskodni kezdett.

- Szaladj vissza, Pannika, mert elviszlek ízibe!

De nagyon sajnálta a szegény csigabigát otthagyni. Hátha még életre lehetne kelteni odabent a meleg kályhán?

Olyan sebesen suhant vissza, hogy szél uram sem érte utol. Csúful megjárta: éppen az orra előtt csapta be az ajtót Pannika. Aztán fölágaskodott a nagyapó székére, úgy tette föl a csigát a kályhára.

Ugyan fölled-e?

Biz az meg se mozdult vagy félóráig. Pannika már éppen meg akarta siratni szegény csigácskát, mikor egyszerre csak megmozdult a furcsa golyó. Nosza megörült Pannika, le is kapta mindjárt a kályháról: meg ne süljön, ha már meg nem fagyott. Rátette a díványpárnára szép vigyázatosan, hogy meg ne üsse magát, ha gurulhatnékja lesz.

Egyszer megint mozdult egyet a csigaház, és nagy óvatosan kinyúlik belőle két szarvacska, utána az egész fejecske derekastul. Kényelmesen kinyújtózott a csigácska, és nagyon barátságosan mozgatta a szarvacskáját.

- Szép jó reggelt, Pannika kisasszony! De jó melegen süt a napocska!

- Ó, te kis butácska, hisz az a kályha!

- Az ám, fekete lett a napocska. De jó sima ez a pázsit.

- Ó, de tudatlan vagy te, csigácska, hisz ez a díványpárna!

Csigácska nagyon sebesen mozgatta a szarvát.

- Éhes vagy, csigácskám? Eszel meleg kávé?

- Nem.

- Kell ropogós kifli?

- Nem.

- Egy kis sonkás zsemle tetszenék?

- Nem, nem, nem!

- Hát mit ennél, te kis válogatós?

- Friss tormalevelet! - integetett a csiga.

- Jaj, csigabiga, most nincs tormalevél! Ha volna, se neked adnám, hanem magamnak csinálnék belőle napernyőt. Várj tavaszig.

Csigácskának megmeredt a szarva.

- Azt kérdezed, hogy hát most nem tavasz van? Nem ám, hanem csikorgó fagy, zúzmarás tél. Ha még egy kicsit odakint hagylak, tebelőled se lett volna csigabiga többet. Megfagysz, ha be nem hozlak. Nekem köszönheted az életedet.

Juj, erre hármat is gurult a csigácska, s olyan mérgesen döfködött a szarvával, hogy Pannika egész megijedt tőle.

- Te ostoba kislány, minek ébresztettél fel? Idebent meghalok éhen.

- Odakint meg megfagysz.

- Dehogy fagyok, dehogy. Azért van énnekem ilyen vastag falú házam, hogy meghúzódhassam benne. Úgy elalszom én ebben tavaszig, hogy te se különben a hattyútollas dunna alatt. Majd föléleszt engem a tavasz meleg napsugárral, ha itt lesz az ideje. Vigy vissza, Pannika, a sövény tövébe.

Olyan könnyörgőleg tette össze csigabiga a szarvát, hogy a Pannika jó szíve megesett rajta. Akárhogy ijesztgette az a gonosz szél, mégiscsak kiszaladt vele a kertbe, bedugta a sövény tövébe.

Csigácska még egyszer kidugta a szarva hegyét.

- Pá, pá, Pannika! Majd a tavaszon elmondom, hogy mit álmodtam a télen!

Azzal katt, becsapta a házikója ajtaját. Szép álmokat, csigabigácska!

CSUPASZEM, A VILÁGJÁRÓ

Aki vízparton járt valamikor, mindenki látta már Csupaszem békát, a papucsosmestert. Nyakba vetett zöld kötényéről, munkára termett keze-lábáról könnyű fölismerni ezt a jóra való mesterembert. De legkönnyebben a szeméről, mert ahhoz fogható nagy szem nem kerülközik több a nádasban. Hozzá, még Csupaszem mester nem is az arcán hordozta a szemit, mint más istenteremtése, hanem a feje tetején. Büszke is rá az öreg papucsosmester, hogy ő a feje tetejével lát.

- Ebből is kitetszik, hogy valami előkelő nemzetség ez a miénk - mondja estendén a Csupaszem porontyoknak, mikor jó étvággal elfogyasztották a szűnyográntottát.

- Elég baj az nekünk - kuncog az egyik kis Csupaszem -, hogy mink a fejünk tetején látunk.

- Miért, miért? - kérdi az öreg Csupaszem.

- Mert így nem tehetünk a fejünkre kalapot - nevette el magát a poronty.

De sietett is ám elkotródni az iszapba, hogy hirtelenében kalapot ne mérjen a fejére a gyékény-buzogánnyal az öreg Csupaszem.

Mert semmit se utál jobban az öreg papucsos, mint a kalaposmesterséget. Azt mondja, hogy csak olyan éhenkórász népeknek való, mint a gémek, akik még tollat is tűznek a süvegük mellé. Szabad fővel jár az igazi vízbéli nemes, de papucsban, hogy meg ne szűrja a talpát a sulyomtövis.

Lapulevélből szabja Csupaszem a papucsot, s míg ő ott szorgoskodik a vízparton, Csupaszem anyó a sás közt keveri a délebédhez való rántást. Ki-kiszól a konyhából a papucsosműhelybe:

- Mit varrsz, mit varrsz?

- Papucso-cso-cso-cso-cso-csot, papucso-cso-cso-cso-csot - dúdolgatja vissza a mester.

- Szép mesterség is ez annak, aki nem tud egyebet - zümmögi a feje felett az aranyos szárnyú szitakötő.

- Hát te mit tudsz? - kérdezi Csupaszem.

- Szitát kötogetni, vásárokra járni, repkedni, szállni, világot látni.

- Világot látni? Ugyan mit látsz te többet, mint én, te éhen-dongó?

- Túl a dombon erdőt, rétet, mindenféle tarka népet, csacska, locska patakot, egy tarisznya szűnyogot.

- Minek ez a nagy tudomány egy hitvány szitakötőnek? Tán szolgabíró akarsz lenni Tápén?

- Utcu tolla, motolla: kinek arra mi gondja! Hanem tudod mit, mester? Ha szolgabíró leszek, megveszem a szemedet ablaknak a megyeházára. Úgyse veszed semmi hasznát.

- Kapjon el a béka! - vartyogott haragosan Csupaszem, s csakugyan utánakapott a szitakötőnek.

Hanem az már akkor a másik parton vallatta a virágos kákát, mit álmodott az éjszaka.

- Szerencséd, hogy elhordtad az irhád, mert majd megmutattam volna, hogy hasznát tudom venni a szememnek - dörmögött utána Csupaszem mester.

Hanem azért a szitakötő beszédje mégis szöget ütött a fejébe. Szó, ami szó, mégiscsak illendő volna egyszer körülnézni a világban az ilyen magaformájú előkelő személynek. Akkor lenne még csak nagy tisztessége a nádasban Csupaszem papucsosnak! Még tán a bíbic is övele varratná az ünneplő papucsát!

Se szó, se beszéd tovább, Csupaszem elhajította a kaptafát, fölgyúrte a zöld kötőjét, s akkorát ugrott föl a dombra, hogy szinte puffant.

- Hová, háová? - kiáltotta utána kétségbeesetten Csupaszem anyó.

- Megyek világot látni.

Bokrok, virágok nevetve csóválták meg a fejüket, mikor meghallották, hogy mi járatban van az öreg Csupaszem. Még a napocska is elnevette magát az égen: lett is Csupaszemnek olyan melege, hogy mire felére kapaszkodott a dombnak, már a nyelve is lógott.

- Hová, háová, Csupaszem bácsi? - kérdezte tőle a csigabiga.

- Megyek világot látni - lihegett a szegény Csupaszem -, valamirevaló mesterember nem élhet meg anélkül, hogy körül ne nézzon egy kicsit a világban.

- Ugyan mit lehet rajta nézni?

- Mit-e? Nem a te eszedhez való az, kis öcsém! Túl a dombon erdőt, rétet, mindenféle tarka népet, csacska, locska patakot, egy tarisznya szúnyogot.

- De már azt magam is megnézem - örvendezett a csigabiga -, gyerünk együtt, Csupaszem bácsi!

Csupaszem mestert elfutotta a békaméreg. Még hozzákötné magát ez a sehonnai vándorlegény, akinek hátán háza, kebelén kenyere. Mérgében úgy nekirugaszkodott, hogy három ugrással fent volt a domb tetején.

- No, nézzük, milyen világ van itt - fohászodott Csupaszem, s fölágaskodott a két hátulsó lábára, hogy jobban körülnézhessen.

Nini, a kiskésit neki, hisz itt is csak olyan pocsolja van, mint a másik oldalon! No nézd, itt van még a papucsosműhely is! Lám, lám, hát ott nem az a sásbokor hajladozik, ahol a vacsorára való szúnyogszalonnát pörkölik? Még az a békateknő is ott úszkál a vízen, amelyikben a kis Csupaszemeket szokta fürösztetni az édesanyjuk.

- Hordja el a gólya ezt a világot, csak olyan az, mint a mienk! Hej, de bolonddá tett az a gonosz szitakötő! - sopánkodott az öreg Csupaszem, szép csendesen legurítván magát a lejtőn. Nem érte föl ésszel a jámbor, hogy őbenne volt a hiba. Visszafelé látott, mikor két lábra állt, azért látta a tulajdon maga nádasát. Ilyen veszedelem van abban, ha valaki a feje tetején viseli a szemét.

A parton már ott várta az egész családja. Csak úgy rezgett belé a nádas, ahogy az éhes Csupaszemek világlátott apjukat köszöntötték:

- Vár a vacso-cso-cso-csora, vár a vacso-cso-cso-csora!

Az öreg Csupaszem azonban ügyet se vetett a nyájas köszöntésre. Fejest ugrott a vízbe, s úgy elbújt a nádtorzsába, hogy gólya legyen, aki megtalálja. Attól félt, hogy megkérdezik tőle a porontyai, elmén-e máskor is világot látni.

A NYUGHATATLAN MÉHECSKE

A LÁTHATATLAN PRÍMÁS

Minden valamirevaló gyerek meg tud felelni arra a találós kérdésre, hogy: ha felveszik is sír, ha leteszik is sír: mi az? Azt szokták mondani rá: a lánc biz az. No, én meg azt mondom, hogy azért se a lánc biz az, hanem az én Panka lányom.

Ő az, aki akkor is sír, ha felveszik, akkor is rí, ha leteszik. Mikor reggelenként anyuka felveszi az ágyacskájából, az egész ház összeszalad a visítására.

- Uram teremtem, mi baja lehet ennek a szegény kislánynak?

Nincs annak a szegény kislánynak egyéb baja, csak hogy nem akarja otthagyni a jó meleg ágyat. Még mikor az asztalhoz ül is, akkorákat ásít, hogy attól félek, csészéstül nyeli le a kávé.

Hanem bizony annál éberebb este, mikor a kanárimadár a takarodót csicsergi. Fürge, mint az ürge, ragyog a szeme, mint a csillag, a keze-lába úgy jár, mint a motolla, mikor anyuka bele-dugja az ágyba. Reggeli sírása csak a házat veri föl, de ha este rágyújt, azt a harmadik szomszédban is meghallják.

A kanári ijedten kuporodik meg a kalitkája sarkában: azt hiszi, vércse vijjog. A kendermagos cica keservesen miákol, mert azt gondolja, hogy Panka övele csúfolódik. No, a Pajtás kutyának se kell egyéb, csap olyan üvöltést, hogy még a holdvilág is eltátja rá a száját.

Ami szép, ami jó van a világon, szegény anyu azt mind megígéri a kislányának, de mind nem használ az semmit. Mentül jobban csendesítik, annál jobban nekikeseredik Panka. Utoljára aztán apu elsóhajtja magát:

- Jaj, de csak sajnálom is azokat a szegény egereket!

Panka egyszerre fölül az ágyban, rám mereszti könnyes szemét, s azt kérdezi nagy szepegeve:

- Miért sajnálsz ugyan? Tán őket is lefekteti az a rossz anyukájuk?

- Nem kell azokat lefektetni. Minden jóra való egér magától belebújik a vackába. Hanem azért sajnálom őket, hogy mind halálra itatod már az istenadtákat.

Mikor ennek a sóhajtozásnak sincs foganatja, akkor apu leakasztja a szögről a légycsapót, s megpaskolja az ágy végét.

- Panka, én azt hallottam egyszer egy öreg bagolytól, hogy az álmatlanság ellen nincs jobb, mint ha megkenetik az embert fahájjal.

Erre aztán Panka rúg magán akkorát, hogy csak úgy csikorog bele az ágyacskája, s addig zokog a párnácskájába, míg le nem ragasztja a szemét az álomméz. Az ám, csak hogy a minap hiába nyúltam a légycsapó után, nem volt a szögön.

- Ejnye, kutya meg a mája - mondom haragosan -, hát már a légycsapónak is lába kelt?

Ezt már Panka se állhatta meg szó nélkül:

- Igenis, hogy lába kelt. Láttam is, mikor leugrott a szögről, és kísétált a szobából. Azt mondta, télen nincsen légy, őrá sincs semmi szükség.

Pedig sose lett volna nagyobb, mint most. Nagy elbizakodtában Panka akkorát rikkantott, hogy túltett egy erdőre való sárgarigón.

- Sebaj - biztattam anyukát, aki maga is majd sírva fakadt már -, majd elhagyja, ha elfárad.

De még hamarabb elhagyta. Mert egyszer, ahogy megállt lélegzetet venni, keresztülrezgett a szobán valami finom, vékony hang.

Mintha ezüsthúros citerát pengetne valami tündérke:

- Ki-ri, ki-ri, ki-ri...

- Hallod, Panka, azt kérdezi: ki rí?

No, Panka már nem rítt, az bizonyos, kiugrott az ágyból, s mintha csak elvágták volna a zokogását, kacagva fogta meg a kezemet.

- Jaj, apu, de szép volt! Keressük meg ezt a szépen szóló muzsikát.

A láthatatlan primás megint megszólalt:

- Ki-ri, ki-ri, ki-ri...

Fölágaskodom egy székre, nyúlok a szekrény tetejére, s lekiáltok Pankának:

- Megvan már, hékám! Fogom a fülét! Egy kis fekete tücsök.

Az ám, csak hogy a tücsöknek nincs füle. De van ám lába olyan, hogy beállhatna ugróművészek: mire kinyitottam az összeszorított markomat, nem volt abban egy szál húr se, nem hogy egy egész hegedűs.

Mindegy no, mondom, most már aludjunk, mert elosztják az éjszakát. De alighogy a fülére húzta Panka a paplant, megint csak megszólal a láthatatlan primás:

- Ki-ri, ki-ri, ki-ri...

Erre már Panka is megharagudott, s ahogy megfordítja mérgében a vánkoskáját, hát ott gubbaszkodik alatta a kis primás.

- Ki-ri, ki-ri, ki-ri...

- Megvagy már, kis gonosz! - nevetett Panka. - Megállj, most már azért se sírok. Hanem azért meglakolsz, hogy kicsúfoltál!

Kis markába szorította a tücsköt, ráhajtotta a szöszke fejét, s azon tűnődött, hogy is bosszantsa meg azt a rossz tücsköt.

- Tudod mit, apu! - kiáltotta diadalmasan. - Fogadom, hogy ez se csúfolódik többet!

Azzal elvitte a tücsköt a kályha mögé. Ott van a falban egy lyuk, abba beleeresztette.

- Tudom, hogy ő se szeret a sötét szobában. Legalább majd a hegedűjét sem találja a sötétben.

Dehogynem találja, dehogy! Azóta minden este megkérdi a kis primás, mikor a lámpát eloltjuk:

- Ki-ri, ki-ri, ki-ri?

Azért se rí senki se. Panka úgy alszik, mint az édes tej, de még álmában is mosolyog, hogy így kifogott a láthatatlan primáson.

A MÉHEK TROMBITÁSA

Úgy bizony, van ám a méneknek trombitása is. Az a kötelessége, hogy napkeltekor kiálljon a kaptárajtóba, és ébresztőt dudáljon a többieknek.

Tu-tu-tú, süt a nap melegen!
Kifelé, aki méh, sebesen!
Munkára, dologra, előre!
Erdőbe, ligetbe, mezőre!
Csupa fény a világ, tu-tu-tú,
csupa méz a virág, tu-tu-tú!

Hallottam én ezt a nyáron akárhányszor. Elég volt egyszer-kétszer megharsantani a trombitát, s tódult kifelé zsongva, zsibongva az egész raj. Nem maradt más otthon, csak a betegek, akik elrontották a gyomrukat a sok virágmézzel. A többiek szétoszlottak erdőbe, ligetbe, mezőre, s haza se kerültek, míg össze nem szedtek egy-egy tarisznya virágport.

Bezzeg fújhatja így ősz tájban a keltegetőt a kürtös, nem akarják hallani a kis mézgyárosok. De ő azért csak fújja, fújja a nótáját, hiszen úgyszincs egyéb dolga. Ebben legalább kimelegszik egy kicsit, mert bizony neki is szellős már a gúnyája.

Délfelé, mikor fölmelegszik az idő, egy-két fiatalabb méhecske rászánja magát a kirándulásra. Fiataloké a világ, körülnéznek benne egy kicsit. Hátha akad még valamerre legelnivaló.

Bizony nem akad már. Nagy dongással repülnek ki, fázósan, hallgatagon szállingóznak vissza.

- Csúnya világ van már, bátya - mondják az ajtónálló trombitásnak. - Csúnya világ, nincsen virág. Híre sincs az illatos kakukkfűnek, kiszántották a tisztos fűvet, az édes somkórónak is csak a kóróját zörgeti a szél.

- Hát a pitypang? Aranylik-e még tőle a mező?

- Mióta a dér megcsípte, keserű a méze, mint az üröm.

- No, akkor én is más nótát fűvok - döngicséli a trombitás méhecske -, csak igyekezzetek befelé, gyerekek.

Még egyszer megcsillantja szárnyát a bágyadt napsugárban, megkapaszkodik az ajtófélfában, és rákezd keservesen a takarodót:

Aki méh, befelé!
Szerszámokat vedd elé!
Vackolunk, vakolunk,
télnek ajtót nem hagyunk!

Nagy zenebona támad erre a kasban. Megindul a vizsgálat: rendben van-e télire az ország? Épek-e a hálókamrák, tele vannak-e az éléstárak, a mézes csűrök? Ha valahol repedés van, dologra hamar, kőművesek, pallérok, ácsok, takácsok! Minden lyukat befoldanak, minden zugot kipárnáznak, aztán szép sorjában lepihennek egymás mellé, s csendesen álomba zümmögik magukat.

Hát a trombitás méhecske? Ő utolsónak marad. Még egyszer kiáll a kapuba, de most már befelé fordítja a trombitáját, s úgy dúdolja el rajta a méhek altatóját:

Tra-ra, tra-ra!
Méhek hada!
Jó idebenn jó melegen
szenderegni szép csendesen.
A kürtös is álmos nagyon,
a nótát már el is hagyom.
Ha a tavasz új napja süt,
s mézes virág ring mindenütt:
halljátok majd keltő szavát -
szép álmokat, jó éjszakát!

Azzal ő is lefekszik a többi mellé.

A NYUGHATATLAN MÉHECSKE

Azt a nyughatatlan méhecskét, amelyikről ezt a történetet írom, én már az ősszel is ismertem. Mégpedig nagyon akaratos és kötözködő méhecskének ismertem, ő még akkor is kint gubbaszkodott a dérvette őszirozásokon, mikor minden testvérkéje aludt már odabent a jó meleg kaptárban.

- Én nem vagyok olyan álomszuszék, mint a többi - döngicsélte a hullatag virágbokrokra. - Egyik fülemüleszótól a másik fülemüleszóig úgyis nagyon hosszú az éjszaka.

Bizony az őszirozások is elmentek már mind aludni, mikor a nyughatatlan méhecske még mindig kint bújcskázott a zörgő kórók közt. Utoljára is két öreg méhecskének kellett bekaroltatni a kaptárba. Belegyömöszölték egy viaszágyba, és a fejéhez tettek egy kis mézes fazekat.

- Ebből kortyanthatsz egyet-egyet, ha megszomjazol álmodban - mondták neki, azzal nyugodalmas jó éjszakát kívántak, becsukták a kaptár ajtaját, és eltették magukat holnapra.

Azt hitték szegények, föl se ébrednek tavaszig, de biz a nyughatatlan méhecske nagyon hamar fölébresztette őket. Hányta-vetette magát az ágyban, forgolódott jobbra-balra, utoljára fölkel, és panaszos zümmögéssel csetlett-botlott a sötétben.

- Hát téged mi lelt? - riadtak föl álmukból az öreg méhek.

- Én már kialudtam magam - motoszkált a nyughatatlan méhecske az ajtó körül. - Azt hiszem, régen reggel van már.

Az öreg méhek kikukucskáltak az ajtóhasadékon, és azt mondták, még csak most van éjfél, alig aludtak egy-két órát. Igazuk is volt, mert még csak karácsony felé járt az idő, s az jelenti az éjfelet a méhek éjszakájában.

- Mindegy az, én már nem vagyok álmos - veregette össze a szárnyait a nyughatatlan méhecske, és kereste a kilincset. Az öreg méhek megint csak visszabújtatták az ágyába, és álommézet kentek a szemére.

- Ettől majd mélyebben elalszik, mert ez leragasztja a szemét - takargatták be a virágszirom-paplannal, és maguk is álomnak adták a fejüket.

Egy-két órát aludt is a nyughatatlan méhecske jóízűen. Liliomos kertben járt álmában, és aranyos napsugárban csillogtatta a szárnyait. Piros tulipán kelyhében is vendégeskedett, és úgy kell lenni, hogy ott dörzsölhette le az álommézet a szeméről, mert egyszerre megint fölneszelt az ágyban.

- Fülemüleszót hallottam - osont ki az ágyból, s nagy csendesen odalopakodott az ajtóhoz.

Az ajtót bizony megrongálta egy kicsit a tél. Hó lepte, jeges eső verte, s akkora nyílás támadt rajta, hogy a nyughatatlan méhecske szépen ki bírt csisszanni.

- Én vagyok a legfrissebb - döngicsélte kevélyen, és repült egyenesen az ibolyacsárdába. Az ibolyacsárda azonban még csukva volt, és a nyughatatlan méhecskének elmúlt a dúdolhatnékja. Dideregve nézett körül, és szégyenkezve hallgatta a madárszót. Mert nem a fülemüle szólt, hanem a pipiske ugrált az országúton.

- Kalács, kalács, kalács! - kiabálta örvendezve, ha egy szem elhullott magot talált.

- Zümm-zümm-zümm-zümm, jobb benn, mint künn - szomorkodott el a nyughatatlan méhecske, és üres tarisznyával bandukolt vissza a kasba.

Szundikált is egy kicsikét, de megint nyughatatlan volt az álma. Arra ébredt fel belőle, hogy a napsugár besüt a hasadékon.

- De már ennek a fele se álom - készülődött fel a nyughatatlan méhecske, s megint kiment szerencsét próbálni. Nagy siettében rá is taposott a testvérkéire, de azok még csak meg se rebbentek, olyan mélyen aludtak.

- A legkisebb a legfrissebb - dongott ki a nyíláson, s most már nem szomorodott el, ahogy körülnézett. Enyhe szellő cirókálta a szárnyát, s röpítette egyenesen a cseresznyevirág-csárdába. Ott pedig szívesen fogadták, mert ő volt az első vendég. Ezer csészikéből kínálgzott felé a finom virágméz, s ő bizony sorba kóstolta valamennyit. Kerekedett is olyan kedve, hogy alig bírta vele.

- Majd megmutatom én, ki a legény a csárdában! - szálldosott egyik ágról a másikra.

S bizony meg is mutatta volna, ha a nagy dúskálódás közben egyszerre valami hideg csöpp nem hull a homlokára.

- Nini, ki hajigálódzik itten? - tekintett föl a méhecske, s nagyon elcsodálkozott, mikor látta, hogy mennyi cseresznyevirág-szirom hull az égből.

Az ám, csak hogy azok az égi virágszirmok hidegek voltak, és ráfagytak a gyöngye szárnyára. Télapó visszafordult az ég pereméről, és haragosan rázta a szakállából a sűrű havat. Nem bírta vele a nyughatatlan méhecske, akár hogy rázta is a szárnyát, s utoljára megdermedve hullott le a földre.

A legkisebb a legoktalanabb - ezt döngicsélte utoljára.

Jó szerencse, hogy éppen akkor mentem végig a kerten, és kiszabadítottam a hóból a nyughatatlan méhecskét. Fölszártgattam a szárnyát, beletettem egy pohárba, s most itt élesztgetem a napon. Ha föléled, visszaeresztem a testvérkéihez. De előbb megígértetem vele, hogy soha többet az életben nem nyugtalankodik éjszakának idején.

TAMÁS ÚR KOSZTOSAI

Tamás urat, a régimódi erdélyi nemesembert én csak hallomásból ismerem, mint szögről-végről való messze atyafit. Soha ide a mi alföldi városunkba le nem jött. Még akkor se, mikor a fia idekerült hozzánk gazdatisztnek.

Szép nagy szál ember ez a Tamás úr fia, erős, mint a tölgy, mégis úgy remegett, mint a nyárfa, mikor tíz esztendővel ezelőtt elejbe állt az öregúrnak:

- Apámuram, búcsúzkodni jöttem. A csongrádi róna terem már nekem ezután kenyeret.
- Olyan is lesz az - mondta fanyarul Tamás úr. - Több lesz benne a konkoly, mint a búza.
- Édesapám - mosolygott félénken a fiú -, ott sütik a világ legfehérebb kenyerét.

Az öregúr szemében lobbott vetett a harag, piros lett, mint a vér, sárga, mint a viasz. Nagy természetén mégiscsak erőt vett valahogy, de azért úgy kopogott a szava, mint apró szögön a kalapácsütés.

- Hát föl is út, le is út, fiamuram. Hanem nekem nem vagy többet fiam, ha ezt a fálut itt tudod hagyni. Én bejártam a világot, de párját ennek az erdélyi kis fálunak sehol sem találtam. Se zúgó erdeinek, se virágos rétjeinek, se csörgő patakjának, se derék székely népének. Itt úr lehetsz halálodig. A legnagyobb úr, aki előtt még a medve is két lábra áll.

- Úgy igaz, úgy igaz! - döngicséltek be a vadméhek az ősi ház apró ablakain. S a bekékellő hegyek, a dús üstökű bükkök, a patakparton ágaskodó vadorgonák, a vígan csilingelő vasárnapi harangok mind azt bizonygatták, hogy Tamás úrnak igaza van.

A fiú pedig az árvalányhajás szelíd rónákra gondolt, a vadszegfüves legelőkre, bárányfelleges, nyílt mezejére az égnek, a soktornyú nagy városra, amit a puszták széléig kirengtet a délibáb, s dacosan hátraszegte a fejét.

- Elmegyek, apám.

Kezet csókolt, s ment kifelé kemény léptekkel. A Tamás úr vére volt benne, aki becsapta utána a vasas ajtót úgy, hogy a nagy begyű galambok mind fölrebbentek a tetőről.

Tíz esztendeig aztán nem látta a fiát Tamás úr. Pedig kérő-hívó levelével tele volt már a néhai nagyasszony tulipántos ládája. Hogy legalább az unokáit nézné meg egyszer, ha már őt nem kívánja látni.

- Hát, tán még vasútra is üljek? - kacagott keserűen az öreg nemesúr.

Később az unokák maguk is írtak neki levelet, nagy, verébféjű betűkkel. Hogyha most, aratáskor látná az Alföldet nagyapó, soha vissza nem kívánckozna görbe hegyei közé.

Nagyapónak tele volt könnyel a szeme, de mikor idáig ért, nagyot dobantott a tölgyfa padlón.

- Nem megyek, azért se megyek! Ha belehalok, se megyek!

Nem is ment, se fiáékat nem hívta magához. Nem békül, nem békül - mondogatta sűrűn a hegyeinek. Hanem mogyorót küldött az unokáinak egy zsákkal. Hadd lássák azok az alföldi gyerekek, hogy mit teremnek az erdélyi hegyek, önáluk a dió sincs akkora, mint itt a mogyoró.

Az unokák mézet küldtek cserébe nagyapónak, illatos akácmézet. Színit-javát kilenc kaptár méhecske termésének.

„Keserű a mézetek - írta vissza szálkás, kemény betűkkel Tamás úr a fiának. - Színe sincs, illata se igazi. Nem csuda, hiszen legelője sincs azokon a kutyatejes mezőkön a méhnek. Hanem gondoltam én valamit. Küldd el a méheidet ide, Erdélyországba. Áldott hegyi réteken kosztoltatom őket. Majd megmutatom én nektek, mi az igazi méz!”

Tamás úr levelén sokat mulattak az Alföldön, de azért mégis szót fogadtak neki. Almaszállító szegedi hajóra fölrakták a kaptárokat, s Tiszán, Maroson fölhajókázva, megérkeztek az alföldi méhek a görbe hegyek kis falujába.

Tamás úr minden bűját-bánatát felejtette ettől fogva. Méhest rekesztett a kertje végiben, s éjtnapot abban töltött egész nyáron. Mintha név szerint ismert volna minden méhecskét, úgy elduruzsolgatott velük. Egyiket az ezerjófűhöz küldte, másikat a marmancsvirághoz; elmondta nekik, hol a kökény-csárda, a kankalin-kocsmá.

- Jó, jó, öregúr - zümmögték neki a méhek -, megtanultuk mi már itt a járást, nem kell minket féltetni.

Össze is hordtak a kis gyárosok annyi aranyszínű mézet, hogy Tamás úr nem győzte mérni. Csak az a kár, hogy a magas hegyek közt hamarabb becsukja az őszi virágcsárdákat, mint az alföldi homokon. Szent Mihály-nap táján már föl is hagytak a méhikék a munkával, kezdték a téli vackolódást.

- No, most már elválunk egymástól - nézte szomorúan kis kosztosait Tamás úr. - Ti hazamentek telelni, én pedig magam maradok ezen a nagy, üres portán, mint valami vén medve.

Utolsó őszi útjukra készültek a falubeli tutajosok, azokra bízta Tamás úr a kasokat, és - szégyen, nem szégyen - marosszéki piros keszkenőjét lengette utánuk, ahogy úsztak lefelé a nagy fenyőszálakon.

- Zümmögiétek el az unokáimnak, hogy szeretném őket látni! Siessetek hírt hozni róluk a tavaszon!

Bement aztán a házba, de sehogy se találta helyét az ódon, sötétes szobákban. Kiballagott az üres méhesbe, végighevert a hárságyon, s nézett türelmetlenül az erdők felé, ahonnan kis kosztosait szokta várni.

- Hol járnak azok már! - sóhajtotta el egyszer magát.

Hol-e? Hát ehol zümmög elő az egyik az erdőből, ni! Feje, válla, lába, mindene tele a kenyérbélvirág aranyos porával. Megkésett valahol szegényke, jaj, mi lesz most már vele? Veri magát ész nélkül kőhöz, falhoz, zümmög kétségbeesetten: hova bújjon szegény feje?

Ej, de jó, hogy ott áll a hárság végiben a Tamás úr dohánytartó cserépmédvéje!

- Hamar, hamar, méhecske - biztatja Tamás úr az utolsó kosztost, ahogy az edény szája körül döngicsél, s ahogy beleröppen, egyszerre rászorítja a sapkáját.

- Így ni, méhecske, jó helyen vagy már, de most már mi legyen veled?

Istenem, hát mi lenne? Emberséges ember Tamás úr, s azt is tudja, hogy nem jó elmaradni azoktól, akiket szeretünk. Pucoltatja a rámás csizmát, poroltatja a rókamálás mentét, befogatja a szürkét, s kanyargó hegyi utakon már viteti is magát a vasúti állomásra. Igenis, a magányos méhecskét okvetlen haza kell vinni a többihez, a csongrádi pusztára.

A MESEPILLANGÓK

Bizony régen volt az, mikor a Mili cica a konyhaküszöbön oldalba döfködté a buksi fejével a Cili cicát.

- Ugyan micsoda öröm érhetne ma a mi kis gazdasszonyunkat? Serpett-pergett egész nap, mint a csiga. Kacagott, mint a galamb. S akkorát csókolt az apukáján, hogy csak úgy csattant.

Cili cica erre megsodorta a tejfölös bajuszát, s azt felelte nagy bölcsen:

- Bizonyosan ma fogott először egeret életében. Tudod, nincs annál nagyobb öröm a világon.

No, tisztelet-becsület a Cili cicának, de ez egyszer nem találd az igazat. Pipucit még az egér-fogásnál is nagyobb öröm érte. Olyan mesét talált az olvasókönyvben, ami alá az ő apukájának a neve volt nyomtatva.

- Nini, apu, látod-e, mi van itt? - szaladt oda az apukájához nagy lelkesedéssel.

- Ugyan micsoda? - tekintett oda apuka, s aztán legyintett a kezével. - No, gyere, mutatok én neked olyant többet is.

Odavezette Pipucit a könyvesszekrényhez. Szép aranyruhás könyvek álltak ott glédában, mint a katonák. De annyi ám, hogy Pipuci csodálkozva csapta össze a liliomkacsóit.

- Tenger ez, nem patak, erdő ez, nem berek, apukám!

- Sok fát ültettem én ebbe az erdőbe, lelkecském - cirógatta végig apuka az aranyos könyveket, és egyet közülük odatett a Pipuci ölébe. - Próbáld meg csak, virágom, hányszor találod meg ebben az apuka nevét.

No, azt Pipuci a tíz ujján se tudta kiszámítani, de még a Mili cicáén se, de még a Cili cicáén se. Kerekre nyílt szemmel állt oda az apukája elé.

- Aztán mondd csak, apu, hol veszed te ezt a tenger mesét?

- Hol-e? - mosolyodott el apu csendesen. - Hát ahol árulják őket, kislányom.

Igazában maga se tudta apuka, hogy mit feleljen. Neki bizony sose jutott eszébe ilyen kérdés. A föld se kérde az sohase, hogy ki szórta tele virággal, se az ég, hogy ki hintette tele csillaggal.

Pipuci azonban nem érte be ennyivel. Hitetlenkedve csóválta meg a fejét, hogy csak úgy lobogott bele az aranyhaja.

- Nem lehet az, apu. Nem hallottam én azt még soha a Mitetszik bácsi boltjában, hogy ott mesét is árulnának.

- Hiszen csak tréfáztam, kicsikém - nevetett apu. - A fecskék csicsergik nekem azt a sok mesét, mikor kiülök a tornácra.

- No, már megint tréfázol, apu - húzta össze Pipuci a sugár szemöldökét. - Énnekem még sose mondtak mesét a fecskék.

- Kiolvasom őket a felhőkből, mikor piros napáldozatkor olyan szép lassan úszkálnak az égen.

- Olyan nincs! - toppantott Pipuci haragosan. - A felhőkből még nagyapó is csak azt tudja kiolvasni, hogy eső lesz-e, szél lesz-e, jó idő lesz-e.

- Jaj, ne haragudj, aranyszálam, inkább megmondom az igazat - tette össze apuka ijedten a kezét. - Aranyhajú tündérek osonnak be hozzám éjszakánként a holdsugáron, telehintik a szobámat gyémántpillangókkal, s mire megfogok közülük egyet, akkor mese lesz belőle. Vidám mese a piros szárnyúból, szomorú a fekete szárnyúból.

- Úgy már igen - bólintott Pipuci. - Akkor nem is nehéz mesterség a tied. Csak abban ügyeskedj, apum, hogy mindig piros szárnyú mesepillangót fogj.

Apukának akkoriban csakugyan nagy szerencséje járt a lepkefogásban. Olyan bőven termett a mosolygós mese, hogy Pipuci nem győzte olvasni. Kacagott is sokat az egész ház, még a kitömött hollómadár is görbére kacagta a csőrét a könyvesszekrény tetején, csak nagyapó csóváltatta a fejét kedvetlenül. - Nono - mondotta -, volt már nekem olyan almafám, amelyik összetört a nagy termés alatt.

Apuka ilyenkor mindig csak mosolygott, de a mosolygása egyre ritkább lett s egyre kedvetlenebb. Az arca megsápadt, a homloka fellegetes lett, a nézése borongós. Ritkult, egyre ritkult, utoljára elfogyott a mese is. Ült, ült apuka az íróasztalnál tenyerébe hajtott fejjel, s összegyűrve hajigálta az asztal alá a sok szép fehér papirost.

- Anyukám - szaladt ki Pipuci a konyhába -, mért csinál mostanában apuka mindig olyan sok szemetet az íróasztal körül?

- Csitt, lelkem - törülgette anyuka a szemét -, apuka beteg. Fáradt szegény, pihenni kell neki.

Hitte is ezt meg nem is Pipuci. Ugyan miben fáradt volna el az apu? Hiszen egész életében egyebet se csinált, csak írt meg olvasott. Abban pedig ugyan el nem lehet fáradni. Lám, Pipuci egyszer már három verset is elolvasott egyfolytában, mégse betegedett bele.

Csak akkor szontyolodott el egy kicsit, mikor a doktor bácsi is beállított a házhoz. Ijedten kucorodott le a sarokba, s onnan hallgatta nagy szívdobogva a tanácskozást.

Nem sokat értett ő abból. Csak akkor szorult össze a kis szíve, mikor azt mondta apuka halk-szomorúan:

- Nem tudok már írni se. Surrognak, csapongnak körülöttem a tarka mesepillangók, de mire a kezem kinyújtom értük, csak a semmit markolom meg.

Pipucinak hirtelen öröm villant meg a szemében. Mikor a doktor bácsi elment, olyan kedve kerekedett, hogy majd fölfordította a házat. Csitították, csendesítették, nem ért az semmit. Még az se használt, hogy anyu azt mondta neki:

- A doktor bácsi csendet és nyugalmat parancsolt. Evvel a nagy zenebonával még betegébbé teszed aput.

- Ne félj te attól, anyukám - hunyorított Pipuci. - Hamarabb meggyógyítom, mint a doktor bácsi.

Hanem este aztán nagyon igyekezett az ágyacskájába Pipuci. S annak a függőnye mögül leste szívdobogva, mikor apu feküdni készült, s haragosan dobott le valamit a vánkosa alól.

- Hát ez a holmi hogy kerül ide? - kérdezte bosszúsan.

Anyu ijedten futott oda, s fölkapta a földről a holmit.

- Nini - mondta csodálkozva -, egy pillefogó háló!

De akkorra Pipuci is ott térdelt már az apukája előtt, s csókolta lesóványodott kezét.

- Apukám, ne haragudj rám, én tettem oda, hogy könnyebben elfoghasd a pillangókat.

- Micsoda pillangókat?

- Hát a mesepillangókat. Tudod, amiket az aranyhajú tündérek hoznak éjszakánként a holdsugáron. Ne félj, kihallgattam, amit a doktor bácsinak panaszoltál.

A beteg mesemondó az ölébe kapta Pipucit, és sírt is, nevetett is, ahogy a szívére szorította:

- Hiszen te vagy az én aranyhajú mesetündérem, édes kicsi lányom!

S még azon az éjszakán megírta az új mesét a mesepillangókról.

A PÉCELI SZÚNYOGOK

Hej, bizony régen volt, mikor az öregapám kissubáját odaadtam a rongyszedőnek egy szépen szóló körtemuzsikáért. De az meg még régebben volt, mikor az a kissuba bárány képében ropogtatta a friss fűvet a legelőn. Hanem azért legrégebben mégiscsak az volt, amikor a cinkotai bírónak egész istenadta nap egyéb dolga se volt, mint a legyeket hajkurászni egy istentelen nagy légycsapóval.

- Csitt-csatt - mondta a légycsapó -, csitt-csatt! - mondta a bíró, s odacsoszogott nagytelkes bocskorában a pitvarajtó szemöldökfájához, ahol éppen egy kövér dongó pödörgette a bajuszát nagy magabiztában.

- Te leszel a századik - örvendezett a bíró, s fölemelte szép lassan a légycsapót, mikor eljajdította magát a századik légy:

- Jaj, te cinkotai bíró, kegyelmezz az életemnek!

Úgy hallottam, mint most hallom, ahogy haragosan rámordult a keményszívű bíró:

- Mért volnék én bíró, ha még az ilyen ingyenélő népségnek is megkegyelmeznék?

- Sose látsz többet, bíró, ha még az egyszer eleresztesz - rimázkodott a dongó -, úgy elmegyek, hogy híremet se halljátok.

- Ugyan hova tudnál menni, te tolakodó szerzet?

- Elmegyek Pécelre szúnyognak.

- Ejha - ejtette le ámultában a bíró az állát -, hát olyan jó sorsuk van Pécelen a szúnyogoknak?

- Mint hálnak a vízben - zümmögte a dongó, s úgy kihessent az ajtón, hogy tán meg se állt volna Pécelig, ha az eresz alatt a fecske be nem kapta volna.

Mindegy az, azért a cinkotai bíró mégiscsak előkurjantotta a feleségét, s a markába nyomta neki a légycsapót.

- Vedd át egy kicsinység a hivatalomat, te asszony, míg én átszaladok Pécelre. Már csak megtudom, hogy élnek azok a híres péceli szúnyogok.

Úgy láttam, mint most látom, ahogy lehúzta a bocskorát, föl húzta a sapkáját, tenyerébe szedte a lábát, s lélegzetet se vett a péceli határig. Ott éppen egy szántóvető ember tanította füttyülni a pacsirtafiókákat, annak fordult neki a cinkotai bíró:

- Hej, te péceli ember, nem mondanád meg nekem, mért van olyan jó soruk a péceli szúnyogoknak?

- Mi az a szúnyog, atyámfia? - csudálkozott a péceli ember. - Soha hírét se hallottam, azt se tudom, eszik-e vagy isszák.

- No, majd keresek okosabb embert! - kiáltotta vissza futtában a cinkotai bíró, s meg se állt a falu közepéig, ott is fölugrott a kút kávájára, a szája elé tette a két tenyerét, s akkorát rikkantott, hogy összeszaladt rá az egész falu.

- Hej, emberek, mondjátok meg nekem: miről híresek a péceli szúnyogok?

Egymást támogatták a péceliek, olyan jól nevettek ezen a kérdésen. Bezzeg elfutotta a pulykaméreg a cinkotai bírót.

- Száz aranyat adtam volna egy péceli szúnyogért! - kiáltotta kétségbeesetten, s dühében beledobta sapkáját a kútba. Loccs - odalett a világlátott cinkotai bíró sapkája, s fölzavart a víz színéről egy sereg szúnyogot, akik nagy muzsikálva szálltak föl a kútból.

- Zine-zene, zine-zene, száz arany a szúnyog-zene!

- Szúnyog, szúnyog! - lelkesedtek a péceliek, s boldog volt, aki egyet megkaparinthatott a drága muzsikásokból. Hazavitték őket, kalickába zárták, gondjukat viselték, mint ahogy megérdemli az efféle százaranyas portéka.

Azóta van Pécelen annyi szúnyog, mint a rojt. Amelyikteknek száz aranya van, vehet belőlük. Aki jól tud alkudni, az kilencvenkilenc aranyért is kaphat.

A FÜZFAHEGYI EZERMESTER

Az ablakunk alatt van egy öreg fűzfá. Éppen a hegyébe látok az emeletről. Mindig találok rajta valami néznivalót.

Ahogy a minap kikönyökölközök az ablakon, mit látok az egyik fűzfalevélen? Egy icipici hernyót. Nagy begyesen sétál a levélen előre-hátra, föl-fölemeli a fejét, és körülnéz. Ha beszélni tudna, bizonyosan ezt mondaná: „Én is úr vagyok a magam fűzfalevelén!”

Kinyújtom a kezem, barátságot akarok kötni a kis háziúrral. Csakhogy akkorra már kötelemester lett belőle. Hajszálnál vékonyabb, pókformájú kötelet eresztett, s úgy hánnya rajta a bukfencet, mint valami cigánygyerek.

Másnap, ahogy kinézek, megint ott van a hernyó a levélen. De most már nem ugribugri kötél táncos, hanem tudós mérnök. Méri, méri a levelet hosszában-széltében - ugyan mire mérícskéli?

Egyszer csak látom ám, hogy lyukas a fűzfalevél. Kirágta a fűzfahegyi mérnök. No, gondoltam magamban, ilyen bolond mérnököt se láttam még, aki elegye maga alól az országutat. Hiszen most már mind lepotyog róla. Nem kell megijedni, nem tört neki csontja, puhára esett, másik levélre, azt is fölette, megint új tanyát keresett, s pár hét alatt lekopasztotta az egész ágat.

Akkor jöttem rá, hogy nem is mérnök ez, hanem fakopasztó.

Azonközben meg is emberkedett akkorára, mint a kisujjam. Vitéz harcos lett belőle. Zöld bársonyruhája, fehér selyem csíkos; sarkantyús csizmája nem is egy, hanem négy pár. Örültem, hogy a kardját ki nem rántotta.

Dehogy rántotta ki, dehogy. Meghúzódott egy nagy levélen, a fejére húzta a két szélét, s elő nem bújt onnan, akárhogy csalogatta a napsugár. Mintha csöndes remete lett volna a szilaj vitézből!

Azért se az lett belőle, hanem takács. Szőtt magának olyan paplant, hogy a lába vége se látszott ki belőle.

Telik-múlik az idő, egyszer megint kinézek az ablakon: nincs már ott se paplan, se takács. Hanem vékony selyemszálon ott lóg egy barna kis koporsó, benne van maga az asztalosmester is, bebábozott az én hernyóm.

De már csak mégse hagyom itt a szelek játékának - gondoltam magamban, s azzal leszakítottam fonaláról a bábót. El is temettem itt az íróasztalomon egy üvegharang alá. Itt nyugodhatik békességben a jámbor, míg csak jólesik neki.

Nyugodott is vagy három hétig, hanem egyszer azt veszem észre, hogy megmozdul a hernyó-koporsó. Mi lesz itt, uram teremtőm!

Az lett biz abból, hogy egyszerre szétnyílt a koporsó, s kivergődött belőle egy nagy tarka pille. Nyújtózkodott, rezgette szárnyait, s mikor fölemeltem az üvegharangot, úgy kivágódott alóla, hogy majd kiütötte a szemem.

- Nini, hisz ez a pávaszempillangó! - kiáltottam utána, ahogy megláttam a szárnya kerek foltjait. - Gyere csak vissza, hadd beszéljek a fejeddel!

Beszélhettem én annak, kint kószolgatta már az akkor valahol a virágok mézét. De legalább arra megtanított a fűzfahegyi ezermester, hogy miből lesz a pille.

MINDENFÉLE MESTEREK

Bolondos álmom volt tegnap délután a kertben, ahogy a kis cseresznyefák alatt szunyókáltam a padon. Azt álmodtam, hogy rubincseresznye termett a kis cseresznyefán, aranyalma az almafán, húszkoronás bankókat levelezett a szőlővenyige.

- Ejnye - mondom -, mit csináljak én ezzel a töméntelen kincscsel? Zsákba rakom, vállamra veszem, keresek egy kacsalábon forgó várat, azt megveszem Pankának meg Vilmának, legalább akkor ott tarthatják a bababálat, nem az íróasztalomon.

Már ki is nyújtottam a kezem egy suhogós-ropogós levélbankóért, mikor egyszerre csak a homlokomhoz ütődik valami. Kinyitom a szemem: hát egy nagyobbacska bogár esik le rólam. Aranyoszöld ruhája csillogott-villogott a napfényben, s olyan peckesen szedegette a lábát a homokban, hogy én mindjárt azt gondoltam magamban: „No, ez bizonyosan a bogár-generális.”

Már éppen be akartam neki mutatkozni, mikor egyszer csak hosszúkás fekete bogárkát látok az út szélén. De úgy hányna ám a bukfcet, hogy nincs az a pojáca, aki jobban értene hozzá. Addig-addig ügyeskedett, hogy egyszer csak a feje búbjára pottyant a peckes generálisnak. Kotródott is ám le róla nagy engedelemkéréssel:

- Ne tessék megijedni, nem ütöttem meg magam. Bocsánatot is kérek, hogy a fejére ugrottam uraságnak. Nem rosszakaratból tettem, hanem nekem már az a természetem. Pattanóbogárnak hív Tolna-Baranya.

A bogár-generális megtapogatta a feje búbját, s egy kicsit kelletlenül válaszolt:

- Igazán nagyon örülök a szerencsének. Én az aranyos virágbogár vagyok. Ismernek engem Iregtől Ürögi. Én vagyok az, aki még virágjában meg szoktam enni a gyümölcsöt, hogy a gazdám ne legyen vele vesződsége.

- Hiszen akkor mi szögről-végről atyafiak is vagyunk - vetett örömeiben díszbukfcet a pattanóbogár. - Uraságod megeszi a virágot, én meg megeszem a gyökeret. Azon élek egész familiástul. Mindjárt át is hívom a testvéreimet a búzaföldről. Vagyunk vagy háromszázan. Tudom, megörül a gazda a nagy tisztességnek.

Már éppen mondani akartam, mennyire örülök, amikor új vendéget láttam a fűben. Lencseszemnél nem nagyobb, ragyogó kék bogárkát. Feje lehorgasztva, lába összehúzza, egész testeskéje megmerevedve.

- Ohó, hiszen ez a trafikos szomszéd! - pattogtatta vígan a nyakát a pattanóbogár. - Ez ám csak a derék legény! Nincs az a dohánygyár, ahol olyan szépen sodornák a szivart, mint ahogy ő összesodorja a falevelet. Aztán olyan fűfűgös szerzet ökegyelme, hogy egyszerre holtnak tette magát, ha veszedelmet orront. Hallja, szomszéd, ne bolondozzék kend, itt nincs veszedelem!

A trafikos szomszéd kihúzta magát, s csak most látszott meg rajta, milyen szép legény. Az orra hosszabb volt, mint az egész teste, s nem is a kezével fogott kezét, hanem az ormányával.

- Híréből rég ismerem - hízelgett a virágbogár -, de még munka közben nem volt szerencsém látni.

A levélsodró bogár egyszeribe megmutatta, mit tud. Egykettőre fönt termett egy meggy-fácskán, hegyes orrát belefúrta egy szép nagy levélbe, s olyan szivart sodort belőle, mint a parancsolat. Ő aztán visszapottyant a barátaihoz, hanem a levél nem sodródott vissza. Úgy maradt összegöngyölve, nap így nem éri, levegő nem élteti, pár nap múlva leszárad az ágról.

- Hát ez így megy, szomszéd - büszkélkedett a trafikos -, s úgy látom, itt érdemes egy gyárat berendezni.

„Ármányos kis ormányosa - gondoltam magamban -, ez a leggonoszabb valamennyi közt.”

Pedig az még csak ezután jött. A lugasszőlő kihajló vesszejéből nagy fejű, piszkos-fekete bogár zuhant a három közé negyediknek. Egy a széle-hossza, vastagsága. Formátlan jószág, két csattogó ollóval.

- Nini, hisz ez meg Csajkó sógor, a szőlőszabó - örvendezett a pattanóbogár. - Neki az a mestersége, hogy töben lenyesegeti a szőlőhajtásokat. Mondhatom, ügyes mester. Ahová ő beteszi a lábát, ott nem isznak mustot abban az esztendőben.

De már ennek fele se tréfa - gondoltam magamban, s kinyitottam szép csendesen a kertajtót.

- Pipikém, pipikém! - szólítottam be a kendermagos kis jércét, s megmutattam neki a mindenféle mestereket.

- Kotty-kotty! - mondta röviden a jércike, s úgy bekapta a trafikost, mintha ott se lett volna. Utána küldte a pattanóbogarat is meg a virágbogarat is. Csajkó szabót hagyta utoljára, mert az volt a legnagyobb falat.

A MI PÓKUNK

Minap, ahogy ballagok hazafelé, nagy jajveszékeléssel szalad elejbem a lépcsőn Panka lányom. Libeg-lobog az aranyhaja, tele van könnyel a búzavirágszeme, panasszal a pici szája:

- Jaj, apuka, nagy szégyen érte a házunkat!

- Micsoda, szentem? - tudakoltam tőle ijedten. - Tán elfelejtett delet kukorékolni a kakasunk?

- Jaj, nagyobb ez még annál is!

- Tán lehágta a sarkát a bádoghuszár a porcelán királykisasszonynak?

- Jaj, édes apukám, ne is találgasd, mert azt ki nem találod! Azt mondta ránk a házmester Böske, hogy nekünk még pókunk sincs!

- Ejnye, söprű meg a kefe! - mordulok el haragosan. - Ez már csakugyan nagy csúfság. Hamar, hamar, édesanyja, teremts ide nekünk egy pókot! Nem bánjuk mink, ha csupaakkorácska lesz is, mint egy kétfelé tört mákszem, csak pók legyen!

Olyan áldott lélek ez az anya, hogy a mi kedvünkért tán még a csillagokat is idehordaná az asztalra játéknak, de pókot nem tudott keríteni sehol sem. Pedig majd sírva fakadt szegény a nagy igyekezetben.

- Édes lelkeim, hol vegyek én nektek pókot? Ha csak a padláson nem alszik valami zugolyban.

Nem aludt az se padláson, se pincében. Kifordítottuk a papírkosarat; fölkutattuk a tulipántos ládát: nem volt ott egy fia pók se. Hanem találtam a láda nagy fiókjának a kis fiókjában egy icipici skatulyát. Arany a teteje, bársony a bélése: de már ezt az isten is pókistállónak szánta.

- Nézd-e - tartom oda a Panka kisírt szeme elé -, ebben tartjuk a pókunkat, ha lesz.

- Nem ér az semmit - eredt el a könnye megint a drágámnak -, nem lesz már nekünk pókunk ebben az életben!

De már erre magamon is erőt vett a keserűség, s alighanem megkérem a jó Istent, hogy változtasson pókká, ha Panka bizakodva föl nem kapaszkodik hozzám.

- Apuka, van pénzed?

- Annyi, mint szőr a békán.

Pankának szinte szikrát szórt örömeiben a csillagszeme.

- Hisz akkor nincs baj! Kimégy a piacra, és megveszed a pókot.

- Hm - mondom -, nem vagyok ám bizonyos benne, hogy árulnak-e pókot a piacon. Azt se tudom, mázsával mérik-e vagy vékéval.

- Mindegy az, apuka, csak te pók nélkül haza ne gyere.

Isten neki, gondoltam magamban, amit Panka kíván, meg kell azt fogadni. Éppen csak annyi kikötésem volt, hogy mire hazahozom a pókot, le legyen írva a lecke.

- Úgy vedd, mintha már le is volna - fogadkozott Panka, s lekapta a szögről a táskáját. Hát ahogy ki akarja nyitni - uramfia, ereszkedik ám le róla nagy sebesen egy icipici pókocska. Hát biz az egészen beszötte a táskát a húsvéti vakáció alatt.

- Mi az, drágám? - ugrok oda sebesen.

- Semmi, apuka, csak egy legyecske - vörösödött el Panka a feje búbjáig. - Hanem tudod mit, apukám? Ne menj a piacra, mert már nem kívánok pókot látni. Azt hiszem: rá se tudnék nézni arra a csúnya takácsmesterre.

Így maradt minálunk lakó nélkül a pókistálló. Arany a teteje, bársony a bélése: amelyiktek belefér, jöjjön el hozzánk póknak!

A GAVALLÉR ZSIRÁF

A KÉMÉNYSEPRÓ ZSIRÁFOK

Gyerekek, hallottátok-e már híret a marabu-várnak? Rá ne mondjátok, hogy hallottátok, mert én akkor mindjárt azt kívánom, hogy mutassátok hát meg azt a híres várat a térképen. Ott pedig nem mutatjátok meg, ha holnap ilyenkorig keresitek is.

Marabu-vár nem a térképen van, hanem az állatkertben. Ott az is meglátja, aki nem keresi. Én se kerestem, mégis messziről megláttam a hegyes tetejű marabu-palotákat.

- Ugyan kik laknak ezekben a furcsa emeletes házakban? - kérdeztem az őrt.

- Azokban a marabumadarak laknak, kérem - okosított föl az ember.

- Marabumadarak? - mondtam csodálkozva. - No, azok nagy urak lehetnek, hogy így kedvüket keresik. Szeretnék velük megismerkedni.

- Lehet - azt mondta az őrt, s megzörgetett egy rácsos ablakot a marabu-palotán. Hát ki is dugta rajta a fejét - egy fülesbagoly.

- Nini - mondom -, ez a madár tán hétköznapi fülesbagoly, vasárnap marabu?

- Fülesbagoly az mindig - nevetett az őrt -, ő a cselédje a marabunak.

Úgy kellett lenni, mert a fülesbagoly hirtelen visszakapta a fejét, s rikoltott odabent esze nélkül. Bizonyosan azt jelenthette, hogy vendég áll a házhoz, tessék fölhúzni a csizmát.

Fölhúzta-e Marabu úr a csizmát, vagy sem, meg nem mondhatom, mert csak a hosszú orrát tolta ki az ablakon.

- Kecseges jó reggelt - köszöntem fel neki, de nem szólt rá semmit.

- Szerecsen madár az, nem ért magyarul - mondta az őrt.

- No, én meg szerecsenül nem értek - szomorodtam el. - Hanem azért ha ilyen szép házat kapnék, én is beállnék marabunak.

- Azt megteheti az úr - nevetett az őrt -, csak tessék kívánni, míg olyan hosszúra megnő az orra, mint a marabué.

De úgy elszaladtam én onnan, hogy vissza se fordultam többet, s azóta se láttam marabu-várat. Csak a verebek hozták hírül az újságot, hogy nagy a baj marabuéknál.

A baj az volt, hogy Télapó a marabu-palotába is bekocogtatott a múltkoriban, s nagyon ráijesztett a forró naphoz szokott afrikai madarakra. Bezzeg egykettőre megtanította magyarul a kis marabu-fiókat.

- Nagy a bánat, nagy a bú, fázik a kis marabu! - Egész éjszaka ezt jajgatták az ártatlankák.

Ők még híret se hallották a télnek, de az öreg Marabu apó sokat tapasztalt már jártában-keltében, s tudta, hogy mivel lehet a telet megszelídíteni.

- Fűts be! - parancsolta a bagolynak.

Bagoly inas szót fogadott, de nagy baj is lett belőle. Egyszerre teleszaladt füsttel valamennyi marabu-ház, az orruk hegyéig se láttak tőle a madarak.

- Marabu úr, azt gondolom, a kéményben sok a korom - köhécsezt Bagoly inas.

- Hát ki kell söpretni - tuszkolt mérgesen Marabu apó.

- Könnyű azt mondani, de hol talállok én emeletes kéményseprőt - gondolkozott el a bagoly. Futott szegény fűhöz-fához, de mindenütt azt mondták neki, hogy ehhez a mesterséghez nem értenek. A róka ugyan lobogtatta a farkát, hogy azzal lehetne kéményt söpörni, de csak akkor, ha füstölt kolbász lógna benne.

- Sajnálom, vendéglőből hozatjuk a kosztot - mondta elkeseredve a bagoly, s nem győzte a fülével a szemét törölgetni.

Marabuéknál nagy szomorúság volt azon az estén. El is határozták, hogy másnap itt hagyják a marabu-várat, és visszaköltöznek arra a jó forró szerezsen homokra, a pálmás Nílus partján. Mindjárt át is szalajtották Bagoly inast zsiráf szomszédékhoz, hogy kérje el a vasúti menetrendjüket. Nekik még bizonyosan meglesz, mert nemrég költöztek ide Afrikából.

Zsiráf apó éppen aludni készült, mikor betoppant a bagoly, és elhuhogta a bajukat.

- Menetrendet nem adhatok, hanem adok egy jó tanácsot - hunyorított Zsiráf apó. - Kidobolták Szentesen: aki fázik, reszkessen.

- Süsd meg a tanácsodat! - süvöltötte haragosan a bagoly, Zsiráf apó mosolyogva súgott valamit a négy legény fiának.

Mit súgott nekik, mit se, azt én meg nem tudom mondani, de az bizonyos, hogy mikor másnap hajnalban az öreg marabu kinézett az ablakon, táncolni kezdett kopasz fején a hálósapka, olyan csodát látott.

- Hej, gyerekek! - csengette föl a háza népét. - Nézzetek csak ki az ablakon, mi történt az éjjel! Zsiráfjuk nőtt a kéményeknek!

Úgy volt biz az, négy zsiráffej meredezett ki a négy kéményen. Olyan bohókás látvány volt ez, hogy a kelő napnak is egyszerre nevetőre gömbölyödött az ábrázata.

Úgy bizony, mert ahogy Bagoly inas elsuhogott, azt súgta Zsiráf apó a fiainak:

- Gyerünk csak, gyerekek, söpörjük ki a marabu szomszédék kéményeit, hogy meg ne vegye az istenadtákat a hideg. Nem sokból áll az nekünk, létra se kell hozzá.

Biz ahhoz nem kellett semmi se, még székre se kellett nekik állni, csak úgy álló helyükből kidugták a fejüket a kéményen. Igaz, az ábrázatuk kormos lett egy kicsit, de a kémények szelelnek azóta, mint a parancsolat, s marabuéknak eszükbe sincs a kivándorlás. Egész nap ott sütkéreznek a kemence körül, s úgy járják a csárdást, ahogy a bagoly füttyöl nekik. Közbe-közbe pedig elhallgattatják a bagoly muzsikást, s felköszöntik az udvari kéményseprőjüket:

- Ácsi! Éljen Zsiráf bácsi!

Ilyen jószívű teremtések a zsiráfok. Amelyiktek föléri a fejük tetejét, vakargassa meg a homlokukat, megérdemlik.

A GAVALLÉR ZSIRÁF

Bálba készült a zsiráf,
haja, hajdinárom,
legeslegszebb ő akart
lenni mindenáron.
Daliás a termete,
csak a lába görbe,
kedvetelten vigyorog
bele a tükörbe:
„Peregjen a sarkantyú,
guruljon a tallér,
nincs hetedhét faluban
több ilyen gavallér!”

Az állatkert lakóit
sorba megigézi,
fóka, medve, elefánt
csodálkozva nézi.
Világlátott papagáj
szundít a fa ormán,
az rikoltoz le csupán
csúfolódó formán:
„Hosszú nyakon rövid ész,
nem vagy te gavallér,
hosszú nyakad kicsit ér,
ha nincs rajta gallér!”

Elszégyenli magát a
hosszú nyakú állat,
felköti a bocskorát,
s a városba vágat.
Bedugja a fejét egy
divatárus boltba -
tátott szájjal rámered
főnök, inas, szolga.
„Uraságod mit akar?”
„Terem-e itt gallér?
Azzal lesz énbőlőlem
divatos gavallér!”

„Van itt ezer millióm!” -
hajladoz a boltos,
három segéd hatfelé
skatulyáért futkos.
Asztalra áll az egyik,
a másik létrára:
így próbálják a gallért

a zsiráf nyakára.
De erre a nyakra mind
alacsony a gallér -
jaj, nem is lesz belőle
világszép gavallér!

Segítettek a baján
végre móddal-okkal:
ha egy gallér nem akadt,
betakarták sokkal.
Egyvégtiben tíz tucat
fért el éppen rajta,
gömbölyített, kihajtott,
mindenféle fajta,
lapos, magas, alacsony,
tarkabarka gallér -
nem is volt több a bálon
ilyen szép gavallér!

A PATKÓ

Bánata van Lacikának,
panaszolja fűnek-fának:
nem ül többet hintalóra,
mit ér az, ha nincs patkója?

Nagyapóka azt ajánlja:
ezüstpatkót veret rája.
De csak tovább sír-rí Lackó,
nem kell neki ezüstpatkó.

„Aranypatkó kell a lóra!”
Nyugtatgatja nagyanyóka,
de csak tovább sír-rí Lackó,
nem kell neki aranypatkó.

„Gyémántpatkó legyen rajta!”
Édesapa cirógatja.
De csak tovább sír-rí Lackó,
nem kell neki gyémántpatkó.

Fordul egyet édesanyja,
mosolyogva ölbe kapja:
„Mondanék én egyet, Lackó,
nesze, egy kis mákos patkó!”

Nekividul erre Lackó,
kezébe a mákos patkó.
Fölpattan a paripára:
„Gyí, te Csillag, Kisvárdára!”

VIRGONC

Virgonc számárcsikó volt abban az időben, mikor még magam is olyan csikóforma voltam, ő volt egész vagyona a szomszédunknak, öreg Csacsadér Andrásnak.

De jobban irigyeltem én Csacsadér Andrást ezért az egy számárért, mint ha hat falunak a gazdája lett volna. Egyik falu olyan, mint a másik, de olyan takaros számár nincs több a világon, mint amilyen Virgonc volt abban az időben.

Mióta a Virgonccal összebarátkoztam, egyéb kívánságom sem volt, csak hogy én egyszer végignyargalhatnék számárháton az utcánkon. Álmomban sokszor huszárkodtam már Virgoncon, de igazán csak egyszer mertem megpróbálni, akkor is megbántam. Bár akkor se próbáltam volna! A Virgonc rúgott magán egyet, fölágaskodott, s úgy puffantam a jászolba, hogy még tán ma is benne volnék, ha Csacsadér bácsi ki nem szabadít.

- Hej, hej, te gyerek - veregette le rólam a szalmatöbreket -, csak nem nyughatsz te ettől a számártól addig, míg egyszer csúffá nem tesz!

Ettől fogva nagyon haragudtam Virgoncra. Ha szerit ejthettem, megvendégeltem piszkafanyéllal. Nem volt nyugta tőlem szegény jámbornak.

Pedig ennek a számárnak több esze volt, mint nekem. Ha tehette, kitért az utamból; ha ki nem térhetett, békességesen tűrte kötözködésemet. Mintha csak nem is ő lett volna a szilaj Virgonc!

Apránkint aztán meg is felejtkeztem haragomról. Nevedtem, okosodtam, sokat kellett tanulnom. Nem is esett hiába a tanulás: úgy feleltem a vizsgán, mint a vízfolyás. Kaptam is ennek örömeire édesapámtól olyan sarkantyús csizmát, hogy némelyik herceg vásárnap se jár olyanban. Az új kalapomon akkora darutoll volt, mint egy lobogó. Hát még ami a kalap meg a csizma közé esett! Több volt az új gúnyámon a zsinór, mint a posztó. Még a Bodri kutyánk is megugatott, mikor az udvarra kiálltam.

Megismert Virgonc is, amint alamuszi ábrázatát átdugta a kerítésen. Rám pislantott sunyi szemével, átbújt az orgonabokrok közt, s odaállt elejbém. De nemcsak odaállt, oldalba is bökött a fejével, de olyan barátságosan, mint mikor a cica hozzádörgölődzik az emberhez.

„Ejnye, mi lelte ezt az állatot?” - tűnődtem magamban, s odább húzódtam, hogy Virgonc föl ne lökjön azzal a nagy buksi fejével csupa szeretetből. De akármerre mentem, Virgonc mindenütt a sarkamban járt, s egyszerre csak leheveredett előttem.

- Hopp - kiáltottam föl nevetve -, mégse hiába jártam én iskolába! Ez a számár bizonyosan azt akarja, hogy ráüljek. Megtetszettem neki az új ruhában.

Egyszerre föltámadt régi kívánságom, elfelejtettem a régi haragomat, fölkaptam Virgoncra, s huszárosan az oldalába vágtam a sarkantyúmat.

- Gyí, te, Virgonc!

Virgonc pedig fölugrott, és ment, mint a szél, szállt, mint a madár, végig a hosszú görbe utcán. Ha meg nem kapaszkodom a sörényében, leszédülök róla. Így csak darutollas kalapom pottyant le a kociútra, ott, ahol legnagyobb volt a por.

- Megállj, Virgonc, megállj!

Dehogyan állt meg, dehogyan! Úgy nekiiramodott, hogy házak, kazlak, fák, kútágasok mind összefolytak már a szemem előtt.

- Állj, meg, Virgonc, állj meg!

Most lódult neki még csak igazában! Kiértünk a falu végére, ahol a Szúnyogos-tó terpeszkedik. Ennek a partján hirtelen megtorpant Virgonc, lekapta a nyakát, s én úgy bukfenceztem bele a mocskos pocsolyába, mintha én lettem volna a kecskebékák királya.

S mikor új gúnyámban az iszapban vergődtem, hogy szemem-szám tele lett vele, akkor Virgonc szétvetette négy lábát a parton, fölmeresztette két lapátfülét, és elnyihogta magát:

- I-á, a-há, i-ha-há!

Nevetett az öreg, hogy régi haragját kitölthette rajtam a sok mérgezésért. Fölhúzta a felső szája szélét, hogy nagy fogai mind kisárgállottak, s diadalmasan nyargalt vissza a jászol mellé.

Akkor láttam szamarat először nevetni, de nem utoljára.

Virgonc még ma is megvan, nagyon jámbor vén csacsi lett belőle, nem tudja már a legyeket sem elhajtani magáról. De valahányszor én elmegyek mellette, mindig nevet a maga módján, vicsorgatja a fogát, és elnyöszörgi magát:

- I-á, a-há, i-ha-há!

A MEDVE

Mit szólnátok hozzá, gyerekek, ha én most azt kérdezném tőletek:

- Gyerekek, ki látott már medvét táncolni?

Bizonyosan azt mondanátok rá: ejnye, de jó kedve lehet ennek a mesemondó bácsinak, hogy ilyen furcsákat kérdez. Már hogy tudna táncolni a medve, mikor tánciskolába se szokott járni?

Nem ám mostanában, de bezzeg az én gyerekkoromban még úgy eljárta a medve a mártogatóst, hogy akár táncmesternek beállhatott volna. Még akkor mindenféle nagyon szokásban volt a medvetáncoltatás. Ha román ember medvekölyköt fogott az erdélyi havasok közt, hazavitte az ölében, s odagurította a gyerekei közé.

- Nesztek, hoztam nektek egy kis pajtást!

A kis pajtás aztán nagyon hamar beleszokott a familiába. Olyan dolga volt, mint a kiskirálynak. Kukoricának a legédesebbjét, erdei méznek a legfrissét, kenyérnek a legpuháját mindig ő kapta, s bizonyára nagyon megijedt volna, ha visszakergetik az erdőre áfonyát legelni. Inkább megtanult bukfencet hányni, két lábon állni, dobszóra táncot járni s mindenféle mókákat csinálni.

Mikor aztán mackó úrfi így kijárta az iskolát, akkor azt mondta neki a gazdája:

- No, elég régen segítesz a kenyeret pusztítani, most már segíts kenyeret keresni is.

Azzal szép csörgős láncból nyakravalót kötött a medvének, a láncnak a végét a kezébe vette, s nekiindultak az országnak. Ahány faluban megfordultak, ott a medvének mindenütt vizsgát kellett tenni a tudományából. S amikor kitáncolta magát, akkor a foga közé kapta a gazdája kalapját, s elindult vele kéregetni. Néha annyi garaskát összeszedetetett, hogy alig bírta.

Hogy a mackónak tetszett-e nagyon ez a kenyérkereset, azt én meg nem tudom mondani, de az bizonyos, hogy én még a mákos csiktól is elszaladtam, ha behallatszott az utcáról a lánccsörgés meg a dobszó.

- Tam-tara-ram-tara-tam tam-tam.

Egyszer egy mosolygós nyári délből éppen az iskolából jöttünk ki, mikor a piacról a fülünkbe pördült a dobszó. Vizsgánk volt, tele a kezünk virággal, a zsebünk kaláccsal, a szívünk örömmel, szaladtunk ki a piacra, mint kiscsikók a gyepre.

- Ki látja meg leghamarabb a medvét?

Én láttam meg leghamarabb, de megijedtem, mikor megláttam. Valami csoda nagy állat volt, ahogy két lábon állva ott toronykodott a gazdája mellett. Pedig az is nagy szál ember volt, erős, izmos válla, mint a medvéjének. Annál cinegőbb kis legény volt a fia, aki a dobort verte, füstös képű, kócos hajú kisgyerek.

- Járjad, medve, járjad! - biztattuk a mackót.

Az szegény járta is, ahogy tőle telt, csak úgy dongott bele a föld. Hanem ahogy legjobban tapsikoltunk, egyszerre csak ledobban, elveti magát a földön, félrehajtja az otromba nagy fejét, kilógatja a nagy piros nyelvét, s liheg ám, hogy majd elsodor bennünket a szele.

- Talpra, héj! - rikoltozott rá a gazdája, de a mackó úgy tett, mintha nem hallana. Csak pislogott szelíden az apró fekete szemével, mintha azt akarta volna mondani:

- Ugyan hadd fűjjam ki magamat egy kicsit!

De a medvés ember most már megharagudott. Rántott akkorát a láncon, hogy beleverejtékezett a homloka. Nem ért az semmit, a mackó csak a fejét csóválta meg egy kicsit.

- Ugyan, gazdám, hogy nem restelsz úgy erőlködni ebben a nagy melegben?

De a gazdát most már végképp elhagyta a béketűrés. Nekivörösödve rikoltott rá a fiára:

- Hé, Ilia, add ide csak azt az ostort!

Éles szögekkel kirakott hosszú szíjostor lógott a fiúcska nyakában, azzal szokták buzdítani a mackót, mikor táncolhatnékja nem volt. De a gyerek rimánkodva tette össze vézna kis kezét.

- Apám, ne bántsд szegényt: látod, milyen fáradt!

De az embert már akkor úgy elfutotta a méreg, hogy se látott, se hallott. Hirtelen kieresztette kezéből a medve láncát, s kikapta az ostort a gyerek kezéből. De ütni már nem érkezett vele, mert a mackó egyszerre talpra ugrott, mikor megérezte, hogy megtágult a lánca. Fölágaskodott, kivicsorította rettentő fogait, s akkorát bömbölt, hogy belereszketett a piac.

Bezzeg szétugráltunk mi, ahányán voltunk, annyifelé. Ki fára mászott, ki kapu alá szaladt, s úgy lestük nagy szívszorongva, hogy kit eszik meg a medve.

Nem volt pedig annak semmi rossz szándéka. Volt ott a piacon egy üres fabódé, abba cammogott be, ahogy kibömbölte magát. Hanem ott aztán úgy megvackolt, mintha sose akarna többet kijönni. Az egyik lábát végignyújtotta a falon, mint mikor a macska a körmét élesíti, s úgy kiszakított belőle egy szál deszkát, mint ahogy mi az irkalevelet szoktuk. A nyíláson aztán úgy kukucskált kifelé, mint valami ablakon.

- Gyere ki, öreg, gyere ki! - csalogatta a megbékült gazda, de a medve ügyet se vetett rá. Kínálta fűgével, gyenge kukoricával, de az se ért semmit. A szeme közé loccsantottak egy vödör vizet; attól elkezdett prűszkölni, hogy szinte kedvűnk lett volna kedves egészségére kívánni, ha mertük volna.

A gazdán már megint erőt vett a harag. Odacsűszott a nyíláshoz, s elkezdte szeges végű bottal döfölgetni a mackót. Ez meg már éppen nagyon jólesett neki. Amikor az egyik oldalon megelégette, a másik oldalára fordult, s rázogatta a kócos bundáját.

- Ezt is cirógasd meg, gazdám!

A gazda most már végképp kétségbeesett, s a gyereken akarta mérget tölteni. Megcsördítette az ostort az Ilia feje fölött.

- Te vagy az oka mindennek, te haszontalan! Ha idejében ideadod az ostort, nem ereszttem ki a kezemből a láncot. Most már tartsd a hátadat a cimborád helyett!

A gyerek elsikoltotta magát, de olyan keservesen, hogy minket is majd megríkatott a fá hegyében. S mire az ostor lecsapott volna: a mackó előbűjt a bódéból. Nem állhatta, hogy a kis cimborája kapjon ki őhelyette.

Odakocogott a gyerekhez, hozzátörleszkedett nagy buksi fejével, s dörmögött is neki valamit. Bizonyosan azt, hogy:

- Ne félj, míg engem látsz!

Aztán odakocogott a gazdához, s leguggolt előtte békítő morgással. A gazda pedig megveregette a vállát, kezébe vette a láncot, Ilia megpörgette a dobót, s a mackó soha életében nem táncolt még olyan jókedvvel, mint most.

De nem is tapsoltak még annyit medvetáncnak, mint amennyit mi tapsoltunk. S ami virág, ami kalács, ami krajcár volt nálunk, azt mind Ilia szedte össze meg a medvéje. A kisgyerek apró karjával átfogta gubancos barátja derekát, ez meg nagy mancsát rátette kis pajtása vállára, s néha-néha ráhunyorított kis fekete szemével.

- Legyen a tied a virág, Ilia, nekem jó lesz a kalács is.

A DARAZSAK PANDÚRJA

SÓLYOM VITÉZ

Sólyom vitéz arra ébredt föl a nyárfahegyi várban, hogy kegyetlen éhes. Megesik biz ez még az ilyen nagy úrral is, aki valaha még a cinegepecsenyét is kidobta az ablakon.

- Ki vele, ki, ki! Fogolyhúson élt nekem az öregapám is.

Ez persze régen volt, még valamikor a nyáron, mikor erdőn-mezőn terített asztalt talált Sólyom vitéz. Most bezzeg nem terítenek neki sehol. Csak az eső kopog, csak a köd szállong, akármelyik ablakon tekinget ki. Pedig a nyárfahegyi várnak sok ablaka van. Éppen annyi, mint amennyi gerendája. Megilleti az az ilyen nagy hatalmú vitézt.

Az ám, de mit ér a nagy hatalom, ha nincs hozzá harapnivaló? Akkor már mégiscsak jobb olyan kolduskának lenni, mint a búbos pacsirta, aki úton-útfélen jut egy kis alamizsnához.

- Ejnye, de szeretném egy búbos pacsirtának egészségére kívánni az éjszakai nyugodalmat! - sóhajtott Sólyom vitéz.

Előbb azonban rendbe szedi vitézi gúnyját. Sarkantyús csizmáját föl se kell húzni, mert azt ő le se veti soha. Éles kardját is mindig magával hordozza, mégpedig tok nélkül, mert Sólyom vitéz a csőrét használja kardnak. Csak éppen a pettyes fehér mellényt meg a szürke köpönyeget kell egy kicsit megkefélni, akkor aztán beröpködheti Sólyom vitéz az uradalmát.

Röpül is, mint a nyíl, az erdő fáit mind megcsóválják bámulatukban a fejüket, de a zsellérek se mutatkoznak. Hiába ring a csendes mezők felett, még csak egy hitvány egér se köszönti. Pedig ugyancsak csalogatja őket kifelé nagy leereszkedéssel:

- Ki-ki-ki! Ki-ki-ki!

Az egerek azonban azt gondolják magukban, hogy jó nekik odabent is. Sehogy se szeretnek az ilyen nagy úrral barátkozni. Sólyom vitéz kénytelen a tanyák közt szerencsét próbálni. Pedig ott nem szeret járni, mert puskával kívánnak neki jó napot, ha észreveszik.

Most azonban nagy a szerencséje. Kiscsirkék csipognak a tanyaudvaron a kotlós körül, s nem őrzi őket más, csak egy kócos bunda a kút mellett. A bunda pedig nem valami goromba állat. Sólyom vitéz merészen zuhan le az udvarra, mint valami kődarab, s huss! - éppen a kotlóstyúk mellett vágódik le.

- Kot-kot-kot, ott-ott-ott! - rikácsolja el magát a kotlós, s a kócos bunda mellé csalogatja a csibéit, akik torkuk szakadtából visítanak:

- Csip-csip-csip, csip-csip-csip!

- Magam is azt szeretném, ha csíphetnék egyet közületek - csattogtatta a kardját a Sólyom vitéz, s fölugrott a kócos bundára, hogy megvethesse a hátát a kútkerítésben.

Az ám, csak hogy abban a percben megmozdult a kócos bunda, de még meg is rázkódott, de még fel is ugrott.

- Ki-ki-ki? - sikoltotta el magát Sólyom vitéz.

- Hogy én ki vagyok? Brrr-brrr - morgott a bunda. - Biz én csak a Filler kutya vagyok, brrr-brrr! Nagyon örülök, hogy leereszkedett hozzám uraságod.

S csakugyan olyan barátságosan csattogtatta hátrafelé a fogát, hogy Sólyom vitéz egyszerre elfelejtette az éhséget. Ment volna már vissza ebéd nélkül is, csak hogy a sarkantyús csizmája beleakadt a Filler kócos bundájába. Mentül jobban kapálódzott, annál jobban belekeveredett, s

nem volt már se holt, se eleven, mikor a Fillér szárnyánál fogva lerántotta magáról, s nagy mancsait rátette a fehér mellényre.

- Ki-ki-ki-ki! - rikácsolta tehetetlenül.

- Szó sincs róla - mormogott Fillér barátságosan -, inkább be-be-be!

Azzal kirázta Sólyom vitézből, ami kis élet volt még benne, s vitte be a foga közt a tanyába, s letette a gazda lába elé. Az pedig szeretettel simogatta meg a kócos bundát.

- Nini, sólymot fogtál, öreg Fillér? Már látom, föl kell emelnem a béredet. Mától fogva nem Fillérnek hívunk, hanem Krajcárnak.

A CSÓKAI CSÓKA

Csókai csókának
mi jutott eszébe?
Föl szeretett volna
öltözni fehérbe.
Unta szegény jámbor,
hogy ő télen-nyáron,
örökkön-örökké
feketébe járjon.

Ahogy így tűnődik
ághegyen a csóka,
arra ballag éppen
Csalavér, a róka.
Attól kér tanácsot,
mit kellene tenni,
hófehér galambbá
hogy kellene lenni.

„Nincsen annál könnyebb -
neveti a róka -,
fürödj meg a hóban,
te fekete csóka!
Olyan fehér galamb
lesz rögtön belőled,
hogy magam se tudom,
mit higgyek felőled.”

Nagyeszű rókának
szót fogad a csóka,
nagy vígan leugrik
az ágról a hóba.
Az orra hegye se
látszik ki belőle,
kérdi is a rókát:
mit hisz most felőle?

„Azt hiszem, galamb vagy” -
csípte meg a róka,
s csapott nagy ozsonnát
belőle a hóba.
Róka-csípte csóka,
csóka-csípte róka -
így lett fehér galamb
a csókai csóka.

HARKÁLY MESTER SZERENCSEJE

Télidőben későn ébred még az erdő is. Nincs, aki költögesse. Oda vannak a vidám szavú madarak; aki itthon maradt közülük, örül, ha mentül tovább nyújthatja az éjszakát. Legalább addig se gyötri a gond: hogy hol terítenek neki ma ebédre?

Mikor a tudós bagoly, aki egész éjszaka a csillagokat vizsgálta, hajnal szökülésekor hazafelé suhog a ködben, még akkor minden alszik. A fák csendesen bólogatnak: álmukban bizonyosan virágukat ringatják a meleg napsugárban. Lassú horkolás hallatszik a fahegyről: ott a mókus álmodik puha vackán friss mogyoróról. A sűrűből is jön valami halk neszezés: az összebújt őzikék kergetőznek álmukban a csörgő patak partján. Bezzeg a mackó bácsi akkorákat szusszan az erdő mélyén, hogy elhajtana egy szélmalmot. Bizonyosan mézet talált álmában a Tányértalpú, s most a vad méhecskék elől menekszik esze nélkül.

Meleg napsugár, csörgő patak, mézelő méhecskék? Az ám, ólomszín felhők, csepegő köd, nyirkos hideg. A bölcs bagolynak minden tolla reszket, ahogy lebegtében elsóhajtja magát:

- Huhu, jobb nyáron! Huhu, de fázom!

- Kidobolták Szentesen: aki fázik, reszkessen - recseg bele valami jókedvű nevetés a hajnali csendbe.

Tudós bagoly ijedtében majd leejti a pápaszemét: ugyan kinek van ilyen hangos jókedve ebben a cudar időben?

Harkály mesternek biz ott, aki kint gubbaszkodott a háza küszöbén, nagy faodú szélén. Piros sapkája csak úgy villog a félhomályban, ahogy csavargatja a fejét jobbra-balra.

- Nini, Harkály mester - mondja neki a bagoly -, de korán kialudtad magad! Tán valami szépet álmodtál, hogy olyan nagy jókedved van?

- Huj-huj - ujjong a mester -, úgy érzem, hogy ma valami különös szerencsém lesz!

- Bizony rád is férne - szánakozik a bagoly -, mert olyan vagy már, mint a hét szűk esztendő.

Az erdők tollas ácsmesterét csakugyan nagyon megviselte a tél. Tisztes fekete gúnyája, szép zöld kötője csak úgy lityeg-fityeg rajta, hiába: tél az idő, nincs kereset, üres a konyha. Hetek óta nem evett húscskát, csupa fenyőmagon tengődik a jámbor.

- De érzem, hogy ma valami különös szerencsém lesz - biztatja magát a mester, s nyakába veszi az erdőt: hátha kerülközik egy kis munka valahol.

Először a fenyőfákat kopogtatja sorra. Azokban lakik a fenyőpihe könnyű hernyója, nincs annál fölségesebb eledel a harkálygyomornak. Az ám, de a hernyónak is van magához való esze: olyan mélyen bevette magát a fába, hogy odáig ugyan be nem ér az ács balta, ha tövig kopik is.

- Mindegy az, mégiscsak valami szerencse ér ma engem - csóválja a mester a piros sapkát, s nekifeszíti a vésőjét a cserfakéregnek. Ott lakik az ormányos bogár, bizony azt is jó lenne kávézni.

- Ki-jó, ki-jó! - kiabálja Harkály mester diadalmasan. De bizony nem jön ki az az ormányos ormányos.

Sebaj, hiszen még a bükkfák hátra vannak. Pedig azoknak a repedéseiben tanyázik a százlábú bogár.

- Gyer-gyer, gyer-gyer! - kopácsol a mester. De nemhiába van száz lába a százlábú bogárnak, úgy elindul velük, hogy nyoma se marad.

Pedig lefelé csúszkál már a napocska az égen, s ugyancsak vacsorázhatnékja van a mesternek. Ej, ej, hát csak nem mutatkozik az a különös szerencse? Nyilván azoknak az öreg nyárfáknak a kérge alatt bujkál. Nem baj, ha csupa hangyatozás lesz is, az is drága koszt ebben a szűk időben.

- Kipp-kopp, kipp-kopp - dolgozik a fejsze, hasad a forgács, de semmi sincs alatta. Alighanem olyan vidékre hurcolkodtak a hangyák, ahol nincsen ács a faluban.

- Hű-hű, hű-hű - sóhajt szomorúan a mester -, miből éljen meg most már a szegény mesterember? Már látom, hogy el kell bujdosnom erről a tájról, ahol semmi becsülete az iparosnak.

Pedig dehogyis nincs, dehogy! Alig ért haza Harkály mester, mindjárt rákopogtatták az ablakot. Egy kövér csigabiga ágaskodott be rajta.

- Ugyan, mester, foltozd be a házamat, kilyukadt a teteje, mind bever rajta az eső.

- Kérem alássan, kérem alássan - szorgoskodott a mester, s úgy beácsolta a tetőt, hogy tán szebb volt, mint azelőtt. Hálálkodott is a csigabiga, ahogy csak a szarvaitól telt, hanem a mester nem érte ám be szép szóval:

- Hohó, barátom, hát a napszám hol van?

- Napszám - meresztgette a csiga a szarvait -, hát nem elég, hogy dolgot adtam, még meg is fizessek érte?

- De mindjárt, de tüstént! - rikoltozott a mester. - Háziúr létedre elvennéd az ingyenmunkát a szegény embertől?

- No, majd nyáron küldök egy kis tormalevelet, ha el nem felejttem - integetett nagy kegyesen a csiga, s azzal kotródott be a száraz levelek közé.

- Úgy? Majd a nyáron? Ha el nem felejtet? - ugrott utána a mester, s sutty! -, úgy kirántotta a csigát a házából, mintha benne se lett volna. - Kirántott csigát is régen vacsoráltam - bóbiskolt álmosan, mikor a háziurat lenyelte -, de éreztem én ezt már reggel, hogy ma valami különös szerencse ér engem.

AZ EGYSZERI SZARKA

Csörgött a sövényen
az egyszeri szarka,
illeggett-billegett
sebesen a farka.
Jobbra illegette,
balra billegette,
a delelő napot
el-elnézegette.

Gondolta magában:
„De szép fényes holmi!
No, ezt már igazán
le kellene hozni.
Jó lenne tükörnek
a szarkaszobába,
beletekingetni
ünneplő ruhába.”

Mikor ezt gondolta
az egyszeri szarka,
már az ól tetején
billegett a farka.
Noszogatja magát:
„Előre, előre,
szénás óltetőről
szalmás csúrtetőre.

Mindjárt elérem már” -
pislantott az égre,
s átugrik hetykén a
kazal tetejére.
Onnan szaporán
a kútágasra billen -
jaj, de szegény feje
hova menjen innen?

Az egyszeri szarka
jobbra-balra forog,
a nevető napra
fitymálva hunyorog.
S vissza a sövényre
lerepül csörögve:
„Nem szeretek nézni
rámátlan tükörbe.”

Vén veréb a porban
mosogatja tollát,
szárnya mellé dugja
pápaszemes orrát.
„Csirip, csirip, csirip,
az egyszeri szarka
nagyot akart volna,
s nem bírta a farka.”

MADARAK ISKOLÁJA

Egy kisfiú nagyon szeretett volna fecske lenni. Azt hiszitek, talán szúnyogpaprikásra éhezett? Ó, dehogy! Azért, mert azt hitte, hogy akkor nem kell neki tanulni.

Nohát, szerettem volna, ha tegnap látta volna ez a kisfiú, amit én láttam. Azt láttam, hogy hogyan tanítja a nagy fecske a picit röpködni. Fecskeanya kiharcolta a fiókáit a fészekből a tornác párkányára. Úgy gubbaszkodtak ott a buksik, mint az iskolás gyerekek a padban. Fecskeapa pedig kiült az eperfára, és onnan parancsolgatott:

- Gyerekek, csak csicseri! Bátran csak, ficseri!

Hárman szót is fogadtak, és átlibbentek fecskeapához. Hanem a negyedik buksi csak lihegett, pihegett, a szárnyát is megemelte egy kicsit, de aztán csak visszalépett a párkányra. Csicssergett keservesen, hogy a röpködés nem neki való tudomány.

- Nem szégyelled magad? - koppantotta meg fecskeanya a feje búbját. És taszított rajta a szárnyával akkorát, hogy nyaklevesnek is beillett. Erre aztán mégiscsak szárnyra kapott a buksi.

- Messze, messze, messze? - kiabált kétségbeesetten, ahogy a levegőben bukdácsolt.

- Erre, erre, erre! - biztatták az apja meg a testvérkéi az eperfáról.

Tízszer tették meg az utat egy délelőtt a kislefecske a tornácra az eperfáig meg vissza. Akkor aztán az öregek azt mondták, hogy elég ennyi tudomány egy napra. Másnap azonban már a háztetőre is kihozták a fiatalokat. Harmadnap pedig már a szomszédban kószolgatták a legyet, hogy ott jobb ízű-e, mint nálunk.

Azt is láttam már, mikor a gólya tanította a fiát békát enni. Az anyagólya röpködött előre a békával a csőrében, a fia utána. Kétszer-háromszor megkerülték a kéményt, akkor az anyamadar följebb röppent, és kiejtette csőréből a békát. A gólyafióknak röptében kellett ezt elkapni. Ha nem sikerült neki, akkor az anyja megbúbozta.

Tyúkanyónak is sok baja van a csirkéivel, míg kitanítja velük az iskolát, mert a kiscsikének is nehéz feje van kezdetben.

Bizony, bizony, mindenkinek tanulni kell, ha tudni akar!

A FECSKÉK

Egy áprilisi reggel édesapánk csendesen kinyitotta a szobánk ajtaját, és közben ébresztgetett bennünket.

- Halljátok csak, ti álomszuszékok, vendégeink érkeztek az éjszaka! Hallgassátok csak, hogy köszöntenek benneteket!

A tornácról a hajnali csendességben édesen csicssergett be a köszöntő:

Fityfiritty, fityfiritty,
kikelet kivirít.
Terike, gyere ki,
Ferike, gyere ki,
csicseri, csicseri.

Megjöttek a fecskéink!

Még abban az órában hozzáfogtak a fészekrakáshoz. Az eresz szögletében ragasztották meg gömbölyű kis fészüket maguk gyúrta sárból, szalmatőrekből. Nincs az a kőművesmester, aki fürgébben dolgozna náluk. S ahogy a sarat hordták, rakták, simították, gömbölyítették, minden mozdulatuknál mondtak valamit:

- Vakolat van-e még?
- Van elég.
- Add errébb!
- Fuss szalmáért, picike!
- Hozom én ízibe.
- Hocc ide!
- Cvikk, cvikk, cvikk!
- Mi tetszik?
- Jó ebéd tetszenék.
- Milyen legyen az ebéd?
- Bogaracska, legyecske.
- Kis fecske, gyere csak a kertbe, gyere, gyere, gyere!

Azzal huss, ki a kertbe, ahol igazán terített asztalt találtak. Csak a szájukat kellett tátogatni, szinte magától hullott bele a sok bogár. El is pusztították őket egy hét alatt, úgy, hogy aranyért se lehetett volna egyet se találni közülük. Még az utcánk tájékáról is eltakarodott a sok bogár, olyan rendet tudtak tartani a mi kis zselléreink.

A RADNÓTI FECSKÉK

A radnóti gyerekek hiába várták haza az idén a fecskéket. Nem hozta meg őket a tavasz. Pedig már az egész Balog völgye virágba öltözködött a tiszteletükre. Hófehér kökénybokrok nézgették magukat a víz tükrében. Gólyahírvirágok aranszeme nevetett fel rájuk. Harangvirágok harangoztak eléjük:

- Jönnek a fecskék, jönnek!

Nem jöttek biz azok. Egy-egy seregük átvágódott a falu fölött, keringett is fölötté, mintha gondolkozóban volna, de aztán csak elsuhogott másfelé. Volt olyan is, amelyik jajveszékelve szántotta a földet a szárnyával, de aztán az is csak továbbroppent. El, el a radnóti határból!

No, a szúnyogok meg a legyek örvendeztek is ennek nagyon. S nagy boldogan zümmögték, döngicsélték körül a radnótiakat:

- Sose búsuljatok, emberek! Szébb a mi nótánk, mint a fecskéké.

Szegény radnótiakra rá is fért volna a vigasztalás, mert nagyon szomorúan tekintettek az égre.

- Jaj, már minekünk, ha az Isten madárkái is elhagytak! Nekik nincs már hajlékuk Radnóton. Nem néz már miránk le a jó Isten sem az égből.

Csakugyan, hamvas felhőfátyollal takarta el az orcáját a nap. Még a múlt tavaszon Radnótra süttött legörömelebb a Balog mentén. Bogárhátú, tiszta házaira, muskátlis, százszorszépes ablakaira, mályvarózsás kertjeire, piros képű, nevetős szemű, nótás ajkú népére.

Hol vannak most már a virágos házak, hol a nevetés, hol a nóta? Mind megették azt tavaly nyáron a piros tűzmadarak. Ledőlt falomladékok temették be a virágos kerteket, kormos szarufák meredeznek az égte, mint valami óriási kéznek az imádkozó ujjai. Csupa szomorúság itt minden. Hallgatagon járnak-kelnek az emberek a háztalan utcákon. Még ahol építenek is, ott is tompán csattog az ácsszekerce. Mintha az is azt csattogná:

- Nem ér ez semmit. Nem lesz többet Radnót. Elkerülik az Isten madarai még a helyét is.

Elég fájdalom az a kicsi madarak szívének is. Azért csicseregtek röptükben olyan sírva-ríva. Nem a régi fészket siratják ők, helyett ragasztanának másikat: de hová? Nincsen ereszalja, nincs hajnalkavirágos tornác, nincs leveles kapu.

Újfaluba, Czakóba, Iványiba meg a többi szomszéd faluba kvártélyozták be magukat az idén a radnóti fecskék. Ott is mindenütt derék magyar nép lakik, szívesen befogadja zsellérnek az Isten madárkáit. Még örül is neki, hogy így megszorodtak az idén az ő határukban a fecskék.

Annál jobban elkeseredtek a radnótiak. Volt köztük, aki szemét törölgetve sóhajtotta el magát:

- Jobb lesz nekünk elbujdosni erről a tájról, amit már a madár is elkerül. Hogy maradassunk mi akkor radnótiak, ha Radnót nincsen?

S arcról arcra, szívről szívre egyre terült a szomorúság felhője. S az isten tudja, mi lett volna a vége a nagy bánatnak, ha egy reggel arra nem ébrednek a radnótiak, hogy majd fölveti a határt a nagy fecskecsicsérgés.

Ott ültek az Isten apró kőművesei kútágasokon, félig égett fák kizöldült gallyán, épülő házak ormán, füstös falomladékokon. S olyan fürgén forgatták a kis fejüket, olyan sebes ficsergéssel tanácskoztak, hogy a radnótiak mindjárt kitalálták, mi történik itt:

- Országgyűlést tartanak a radnóti fecskék.

Azt tartottak azok csakugyan. Visszahozta szegényeket a szívük Radnótra. Megérezték, hogy csak itt vannak ők igazán itthon, azon a földön, amelyen születtek.

- Dévilik, dévilik, ugye, hogy jó lesz itt? - ezt kérdezték az öregek.

- Itt, itt, itt, jó lesz itt! - felelték vissza a fiatalok.

Azzal hirtelen fölrebbent az egész sereg, mint mikor az őszi faleveleket felsodorja a forgószél a magasba.

- Elmennek, elmennek! - ijedeztek a radnótiak.

Dehogy mentek pedig, dehogy! Szépen szálltak párosával. Csak azt keresték a magasból, hol lesz legjobb fészket rakni.

- Csicseri, ficseri, ide ni, ide ni! - röpködtek körül az üres udvarok nekilombosodott fáit.

Mire a nap főlészárította a harmatot, akkorra már ment a munka nagyban. Gyúrták a sarat, szórták a szalmát, villa formájú ágakba rakták a gömbölyű fecskeházakat. Egyik rakta a falat, másik hordta a nekivalót.

- Csicseri, szalma ké-é-é-ék!

- Ficseri, van elé-é-é-ég!

- Add erréb, csicseri!

- Hozom már, ficseri!

Alkonyatra már a maguk házában laktak a radnóti fecskék. Mégpedig fák ágára rakott házban. Pedig a fecskének nem szokása fára fészkelni. Ezt csak a radnóti fecskék eszeltek ki, hogy el ne kelljen nekik szakadni a szülőfalutól.

Boldogan foházkodtak a hunyó nap sugaraiban, és vidám csicsergéssel kívántak jó éjszakát a radnótiaknak. Azok se kíváncsoztak már el a falujukból, jaj, dehogy kíváncsoztak! Visszajöttek az Isten madárkái, visszajött velük a szerencse, az áldás, a jókedv, az öröm.

Az épülő házak körül nevetve sürgölődtek az emberek, boldogan nézték, hogy magasodnak a falak, s muzsikaszónál szívesebben hallgatták, milyen vígan csattog az ácsszekerce:

- Ne féljete, emberek, falu lesz Radnótból megint. Példát mutatnak az ég madarai!

Az ég madarai már akkor álomra készülődtek. Egyre halkuló csicsergésüket illatos szellő hordta szét a Balog völgyében:

Adjon isten, fityfiritty,
szép jó éjszakát,
virrassza ránk, fityfiritty,
rózsás hajnalát.

A GÓLYAFÉSZEK

Vettétek-e már észre, ti városi gyerekek, hogy mikor így tavasszal hazajönnek a gólyák, milyen kevélyen repülnek át a nagy kőházak felett? Csalogathatjátok őket, integethettek nekik: nincs az a kecskebéka, amelyikért lefelé billentenék azt a hosszú nyakukat. Nagy méltósággal úsznak a napsugaras levegőben, ki a fehér tanyaházak közé, a szabad rónára. Ott várja őket a nádtetőn az öreg fészek, az udvaron a Marci gyerek, a Maros kutya, s még az öreg gazda is megbillenti a fejében a báránysüveget.

- Hozott isten, gólyamadár, jaj de régen várunk!

Nekem, mikor így tavaszidőn gólyát látok a város fölött, mindig eszembe jut a siroki gólyák története. Régi történet az nagyon, édesapámra az öregapám hagyta örökbe, az édesapám nekem adta, én meg - mit tegyek vele egyebet? - továbbadom nektek.

Nagy úr volt a siroki gróf, de még milyen nagy úr! Ki nem tudnám én azt beszélni, ha holnap ilyenkorig beszélném is, pedig az már csak nagy idő. Szántóföldje, erdeje, pusztája annyi, hogy a nyúl reggeltől estélig mindig siroki földön szaladhatott, pedig az már csak ért a nyargaláshoz.

Ennek a tenger birtoknak a kellős közepén kevélykedett a siroki gróf kastélya. Márvány-oszlopai, tükörablakai, aranyos tornyai: a tündérek nem laknak ilyen palotában. Kertje akkora, hogy elfért volna benne a fél falu, s abban a kertben akkora tó, hogy kifáradtak a hattyúk, mire egyik partjáról a másikra értek. A tó körül csodálatos nagy virágok kristályüveg házikóban, hatalmas fák, amikről soha le nem sárgul a levél, s a fák közt több a szelíd özike, mint a szegény embernél a báránka.

De hiába volt ez a kert akkora, hogy elfért volna benne a fél falu, soha nem tette abba a lábát senki, csak a siroki gróf meg a kisleánya.

Szívtelen, kevély ember volt ez a siroki gróf fiástul. Gonoszabbul bánt a szegény jobbággal, mint a vadászkutyáival.

Nagy úr volt a siroki gróf, de még nagyobb a fia. Senkit se szeretett az a mord ember, de a fiáért az életét adta volna. Meg is engedett neki az égvilágon mindent, azt legszívesebben, hogy a falusi gyerekeknek minden mulatságát elrontsa. Félték is tőle a gyerekek, mint a tüztől, kerülték, mint a báránka a farkast.

Egyszer egy szép meleg tavaszi napon közéjük ugratott kis pej lován, ahogy a falu végén meresztgették a nyakukat az ég felé.

- Mit tájtátok a szátokat? - kiáltott rájuk mérgesen. Azok meg nagy tisztességtudással kapták le sapkájukat.

- Várjuk haza a gólyáinkat, gróf úrfi.

Csakugyan fönt, fönt a kék égen ott feketéllettek a siroki gólyák, ahogy seregestül jöttek hazafelé. De a kis gróf nem sokat törődött a gólyákkal, hanem az ostorával közéjük suhintott a gyerekeknek.

- Takarodjatok haza a viskótokba!

A gyerekek ijedten rebbentek szét, mint a meghajított varjúsereg, hanem volt köztük egy öklömnyi kis gyerek, az futtában visszakiáltott a gróf úrfira:

- A mi viskónkra rászáll a gólya, de a siroki kastélyt még az is elkerüli!

A kis grófnak szöget ütött a fejébe ez a beszéd. Körülnézett a sok apró kis házon, mindnyájának a kéménye mellett ott gubbasztott a gólyafészek, némelyiket már igazgatta is a gazdája; csak az ő kastélyuk tornyaira nem szállt soha gólya.

Lihegve, kipirulva állított be az apjához.

- Apám, ugye, te mindent megtehetsz?

- Meg, fiam - feszítette ki kevélyen a mellét a siroki gróf.

- Ugyan, apám, monddad a gólyáknak, hogy rakjanak fészket a mi kastélyunkra is.

- Meglesz, fiam - mondta a gróf -, mire reggel kiugrasz az ágyból, minden tornyon lesz egy gólyafészek.

S azzal kiadta a parancsot a hajdúknak, hogy építsenek a tornyokra gólyafészket. A hajdúk szerettek volna nevetni, de nem mertek. Inkább szót fogadtak, s gabalyítottak olyan gólyafészkeket, hogy kastélynak beillettek.

Hanem a kis gróf nem ugrott ki másnap az ágyból. Megártott neki a sebes lovaglás, rázta a hideg, tüzelte a láz, de azért az volt az első szava:

- Apám, kelepelnek-e már a gólyáink?

- Mindjárt jönnek, fiam, mindjárt - simogatta meg a gróf a fiú kipirult orcáját. De biz azok egész nap nem jöttek. Este megint hiába nyögte a gyerek:

- Apám, itt vannak-e már a gólyáink?

A siroki gróf másnap hajnalban összefogatott az embereivel valahány gólyát, s berakatta őket a pompás fészkekbe. Alig várta, hogy fölbredjen a gyerek. S abban a percben, mikor kinyitotta bágyadt szemét, és megkérdezte, mit csinálnak a gólyák, ijedten suhant be az ajtón az öreg hajdú.

- Megint elszálltak a gólyák.

A gyerek sírva fakadt, a siroki gróf pedig újra szétzavarta a szolgákat:

- Fogjatok gólyákat!

Sírokon soha nem kelepeltek annyit a gólyák, mint aznap. Egész estig üzték, hajszozták, fogdosták őket a hajdúk: hiába, egy se maradt a cifra fészekben.

Mikor a nap lement, és elcsendesedett a gólyavadászat lármája, a kis gróf elsóhajtott magát:

- Látod, apám, mit ér a nagy hatalom, ha még egy gólyát se bírtál nekem itt marasztani?

Azzal lefogta a szemét, és föl se nyitotta többet. Szárnya nőtt neki is, elrepült ő is a siroki kastélyból.

Nem sokáig maradt ott a siroki gróf se. Egy darabig még kijárt a faluba, előgyelgett a gólyafészkes házak közt, s könnybe borult szemmel nézte, hogy tanítják repülni kis fiókáikat az öreg gólyák. Egyszer aztán otthagya a kastélyát, birtokait, s úgy eltűnt arról a tájról, hogy sohase látta többet senki.

A gazdátlan kastélyt aztán megette az idő. S ahogy márványoszlopai megrepedeztek, tükröablakai megvakultak, tornyai leroskadtak, odaszoktak a gólyák. Ma csak egy-két magas falomladék van már belőle: annak is mindnyájának gólyafészek van a tetején.

CSÍKI SZŰR

Minden gyerek ismeri azt a jámbor kis madarat, aki falun-városon ott pipiskedik a kociúton, s ha kérdik, ha nem, odacsikorogja a nevét az embernek:

- Pipis, pipis, pipis...

S ilyenkor illegeti-billegeti a farkacskáját, csavargatja jobbra-balra a nyakát, utoljára pedig fölmereszti fejcskájén tollbóbitácskáját. Olyan az önála, mint mikor mi illendőségből levesszük a kalapunkat.

Az ám, de hát mért van a pipiskének olyan furcsa bóbíta a fején, amelyen egyik atyafiának sincs, se a pacsirtának, se a fülemülének?

- Hát azért, mert a jó Isten úgy teremtette - azt mondjátok ti erre, ugye?

Pedig nem úgy van ám az. Mikor a jó Isten megteremtette a pipiskét, neki is éppen olyan szép simára volt fésülve a feje, mint a pacsirtának, vagy a fülemülének. Nem is tetszett ez a pipiskének, törte az eszét, hogy mit kellene csinálni a sima fejével; utoljára odatipegett a jó Isten elé.

- Uram teremtőm - csipogja neki -, mért nincs énnekem legalább akkora fülem, mint a fülesbagolynak?

A jó Isten elmosolyogta magát, s a tenyerébe vette a kis madarat.

- Jaj, pipiske, nem ingyen kapta ám a bagoly azt a hosszú fület! Éjjel-nappal mindig tanult, s a tudománytól nőtt meg akkorára a füle.

No, a pipiskének se kellett egyéb, egyszerre elrepült a jó Isten tenyeréről, s meg se állt, míg ahhoz az odvas tölgyfához nem ért, ahol a fülesbagoly lakik. Az akkor is kint ült a küszöbön, s rettentő komolyan olvasott egy nagy darab tölgyfalevelet. Úgy nekiadta magát a tanulásnak, hogy csak harmadszorra hallotta meg az alázatosan hajlongó pipiske köszöntését:

- Szép jó reggelt, tudós mester!

Bagoly mester letette a levelet, föltette a pápaszemét.

- Jó reggelt, szarka, jó reggelt, alig ismertem rád.

- Nem a szarka vagyok én, hanem a pipiske.

- Hát persze hogy a pipiske vagy, egyszeribe rád ismertem. Szolgálhatok egy kis egérpecsenyével?

- Köszönöm, nem élek vele.

- Hát persze hogy nem élsz vele, tudtam én azt mindjárt. Tudok én mindent. Azt is tudom, mi járatban vagy. Bizonyosan ki akarsz hívni sétálni. Ahogy megláttalak, mindjárt leolvastam a képedről a szándékokodat.

- Inkább be akarok menni hozzád, bagoly mester - mondta a pipiske. - Szeretnék hozzád beállni inasnak, hátha rám ragadna valami a tudományodból.

- Ugye, megmondtam? - örvendezett a bagoly. - Már amikor az erdőszélen lebegtél, mondtam magamban: no, ez a pipiske bizonyosan tudósságot akar tanulni tőlem. Hát csak kerülj beljebb, pipiske, majd megalkuszunk.

No, az alku könnyen ment. Pipiske megfogadta, hogy minden reggel tisztára törülgeti a bagoly mester pápaszemét, bagoly mester pedig megígérte, hogy mindenre megtanítja pipiskét, amit ő tud.

- Mindjárt hozzá is foghatunk - buzgólkodott a bagoly, előhúzott a könyvtárából egy fakérget.
- Jól ide hallgass, mert ezt egy nagyon híres íródeák szerkesztette, a szű.

Pipiske szinte megdermedt a nagy kíváncsiságtól, ahogy bagoly mester rátette a mutatóujját az első sorra.

- Ez az első sor azt kérdezi, hogy mi a legjobb télen a hideg ellen. A második sor meg felel rá. Azt mondja, hogy télen a hideg ellen legjobb a csíki szűr.

- Hihhi - nevette el magát a pipiske -, még ilyen furcsát se hallottam: csí-ki-szűr, csí-ki-szűr!

- Ne neved - mordult rá a bagoly haragosan, s fölmeresztette mind a két fülét -, a tudomány nem tréfadolog.

- Csí-ki-szűr, csí-ki-szűr! - kacagott a pipiske, de úgy, hogy minden tolla reszketett bele. - Csí-ki-szűr, csí-ki-szűr!

- Huj, huj! - rikkantott mérgesen a bagoly. - Nem való teneked a bölcs tudomány, te szeleverdi pipiske!

S azzal akkorát koppantott a fakéreggel a pipiske feje búbjára, hogy menten földagadt.

- Jaj! - sikoltotta a tudósnak, s kirepült az iskolából. De már az erdőszélen megint csak azt hajtogatta: - Csí-ki-szűr, csí-ki-szűr!

Nem is tud egyebet máig se, de a daganatot még most is hordozza a feje búbján, azért van neki bóbitája. A bagolynak meg azóta sincs inasa, senki se törülgeti a pápaszemét: azért lát olyan rosszul.

BÚCSÚZIK A RIGÓ

Harmatot hullajtó halovány hajnalon
feketerigó fűj furulyát a gallyon.

„Az ég fényeskedik, harmat permetezik,
távol hegyek ormán tavasz ébredszik.

Virágszagú szellők vígan fujdogálnak,
üzenetét hozzák tölgyerdő hazámnak:

Ibolya kék szeme nyílik, nyíladozik,
galagonyabokrok rügye fakadozik.

Lombosodó ágán moharuhás fáknak,
asztal terül már az égi madárkának.

Ahol kiteleltem, itthagynom a várost,
tölgyerdő hazámba hazamegyek mármost.

Ágról ágra szállni, vígan muzsikálni,
magas fák hegyében magamat hintálni.

Erdő sűrűjében fészket rakogatni,
füstös fiókákat füttyre tanítgatni.”

Harmathullogató halovány hajnalon
ilyen búcsút mondott a rigó a gallyon.

A DARAZSAK PANDÚRJA

A mi szőlőskertünk nem valami nagy kert. Három lépés a hossza, hat lépés a széle, egy kis körtefa van a közepében. De az aztán olyan, hogy oda nem adnám az egész szőlőhegyért. A király kertjében nem teremnek olyan körték, mint ezen a fán. Ökölnyi nagyságúak, aranysárgák az egyik oldalon, nevető-pirosak a másikon.

Drága jó ízüket szó ki nem mondhatja. A darazsak kimondhatnák, de azok nem beszélnek róla. A múltkoriban már kikezdték belőle kettőt. Az egyiket rajta is kaptam, ahogy szopogatta a méznél édesebb körtelevet.

- Ohó, atyafi - kiáltottam neki -, a maga kertjében garázdálkodják kend!

Még neki állt följebb, a szemtelennek. Ahogy felé suhintottam a kalapommal, majd kiverte a szememet. Bizonyosan meg is fenyegetett darázsnyelven, de én azon nemigen értek, összeszedtem a kifürott körtéket, és hazahoztam Pankának. Bizonyosan ízlett neki, mert Panka azóta nem akar mézes kenyeret enni.

Valamelyik nap a Panka babája meghívta uzsonnára Vilma babáját. Olyan dínomdánom készült a macskaasztalnál, hogy magam is mellé kerekedtem. Szívesen is láttak nagyon. Marékkal rakták elém a papsajtot, kötővel a papírgaluskát.

- Jó ez nagyon, apu - biztatott Panka.

- Ettől nősz nagyra, bácsikám - bizonyította Vilmácska.

- Nono - mondtam -, mutassatok példát, lelkeim.

Azt mondta erre a két kislány, hogy ők csak körtét esznek. Mit volt mit tennem, ki kellett fordulnom a kertbe. Hát ahogy odaérek a fához, majd ríva fakadok. Annyi volt ott a darázs, hogy nem látszott tőlük a gyümölcs. Bizonyosan az egész rokonságát meghívta az a kis égetnivaló, akivel a múltkor hadakoztam.

Meggyújtottam a fa alatt egy-két marék szalmát, annak a füstjétől elszéledtek a darazsak. De nem mentek messze, ott szédelegtek zsongva-dongva a szomszéd fákön. Azt lesték, hogy a füst elszálljon, ők meg visszaszállhassanak.

Mitévő legyek most már? Mire megérnének a körtéim, ez a falánk had föleszi az egész termést. Kétségbeesve néztem körül, mikor egyszerre csak rám kiált valaki az öreg nyárfáról:

- Kell-e dió, fiú?

Odatekintek: hát egy sárgarigó hintázza magát az ághegyen.

- Edd meg a diódat! - szóltam oda neki mérgesen. - Inkább azt mondd meg: hogy fogjak ki a darazsakon?

Azt mondja erre a rigó rigóul:

- Fogadj meg engem körtecsósznek, majd ellátom én a darazsak baját.

- Hát mióta vagy te a darazsak pandúrja, te rigó?

- Re-ég, re-ég! - rikoltott a madár, s huss! - közéjük csapott a darazsaknak.

Úgy nyeldeste őket, mint a légykapó a legyet. Örült, amelyik elvihette az irháját, a rigó pedig kevélyen ugrott egyik ágról a másikra.

- Tilió, tilió, a rigó mire jó!

- Derék vitéz vagy - feleltem neki -, megfogadlak körtecsősznek.

- Mi lesz a bér, tilió?

- Kövér darázs, millió. Mind a tiéd lesz. Mind a tiéd lesz, amit megeszel, ami megmarad, azt meg vidd haza a rokonságnak.

Nagy megnyugvással indultam hazafelé, hanem aztán visszafordultam, mert eszembe jutott valami. Az én rigóm őrizte a fát hűségesen. Éppen abban mesterkedett, hogy a legszebb körtének a szárát ráncigálta a csőrével.

- Mit csinálsz, körtecsősz?

- Nézem, hogy elég erős-e a körte szára. Le ne fűjja az éjszaka, mondok.

- No, körtecsősz, látom, hogy nagyon gondos cseléd vagy. Hát csak azt akarom mondani, hogy repülj be hozzánk minden reggel. Hozd hírül, hogy áll idekint a világ. A fáradtságodért mindig kapsz egy papmacskahernyót.

Másnap korán reggel ott fűtyörészett a rigó az ablak alatt. Jelentette, hogy nincs semmi baj, érik a körte. Hanem a papmacskahernyó nem kellett neki. Azt mondta, van öneki annál különbségtje is.

Egy hét múlva a Vilmácska babája hívta meg ozsonnára a Panka babáját. No, mondom, itt is ott leszek én, viszek egy kis körtét. Megint kimentem a szőlőbe. De most ijedtem még csak igazán meg, ahogy a fára vetettem a szemem. A haragoszöld levelek közül egy fia körte se mosolygott felém. Hanem a darazsak pandúrja ott sürgött-forgott a fán. Aranysárga gúnyája messzire kivilllogott a levelek közül.

Mire odanyargaltam, akkorra elröpült. Vitte a csőrében az utolsó körtét. Az én hűséges csőszöm egy hét alatt végére járt az egész termésnek. Még csak kóstolót se hagyott az álnok. Annyi tisztesség se volt benne, mint a darazsakban.

Kiabáltam utána, fenyegettem egy szőlőkaróval, de még csak vissza se fordult. Azóta se mert a szemem elé kerülni. De nem is ajánlom neki, mert bizonyosan megszabnám az aranyos dolmányát. Mondjátok meg neki, ha találkoztok vele!

A CINEGEFÉSZEK

Biz az régen volt, mikor én életemben először álmodtam sarkantyús csizmával, de még most is sírhatnékam van, ha rágondolok, hogy milyen rossz volt abból a gyönyörű álomból fölébredni.

Hullott a könnyem, mint a záporosó, és szegény szülém még friss lángossal se tudta elállítani.

- Hej, édesanyám - szóltam hozzá -, ha énnekem sarkantyús csizmám volna!

Édesapám éppen akkor lépett be a szobába. Nyakában volt a csikos tarisznya, vállán a nyitó kapa, indulóban volt a szőlőbe.

- No, gyerekem, jössz-e velem hernyót szedni? - kérdezte tőlem.

Nem szóltam semmit, édesszülém felelt helyettem:

- Nem szeret ez már menni sehová, csak ahol sarkantyús csizma terem.

- No, az pedig éppen a szőlőben terem - mondta komolyan édesapám.

De már akkor fogtam is a kezét, húztam is kifelé az ajtón, hogy el ne vigye valaki a sarkantyús csizmámat, mire kiérünk.

Én egy nyúlgrással előbb kiértem, mint apám. Kíváncsian néztem körül. A venyigék még aludtak a homok alatt, de a barackfák már fölébredtek, föl is öltöztek menyasszonyruhába. Jókedvű méhikék zümmögtek a virágokon. Hanem sarkantyús csizmát nem láttam sehol. Szaladtam is gyanakodva apámhoz.

- Apám, melyik fa termi a sarkantyús csizmát?

- Mindjárt, gyerekem, mindjárt - mosolygott, azzal lerakta holmiját a nagy eperfa árnyékába, és megfogta a kezem. - No, gyere velem!

Kimentünk a szőlő végére: ott megálltunk a körtefa alatt. Telis-teli volt az fakadó bimbóval, mint csillaggal a Tejút.

- Látod-e ott azt a cinegefészket? - mutatott föl apám a fa tetejére.

- Látom.

- No, hát abban van a te sarkantyús csizmád.

Ránéztem apámra. Tudtam, hogy amit ő mond, az olyan igaz, mint a nap az égen. Mégis elszomorodtam egy kicsit.

- De nekem nem cinegének való csizma kellene ám!

- Nem is az lesz az, fiam - ütött a vállamra apám. - Igazi legénynek való csizma lesz. Csukaorrú, magas sarkú, csikorgós talpú.

- Sarkantyú is lesz rajta?

- Arannyal futtatott rézsarkantyú.

- Nini, hiszen belenézhetek én abba a fészekbe!

Hittem is, nem is, de nem szólhattam többet. Apám elment megkerülni a szőlőt, a cinegevarga meg abban a pillanatban röppent ki a fészekből. Néztam utána, szerettem volna megszólítani, de aztán jobbat gondoltam.

Másztam föl, mint a mókus, de majd leszédültem, ahogy belenéztem a takaros kis fészekbe. Négy icipici tojásnál egyéb nem volt benne.

„Ez egyszer áprilist járatott velem apám” - gondoltam magamban. Elfutott a pulykaméreg, belemarkoltam a fészekbe, kiszedtem a tojásokat, s egyenként a fához vertem őket.

Épp az utolsó tojáskát loccsantottam szét, mikor nagy lelkesedéssel odafutott apám.

- Vigyázz, te, kárt ne tégy a fészekben!

Egy kicsit ijedten huppantam le a fáról.

- A fészekben nem tettem kárt, csak a tojásokat törtem szét.

- No, oda is van akkor a sarkantyús csizma - csóválta meg apám a fejét. - Hány tojás volt?

- Négy.

- Abból lett volna négy cinegefiók. Az mind megevett volna naponként ötven-ötven hernyót. Tudod-e, hány hernyó az?

Nagy nehezen kiszámítottam, hogy az mindennap kétszáz hernyó.

- A fiókákat az anyjuk körülbelül harminc napig etette volna. Tudod-e, mennyi az a harmincszor kétszáz hernyó?

Én csak annyit tudtam, hogy az sok. Apám kiszámította, hogy a harmincszor kétszáz hernyó hatezer hernyó.

- No, ezek már nem esznek meg egy hernyót se - néztem föl egy kicsit elszomorodva a fára.

- Majd esznek őhelyettük a hernyók. Tudod-e, mit esznek?

- Gyümölcsfavirágot.

- Mégpedig minden hernyó mindennap egy virágot - számított tovább édesapám. - Hatezer hernyó hatezer virágot. Harminc nap alatt száznyolcvanezer virágot. Alma, körte, cseresznye lett volna abból. Almából, körtéből, cseresznyéből, barackból kiárultuk volna a sarkantyús csizmára valót.

Ebben a percben hazaérkezett a cinegemadár. Sose felejttem el jajveszékelését a kifosztott fészek körül. Szívszagató sírása ma is fülemben cseng. S ma is jobban fáj a szívemnek, mint az, hogy akkor egyszer lett volna sarkantyús csizmám az életben, azt is megették a hernyók.

A CINEGE CIPŐJE

Vége van a nyárnak,
hűvös szelek járnak,
nagy bánata van a
cinegemadárnak.

Szeretne elmenni,
ő is útra kelni.
De cipőt az árva
sehol se tud venni.

Kapkod fűhöz-fához,
szalad a vargához,
fűzfahegyen lakó
Varjú Varga Pálhoz.

Azt mondja a varga,
nem ér ő most arra,
mert ő most a csizmát
nagy uraknak vartja.

Darunak, gólyának,
a bölömbikának,
kár, kár, kár, nem ilyen
akárki fiának!

Daru is, gólya is,
a bölömbika is,
útra kelt azóta
a búbos banka is.

Csak a cinegének
szomorú az ének:
nincsen cipőcskéje
máig se szegénynek.

Keresi, kutatja,
repül gallyrul gallyra:
„Kis cipőt, kis cipőt!” -
egyre csak azt hajtja.

.oOo.